

muusika

Nr 12
detsember
2011
hind 2.20 €

TMKK 50
VHK Muusikakool
20

Ivo Pogorelič
Vilniuses

EUROPIANO
konverents
Tallinnas

Margo
Kõlar

Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia kontserdid

detsembris

3. detsember kell 15.00

EMTA kammersaal

TÕRUDEST TAMMEDENI esitleb: **VAADE TULEVIKKU II**

Esinevad Aldo Lengert, Arina Makarenko, Arko Narits, Arno Gabriel Humal, Brigitta-Selestine Petropavlova, Daniil Saltun, Evita Lohu, Helen Kikkas, Johan-Eerik Kõlar, Kaarel Juurma, Lea Valiulina, Nikita Fadejev, Seliina Schüts, Uljana Ivanova

3. detsember kell 15.00

Tallinna Linnamuuseum

"EMTA trubaduurid Tallinna Linnamuuseumis"

Dotsent IMBI TARUMI klavessiiniklass: Raminta Milishauskaite, Asija Ahmetžanova, Liidia Ilves
Kaastegevad Anna-Liisa Eller (kannel), Kaari Uus (viola da gamba), Eva-Maria Eller, Kristi Klopets (plokkflööti)

4. detsember kell 12.00

EMTA kammersaal

JUBILATE – Endel Lippus 85

Esinevad Olga Voronova (viul), Toomas Nestor (vioola), Thea Nestor (klaver)

4. detsember kell 17.00

Estonia kontserdisaal

EMTA sümfooniaorkestri kontsert

Dirigent PAUL MÄGI, solist KIRILL LISSIJENKO (klaver)

Kavas Ester Mägi "Bukoolika", Ravel Klaverikontsert vasakule käele, Sibelius sümfoonia nr 6

8. detsember kell 19.00

EMTA kammersaal

ADVENDIKONTSERT JA NÄITUS

Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia ja Eesti Kunstiakadeemia ERASMUSE tudengid

9. detsember kell 18.00

EMTA kammersaal

Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia üliõpilaste **JÕULUKONTSERT**

10. detsember kell 15.00

Tallinna Linnamuuseum

"EMTA trubaduurid Tallinna Linnamuuseumis"

Dotsent Heiki Mätliku kitarri eriala üliõpilased Fan Feng, Mirjam Pihlak, Kirill Ogorodnikov, Paul Stahl

10. detsember kell 18.00

EMTA kammersaal

MÄLESTUSKONTSERT – Valdur Roots 75

11. detsember kell 16.00

EMTA kammersaal

Dotsent Rein Roosi LÖÖKPILLIKLASS

14. detsember kell 18.00

Ajaloomuuseumi Suurgildi saal

KONTSERDISARI "Akadeemia

Suurgildis"

Klaverikvintett Asija Ahmetžanova (klaver), Mari Targo (viul), Maaren Randvere (viul), Mairit Mitt (vioola), Villu Vihermäe (tšello), Miina Laanesaar (viul), Lea Leiten (klaver)

17. detsember kell 14.00

EMTA orelisaal

Professor Andres Uibo oreliklassi üliõpilaste **JÕULUKONTSERT**

17. detsember kell 16.00

EMTA kammersaal

JAAK SIKK (klaver)

17. detsember kell 18.00

EMTA kammersaal

Dots Aavo Otsa TROMPETIKLASSI **JÕULUKONTSERT**

18. detsember kell 18.00

EMTA kammersaal

MARTTI RAIDE saateklassi üliõpilased

28. detsember kell 18.00

EMTA kammersaal

JUBILATE – Laine Mets 90

29. detsember kell 19.00

EMTA kammersaal

Külaliskontsert "Vana aasta Uue muusika kontsert"

Ansambel U:



Intro 12/2011

Käes on taas jõulukuu rohkete jõulukontsertide ja jõulaskeldustega. Detsember oleks justkui rõõmuaeg, kingituste, küünlasära ja ehitud jõulukuuskedega, samas on see aasta pimedaim kuu, kus valgus kaob juba kell neli pärast lõunat.

Novembris olin ühel jumalateenistusel Tallinna Jaani kirikus. Sinna oli toodud klaver Georg Otsa nimelisest Tallinna Muusikakoolist ning teenistuse lõpul andsid kooli klaveriõpilased väikese kontserdi. Kontserdi järel tänas õpetaja Jaan Tammsalu ilusate sõnadega ja kinkis kõigile asjaosalistele raamatuid. Mina, kes ka seal pisut tegev olin, sain endale tema jutluste kogu. Loen seda ikka aeg-ajalt linna ja linnast tagasi sõites. Jõuluajast ütleb ta aga järgmist: "Need, kes on targad, kes leiavad aega, et selles lühikeses päevade ja pikkade õhtute ajas süüdata küünal ja rännata mälestuste radadel, mõistavad mõeldes ehk seda, et me kõik oleme saanud palju enam, kui oleme andnud. Kui mõistame, siis saame olla tänulikud teekäijad, kes muudavad maailma elamisväärsemaks paigaks, kinkides seda, mis meile on kingitud."

Ia Rimmel

Peatoimetaja **Ia Rimmel** ia@ema.edu.ee
Toimetaja **Kristina Kõrver** kristina@ema.edu.ee
Toimetaja **Joosep Sang** joosep@ema.edu.ee
Turundusjuht **Herje Tamm** herje@ema.edu.ee
Kujundaja **Ande Kaalep** ande.kaalep@gmail.com
Keeletoimetaja **Kulla Sisask**

Rahastaja EV Kultuuriministerium
Ajakirja ilmumist toetab Eesti Kultuurkapital
Väljaandja SA Kultuurileht
Voorimehe 9, 10146 Tallinn

Toimetuse kolleegjum: Eesti Muusikanõukogu juhatus
Toimetus: Roosikrantsi 11, II korrus, tuba 256, Tallinn 10119
Toimetuse telefon **6 416 016**
Kodulehekülj: **www.ajakirimuusika.ee**
Trükitud **Pajo trükikojas**
Pärnu mnt. 58, Sindi linn, 86703 Pärnumaa
ISSN 1406-9466
© Eesti Muusikanõukogu

Tellimine: AS Express Post
Maakri 23A, 10145 Tallinn
Tel 617 7717, www.tellimine.ee
Tellimisindeks 00679
Otsekorraldus **1,47** eurot number
Aastatellimus **20,50** eurot
Muusikaõpetajatele ja -õpilastele aastatellimuse soodushind 15,98 eurot.
Soodushind kehtib ka pensionil olevatele muusikaõpetajatele.
Tellimine: ia@ema.edu.ee,
herje@ema.edu.ee,
6 416 016, 55 56 18 94



Margo Kõlar
FOTO TANEL KIRIKAL

KAVA

SOOLO

2 Sakarias Leppik. Margo Kõlar. Mees kui heinavanker

BAGATELLID

10 Nele-Eva Steinfeld, Ivo Heinloo. Uudiseid maailmast

AKTSENT

14 Ia Rimmel. Klaverimeistritest ja klaveritootjatest. EUROPIANO delegaatide konverents Tallinnas

TÄHTSÜNDMUS

18 Muusikat õpib lugematu hulk lapsi – see on väga suur väärtus. Tallinna Muusikakeskkool 50, VHK Muusikakool 20

EKSPRESSIOON

22 Heli Reimann. Toivo Unt: oleme pelgalt sõnumitoojad

IMPRESSIOONID

24 Anu Veenre. Tulevikusümfooniade mängulisus ja rõõm. Rahvusvaheline uue muusika festival "NYD '11"
28 Age Juurikas. Interpretatsiooni piirimail. Ivo Pogoreliči kontserdist Vilniuses

BAGATELLID

30 Uudiseid Eestist

MELOMAAN

35 Heliplaate tutvustus

COLLAGE

37 Valik detsembrikuu muusikasündmusi

PILL


40 Jandra Puusepp. Saksofon

muusika

Margo Kõlar. Mees kui heinavanker

SOOLO

SAKARIAS LEPPIK
õigeusu preester ja muusik



*“Pealtnäha nagu põõsas istuv aborigeen,
kuid suudab tõrviku valgusvihuga mägesid
liigutades maailma parandada.”*

laulja Heinavankrist

Pean tunnistama, et nende paljude auväärsete seas, keda mul on tulnud elu jooksul intervjuuerida, on Margo Kõlaril erilise pähkli koht. Muusikud, nagu ratsionaalsel õhtumaal kombeks, jagunevad üldhinnanguis inimeste kohta tavaliselt kaheks ning see dialektika pädeb ka siin. Kes Margoga pikemalt koostööd teinud, näevad kahtlemata tema sisemist dünaamilist arengut ja muutumusi, koguni metamorfoose. Teised, kes interpreteerivad üksnes mõned tema noodid, langevad tihti ohtrate kirjelduste ja kuulujuttude lõksu. Asjaolu, et Margo puhul ei ole tegu heliloojaga, kellelt tuleb priise võitvaid teoseid kui saelaudu ühest Pärnumaa asulast, annab kõiksugu juttudele helilooja eesmärkidest või nende puudumisest ainiti hoogu juurde. Kuid inimesena, keskendumas mitte üksnes helide analüüsile ja notatsioonile, vaid oma sisimas küsimuste vastamisele, pakub ta kõrvalseisjale ohtralt materjali lugude väljamõtlemiseks. Fantaasia on teadupärast piiritu. Eriti mehe puhul, kes näiteks on olnud tipp sportlane – NSVLi meister kardisõidus. Ja saati siis, kui tegu nurgelisi nalju heitva mehega, kelle üks kutsarikäsi ohjab praegu midagi väga modernselt tehnoloogilist, muusikaakadeemia elektronmuusika stuudiot, ja teine midagi väga õrna ja igavikulist, sakraalmuusika ansamblit Heinavanker.

Kohtumine Margoga on minu puhul küll alati sundimatu, ent ilmatu põnevust tekitav. Ta oskab silma vaadata, kusjuures küsimuse karakterit ja sisu arvestades tihti erineva vaatega. Aga kuna ma tõenäoliselt panin tsimarukese tuld alla ka huumorikatlale, alustab ta muusikaakadeemia kabinetis mõnusate, ainult talle iseloomulike naerupahvakute saatel.

Su senist elu tuleb ikka võrrelda selle va vankrivärgiga. Kardisõit on teadupärast mootorvanker, Heinavanker on heinavanker ja sinu juubelikontserdi esinejaskonna nimeski kõlas kvintessents: Väikese Vankri Vennaskond. Kuule, ega's see kõik ole ometi ainult Hieronymus Boschi maali pärast?

Külgvanker! (*Kõva naer.*) Ja lapsevanker. Loomingus on sageli nii, et on üks hetk, kui kõik hallolusest esile tuleb. Sa ei suuda endale aru anda, mis on tegelikult tulemas. Ei saa kirjeldada ega analüüsida. Mitmed ülevamad hetked on sellised, et looming tuleb. Ja siis vaatad, mis tuli. See, mis sa tegelikult ise oled, jõuabki paberile. Kogu struktuur. Mitte ei plaani ette ja siis riputad liha külge.

Aga see vanker... ma ei ole seda teadlikult ette mõelnud, aga sellega saab siduda ju igasugu asju. See on minu isiklik väga lapsealik suhe kunsti. Kui Hieronymus Boschi tiibaltari tiivad kinni panna, siis seal on ju veel üks maal, ei teagi täpselt, mis rändur, nigel rändur kepi ja kotiga. Nii on siis mu tegemises ka teatud rännumotiiv. Vankrimotiivi võiks siin elurännuga seostada. Vankreid on ju erinevais dimensioonides, tähtkujust lapsevankrini.

Renessansiajastu inimest iseloomustab tavaliselt laiapähhjalisus: haritus, lai silmaring, oskus kombata eri tegevusvälju, mitte käsitöö tegemise oskus. Sõltuvalt inimesest võib rõhutada neist ühte või sellele keskenduda. Sinu puhul on see muusika. Aga kui sa ei oleks valinud just muusikat, siis kellena ennast ette kujutaksid? (Siin muutus Margo vaiksemaks kui haud.)

Seda ei peaks nüüd küll oleksina võtma, sest need võimalused ootavad meid ju igal hetkel. Mingid asjad elus ammenduvad, teised võivad tulla asemele. Ma pole päris kindel, kas seda muusikukarjääri saab vaadata hierarhiliselt teiste tegevuste galeriis. Minu arengus või karjääris võiks olla, ja ma fantaseerin, mingi muu tegevusala. Lasteaednik, tuletõrjuja, raamatukogutöötaja, bussijuht. Viimasel ajal mõtisklen aga mingisugusest tegevusest, mis oleks seotud õues olemisega. Või vahest metsa- ga – jah, metsaga! Samas ei oska ennast loodustöödega seotud ametitega kuidagi kinnistada. Ma arvan, et võiksin olla väga hea bussijuht. See on tahte või hoiaku küsimus. Ei ole ju ande raiskamine, kui inimene teeb oma tööd armastusega.

(Rääkisin siis Margole ka iseenda lapsepõlve igatsusest sõita bussijuhina kaugliine, et oleks aega mõelda ja keskenduda. Selles bussijuhtimises on midagi saladuslikku.)

Loodus siis... aga miks mitte messiaenlikult – linnud? Lindude vaatlemine?

Ei. Linnud on minu jaoks kuidagi väga keerukas teema. (*Kelmikas naer, siis tõusevad kulmud midagi tähtsat avaldama.*) Aga võib-olla lähene üldse ära vanglasse! (*Kandev paus.*) Jah, ma ei tea, mis juhtuks, kui vabastada ennast "senise elu painest", nagu öeldakse. Romantiliselt väljendudes, minna äkki majakavahiks? Mulle meeldib ronida. Ronisin lapsepõlves mändide latvadesse. Nüüdki veel kipun aeg-ajalt puu otsa või katusele, vaatan kõrgelt küla peale, piidlen silmapiiri.

Majakavahte ei ole enam, kõik tehti saarevahtideks...

Su lapsepõlve ja kasvuaega oli põimitud rohkelt muusikat. Sisuliselt sa elasid selle sees. Väga paljusid asju vaadati läbi muusikategemise prisma. Kas selline lähenemine tüütas sind ka mõnikord?

Ma ei tahaks öelda, et tüütas, aga väsitas küll mõnikord. Kõik need pidevad kontsertide külastamised. Selle igavuse vastu tegin oma elu aga huvitavamaks. Hakkasin korjama artistide autogramme.

Aga mulle meeldis muusika ja siinamaani meeldib (väga professionaalne lähenemine). Mulle tundub, et see muusikuamet on midagi, mida peaks saama looduses tegutsemisega ühendada. Või siis kirikuga. Või mõlemaga.

Oled sa eales muusikas sportinud, et saavutada kuldmedalit? Akadeemilised muusikakoolid toodavad sportlasi, kelle tihti ainukeseks eesmärgiks on püsivalt osaleda mingitel konkurssidel ja võita kõrgeid kohti, olla aina paremad ja paremad ja silmapaistvamad...

Vaata, et muusikuna elus püsida, selleks on vaja natukene ka rabelda. On vaja, et oleksid nähtav. On vaja, et keegi üldse tahaks sulle mingit ettepanekut teha. Olen aeg-ajalt mõelnud, et peaks huvi pärast tegema ühe katse. Et prooviks oma 26-aastase muusikaõppe pagasiga (*korralik itsitus*) teha ühe poplaulu! Ja selle kaudu töötada välja võimaluse, kuidas minu andelaad võiks tolles masinavärgis rakenduda.

Maailmas on meeletult palju muusikat, hea muusika võib olla mis tahes žanris. Alati on ju küsimus selles, kuidas head muusikat üles leida. Ja muidugi tuleb praegusel ajal vallata tehnikat, kuidas teha toode. Massikultuuri tingimus on see, et muusika peab olema pakendatud produkt. Mul on palju pakendamata asju. Ka mu juubelikontserdi üks eesmäärke oli mõnda teost ühtlasi pakendada. Selle idee autor ja vedaja oli mu poeg Juko-Mart, kes tegeleb muusikateoste pakendamise probleematikaga põhjalikumalt.

MARGO KÖLAR

- Lõpetanud Tallinna konservatooriumis kompositsiooni eriala (1986); Eesti Muusikaakadeemias magistri- ja doktoriõppe (1999 ja 2006). Heliloomingu õpetajaks Eino Tamberg.
- Komponenteerinud kammer- ja orkestriteoseid, samuti vokaalmuusikat. Laiemalt tuntud Linnateatri etenduste "Kolm musketäri" ja "Musketärid – kakskümmend aastat hiljem" ning filmi "Nimed marmortahvlil" muusika autorina.
- Töötanud Eesti Raadio helirežissöörina, Nukuteatri muusikaala juhatajana ning õpetajana Elleri koolis, kus asutas arvutimuusikaklassi ja juhatas Elleri Sümfooniati. Alates 1999. aastast on EMTA õppejõud ja elektronmuusikastuudio juhataja.
- Aastail 1987–2001 oli kammerkoori Gloria dirigent ning 1988–1994 osales stuudios Linnamuusikud. Aastast 1996 juhatab ansambli Heinavanker. Olnud aktiivselt tegev ka ansambli Küberstuudio.



Kardisõitja aastal 1983.
FOTO ERAKOGUST

Veel spordilainelt. NSV Liidu meistersportlase aunimetust tõi toona kaasa teatud vastutuse. Miks sa ei läinud säält edasi? Edasi selles kirglikus ja virtuoossust nõudvas sõidus?

Loobumine kardisõidust oli üks minu elu valikuhetki. Ma olin seda ala piisavalt kaua teinud ja jõudnud nii-öelda kõrgemasse kihti. Olin näinud ala nii alt- kui ülaltvaates.

Kardisõit arendas mind tegelikult meeletult.

(Margo tõstis silmad üles vasakusse nurka ja vaatas minevikku.) Olin 22-aastane, kui tegin oma viimase sõidu. Miks ma siis loobusin?

Õppisin 1983. aastal konservatooriumis kompositsiooni erialal ja olin kolmanda kursuse alguses. Just siis kirjutasin oma esimest orkestriteost ja tekkis küsimus: mida teha edasi? Võidusõitu oleksin saanud jätkata juba ainult profina. Siis oleks see mäng toimunud suurte tehaste juures, suures äris ja NSV Liidu koondise “kõrgemas klassis”. Oli selge, et vajasin oma otsust tulevase professioni osas. Ja ma ei tahtnud kardisõitu oma elukutseks.

Helilooming on selline, mis on ainult ime, kontrollimatu. Ma ei suuda siin mitte midagi korrata. Heliloomingu valdkond ei ammendu kunagi, see allikas tühjaks ei saa. Ehkki iga kord eriline, oli kardisõit ikkagi mõneti ettearvatav ja kontrollitav.

Ei ole ju ande raiskamine, kui inimene teeb oma tööd armastusega.

Ons kardisõit sind eales mõjutanud helisid kuulama ja sünteesima?

Eks kardisõidus nood asjad vast sisaldasid, aga ei saanud ise-seisvat tähtsust. Kardisõit ei olnud heliliselt midagi sellist, millega oleks olnud suurt peale hakata. Seal mõtlesin näiteks hoopis, kuidas väärikalt võita, et teised ei pahandaks. See on omaette suur psühholoogiline kompleks. Kuidas keskenduda ja kuidas ennast täienisti koondada sellele ühele sõidule. Iga kord, kui ma sõidu lõpetasin, olin märg nagu kalts. Ja see ei tekkinud mingist palavusest või mootori kuumusest. Keskendumine võttis lihtsalt sõidu jooksul kõik jõuvarud. Täiesti. Et saavutada poolesekundine edumaa ühe ringi kohta, tuli tähele panna kõiki nüansse ja võimalusi, kust hammustada tuhandikke selle tulemuse tarvis.

Aga kardisõidu helimaailma iseloomustab kõige paremini mootori seisukorra hindamine hääle järgi. Minu isa, “vana Kõlarit” mäletatakse sellise mehena, kes raja kõrval seistes näitas mingi masina peale ja ütles: “See mootor jookseb järgmisel ringil kokku.” Jooksis ka.

Mis teosed oleksid sul jäänud kirjutamata, kui su kõrval ei oleks Anu?

Mul on siiaaani defineerimata see, kuidas ma muusikat kirjutan. Aga mulle meeldib, kui saan Anule ette näidata ja seejärel tema arvamust kuulda. Anule olen ma ennekõike tänulik selle eest, et ta on mind saatnud loomepagendustesse. Need ajad on olnud ühed mu õnnestavamad. Tõsi, väga paradoksaalselt, sest olen ju siis hoopis perest eemal. Seda on olnud küll ääretult vähe, aga minu jaoks on loomepagendus kui tükike igavikku mu ajalikus elus. Siis tunnen ma igatsust nende järele, keda minu juures ei ole.

Kui oli diplomitöö kirjutamise aeg, ei suutnud ma kohe kuidagi millegagi alustada. Minu ees laotus tühi ja suur noodipaber. Mitte mingit ideed. Anu tuli, vaatas mind ja partituuri ning ütles siis: “Pane sinna üks re-bemoll.” Ma siis panin ja hakkasin usinalt edasi kirjutama...

Oli Eino Tamberg see, kes julgustas sind panema oma muusikasse absurdi, groteski – nagu muusikaloolased su teoseid muu seas iseloomustavad? Või on see sinu isikupärast lähtuv maneer?

(Ilmselt häiritud helilooja pahvatab): Ma pole üldse kindel, et see absurdiasi väga tõsi on! Mina küll niimoodi iseloomustatud Margo Kõlarit ei tunne! Võib-olla kellelegi tõesti tundub nii, aga siis üksnes välispidiselt. Ja mis huumorisse puutub, siis groteski... seda ma ei tea, aga huumor ise on muusikas väga hea asi. Kui osata huumorit muusikas kasutada ja seda hästi teha, on tegu kordaminekuga. Sest muusika ei või igav olla. Vaata teost: kõik on nagu korras, kõik läheb hoogsalt ja hästi, aga no ei viitsi kaua kuulata. Siit koorub juba omaette suur küsimus: mis teeb muusika selliseks, et ta ei oleks igav? Muusika on abstraktne keel ja hakkab toimima ainult siis, kui on millegi külge kinnitatud, millegagi seotud. Ainult siis, kui ta moodustab millegagi kogemusliku üksuse.

Heinavanker oli olemas juba enne sinu liitumist selle ansambliga?

No Linnamuusikud olid. Hakkasime renessansi vokaalmuusikat laulma 1980. aastate lõpus, samuti vaimulikke rahvaviise ja gre-



Heinavanker – maalähedane ansambel.

FOTO HEINAVANKRI ARHIIVIST

gooriuse laulu. Taivoga (*Taivo Niitvägi, Linnamuusikute juht*) tegime suurepärasest koostööst, ent erinevaid asju tuli nii palju, et pidin mõningaid ise vedama, kui Taivo ära oli.

Heinavankri tegevus algas 1996. aastal kuuajalise ringreisiga Saksamaal ja Skandinaavias, millele järgnes Tallise “Jeremia nutulaulude” salvestamine Pärnu Agape kirikus. Siis kompasime koosseisu, kellega sellist muusikat laulda. Aga praegune Heinavankri koosseis on püsinud jutti kaksteist aastat ning neljal meist on varuks ühine kujunemine Linnamuusikutes, kokku teeb see juba kakskümmend kolm aastat ühistel ratastel.

Heinavankrit tuntakse muusikute seas kahe indikaatori, renessansiajastu missamuusika ja eesti rahvakoraali kõrvutamise järgi. Milles need kaks oma koostöötava säsi saavutavad?

Tahan täpsustada. Renessanssmuusika ei ole ühtse tähendusega ega paku mulle ka ühesugust huvi. Selle ajastu muusika jaguneb teoste ja heliloojate kaupa. Minu erilises fookuses on olnud Johannes Ockeghem, kes eristub selgelt teistest renessanssheliloojatest.

Ma ei tee vahet nüüdismuusikal ja vanamuusikal. Muusika on kogu aeg kaasaegne, nii et ei pea panema mingit aastaarvu. Mind huvitab hoopis, kuidas ja mil viisil on muusika kirjutatud, mis-moodi mõtleb ja tunneb inimene, kelle jälg meieni ulatub. Oleme seda jälge otsinud Ockeghemi polüfooniast, kuid ka näiteks rahvakoraalidest ja regilauludest. Sain üsna noorelt aru, mida regilaul kirjeldab. Seal on sees tohutud maailmad. Regilaulu on lihtne ala-

vääristada või isegi selle üle irvitada. Aga kui sul on silmi ja kõrvu näha ja kuulda, mis seal sees on, siis tuleb välja uskumatuid asju. Meie kuulajaskond on muidugi üpris väike. Kellel on tänapäeval veel vaja Ockeghemi muusikat? Meil ei ole seisusi, kellele Ockeghem kirjutab. Tema muusika on kuninglik ja väljendab sellisel viisil teispoole maailma nägemist. Gregooriuse koraal on püüetud vahendada, kuidas pühendunud teispoolest näevad, ja rahvakoraal väljendab lihtsa maarahva taevariigi nägemist.

Miks ma just sellise muusikaga janditan? Sest mul ei ole kunagi olnud kuigi huvitav interpreteerida niinimetatud ilmalikku muusikat. Gregooriuse laul, rahvakoraal, renessansspolüfoonia – need kõik on inimeste tõsised katsed kirjeldada meile nähtamatut maailma. Kui ma laulan Ockeghemi missat, siis ma ei suuda sõnastada, millise kogemuse ma sealt saan. Selles on midagi, mis puudutab mu alateadvust. Rahvakoraal ja Ockeghemi muusika – need kaks kirjeldavad ühte ja sama asja eri vaatenurkadest. Siin ei ole kahte eri tarkust, vaid üks ja seesama, mille järele janunevad kuningakojad ja mille järele januneb talurahvas. Selles muusikas on asju, millest ei saa inimestega rääkida. Need on asjad, mis toimivad sõnadeta. Just kontserdil on tänapäeval see funktsioon, et kaasaja inimene vait sundida. Et tal ei jääks mitte midagi muud üle kui palvetada. Aga noh, nüüd tulevad ju iPad’id ja siis läheb lauljal kontserdi ajal kogemata *mailbox* lahti...

Rahvusvahelise kuulsuse saavutamise ajal on tuntud Eesti kollektiivid raiunud oma nime ladina keelde. Heinavanker ei kannale millegipärast nime *Plaustrum phoenii*?

Just kontserdil on tänapäeval see funktsioon, et kaasaja inimene vait sundida. Et tal ei jääks mitte midagi muud üle kui palvetada.

Ei ole mingit Plaustrum phoeniid! Ei ole!
Haahahhahhhahhaaaaa!

See on väga teadlik vastandumine. Mulle meeldis kunagi väga Senecat lugeda. "Hoidke eemale rahvahulkadest," õpetas ta. See võib tunduda küll üsna vastuoluline ühe kultuurikollektiivi eesmärke arvestades, kuid paradoksaalselt muutub meie aines kõnekamaks pigem intiimsemas kontekstis, õieti vaikuse kohalolul, kuulatamise võimalusel. Ega nimi Heinavanker meile muidugi Eestis head ei ole teinud. Selle kõla kutsub itsitama, on ju maalõhnaline ja talupoeglik. (*On üldteada olm, et ansambli nimi on andnud muusikutele põhjuse kutsuda Heinavankri liikmeid "põhukateks".*) Samas, kuidas kellelegi. Näiteks Celia Roose ütles, et temal tuli küll kohe hea värske heina lõhn ninna. (*Sama lõhna tundis ka siinkirjutaja.*) Aga tegelikult on see sügav nimi. Kes ei aima nime tähendust ega oska seda millegagi seostada, ei mõista. On neid, kes on uurinud ja avastanud nime sügavama sisu ning seepeale üllatunud. Eks ma looda siiski, et see nimi on nüüd "läbi näritud" ja juba rohkem teada.

Heinavankri tuumik on olnud juba aastaid sama. Millal tuleb "radikaal" Margo Kõlaril pööre ja nooremad noored asuvad Heinavankris midagi avangardset tegema? Elektrooniliselt? Oleme neid asju praeguse koosseisuga ka teinud. Näiteks üks viimase aja põhikavadest on fantaasia muusikast Eesti aladel enne aastat 1300. Selle hüpoteeiline telg toetub regilaulule, gregooriu-

se laulule ja Bingeni Hildegardi minu meelest väga radikaalsetele visioonidele. Atmosfääri loomiseks kasutame seal väga delikaatselt ka elektroonilist materjali. Üllatav, kui võluvalt astub omaval dialoogi täiesti erinevatest traditsioonidest pärinev, valdavalt ünehäälneline muusika!

Massikultuuri tingimus on see, et muusika peab olema pakendatud produkt. Mul on palju pakendamata asju.

On olnud meie ansambli mänedžeri Olev Polli kangelastegu seda ansamblit koos hoida. Ajad on karmid, aga meie prooviaeg on napp. Saame tihti kokku alles reisil. Vankris. Selle jooksul õpime ka uut repertuaari. Kõigi hõivatuse on nii suur, samadele inimestele toetuvad mitmed kollektiivid ja määrama hakkavad "eelarveridade" jõupositsioonid. Olev näeb aga siiski võimalust anda 30–40 kontserti aastas ja seetõttu oleme alustanud koostööd uute lauljatega. Olen alati valmis jagama oma kogemusi nendega, kes sellises muusikas midagi näevad. Heinavanker on avatud.

Kas muusikaõpetus koolis peaks olema reaalne? Selle taga siis asjaolu, et varakeskajal ei kuulunud muusika mitte humanitaar-, vaid reaalainete hulka. Kas numbrilisus nüüdismuusikas peaks selle aine taas matemaatika kõrvale asetama? Ma päris nii küll pole mõelnud. Hm. Eile kuulasin huviga Klaskikaraadiost harivat saadet muusika siseehitusest. Lihtsalt ja selgelt, helinäidete varal leidsin end taas nostalgiliselt teekonnalt, millel olin olnud kunagi muusikutee alguses. Kuid kas on põhjendatud kohe algul kitsendada muusika mõtestamist vaid klassi-



Ansambel saab tihti kokku alles reisil. Siis õpitakse ka uut repertuaari.
FOTO HEINAVANKRI ARHIIVIST



Mitte just kõige värskem, kuid viimane perepilt märtsist 2008, millel kõik lapsed peal. Vasakult: Karl-Ustav, Anu, Helme-Reet, Johan-Eerik, Kadri-Liis oma esimese poja Kennet-Jaaniga, Juko-Mart ja Taavi-Hans. Põrandal pereisa Margo. Pildilt puuduvad minia Maarja ja väimees John-Henry. Sündimata on veel lapselapsed Markus, Aiden-Romet ja Gloria.

FOTO ERAKOGUST

kalis-romantilisest või popmuusika kogemusest lähtudes? Mažoor ja minoor on küll paljudele arusaadavad asjad, aga me ei suuda selles süsteemis isegi omaenda setu laulu käsitleda. Oi kui palju muusika väärtusi oleme sellega kõrvale jätanud. Äkki küllastub kunagi aeg või pinnas, et algajaile muusikast avaramalt rääkida, ka muude karakteristikute alusel kui need, mida muusikakool praegu rutiinselt kaasa annab. Miks mitte ka läbi reaalteaduste numbrilisuse.

Kas renessanssmuusika ja elektronmuusika ühendajaks võiks olla matemaatika või mingi reeglistik?

Üks asi on reeglistik ja teine see, kuidas sa reeglite territooriumil

Pole pille, pole tehnikat, pole transat, isegi mitte noote. Ainult inimesed. Hääl. Kõrvad. See võiks olla piisav, et elada läbi püha hetke muusikaga.

ringi liigud. Ma tegin Rakvere kiriku kelladele muusika. Viis kella. Võiks arvata, et viiele kellale suurt midagi luua ei saa. Aga oi, kuidas saab! Vähesus suures ruumis võib anda täiesti ootamatuid tulemusi, loov energia leiab uusi dimensioone, millele piiranguid pole kehtestatud. Kitsas olu esitab helilooja loovusele väljakutse, mille realiseerimisel võib sündida ime.

Matemaatika on igasuguste reeglite alus. Ent vaadake, kuidas Ockeghem nende matemaatiliste reeglite ruumis liigub – täiesti vabalt! Mitte ei kõlgu kogu aeg tüütult toonika ja dominandi vahel.

Su maailmas on leidnud kõrvuti kohad tehnoloogiline heli ja loomulik inimhää. Kas vastuolu ei teki? Või armastad mõlemaid ühtmoodi?

Ühest küljest püüden olukorra poole, kus pole midagi üleaurust. Pole pille, pole tehnikat, pole transat, isegi mitte noote. Ainult inimesed. Hääl. Kõrvad. See võiks olla piisav, et elada läbi püha hetke muusikaga. Mind huvitab väga, kui vähesest piisab, et elada täisväärtusliku inimesena. Ja kuidas lasta lahti üleaurusest.

Teisest küljest saab ju muusikat teha ükskõik mille abil – võta elekter või labidas või naelakast. Kui annad vahendi muusiku kätte, siis tuleb sellest muusika. Aga võid anda ükskõik kui nutika aparraadi kellegi kätte, kes ei ole muusik, ja sealt ei tule muusikat.

Modernsete heliloojate üks vastuoluline roll võib seisneda näiteks ka selles, et nad peavad olema nn *toolmaker*'id (ingl k riistameister). Et lihtsa nupuvajutusega sünniks midagi muusikalaadset ja vajutajal tekiks rahuldus, et ta on midagi loonud.

Jõudsingi jälle algusse. Nagu selliste inimeste puhul ikka. Et võiksid alustada vastset ringi vastsest vaatenurgast. Vaimukaks, musikaalseks ja abivalmiks hüütud heliloojat Margo Kõlarit ootavad ees küllap põnevad ajad ja sukeldumine üha sügavamale tõeliste asjade sisse. Mimu kogemuse järgi näitavad nood sukeldumised end tavaliselt üsna pea. Sest loomulikult muusikal on kombeks loomulikult hingav inimene

loomuldasa enda hõlma võtta.

Heinavanker jääb rändama maastike muutudes ning loksuvast vankrist kostab üha laulu.



Heinavankri 2006. aastal ilmunud heliplaadi (Alba Records) ümbri- sel on fragment Hieronymus Boschi samanimeliselt maalilt, millel on kujutatud tohutut heina-koormat, veeremas läbi saama- himus vaevleva maa hukatuse poole. Pildi keskmes sünnib muu- sika, mida püüavad oma mõju- sfääri saada nii salalik deemon kui ka palvetav ingel.

Johannes Ockeghemi muusika kõrval kõlavad plaadil eesti rahvakoraalid, mis valmivad Margo Kõlari juhtimisel sageli ansambli ühistöös. Neid improvisatsioonilisi ja muutusteks avatud seadeid põhimõtteliselt ei noodistata, vaid hoitakse ja antakse edasi suulise pärimusena.



Heinavankri nime all tegutseb ansambel 1996. aastast. Põhikoosseisus laulavad Eve Kopli, Vambola Krigul, Taniel Kirikal, Anto Önnis, Kadri Hunt, Tõnis Kaumann (puudub pil- dilt) ja muusikaline juht Margo Kõlar.

FOTO HEINAVANKRI ARHIIVIST

kultuur kindlalt kaasas!



akadeemia | diplomaatia | keel ja kirjandus | kunst.ee
looming | loomingu raamatukogu | muusika | sirp
teater.muusika.kino | täheke | õpetajate leht

www.tellimine.ee

NELE-EVA STEINFELD
pianist



Arvo Pärt Auleegioni ordeniga.

Arvo Pärt pälvis Prantsusmaa Auleegioni ordeni

Prantsuse kultuuriminister Frédéric Mitterrand andis 2. novembril Arvo Pärtile üle Prantsusmaa kõrgeima riikliku autasu Auleegioni ordeni. Tegemist on Prantsuse presidendi välja antava autasuga, mille asutas 1802. aastal Napoleon I. Eestis on Auleegioni ordeni kavalerideks olnud läbi aegade Lennart Meri, Toomas Hendrik Ilves, Siim Kallas, Jaan Kross, Jaan Kaplinski, Lauri Leesi ja Jüri Kuuskemaa. Arvo Pärdi tunnustamine leidis aset samaaegselt Pariisis toimuva Eesti kultuurfestivaliga "Estonie tonique". 2. novembri õhtul esines seal Eesti Filharmoonia Kammerkoor Paul Hillieri juhatusel ning esitati kava Arvo Pärdi loomingust. 4. novembril kõlas Pariisis ka Pärdi "Aadama itk", mille esitasid Ensemble Orchestral de Paris ja Eesti Filharmoonia Kammerkoor Olari Eltsi juhatusel. Eesti kultuurfestival "Estonie tonique" on seni suurim kultuurikoostöö Eesti ja Prantsusmaa vahel, rohkem kui poolesaja sündmuse raames astub üles üle kahesaja esineja.

Ajakirja Gramophone auhinnad

6. oktoobril anti 23 kategoorias välja Briti muusikaajakirja Gramophone tänavused

auhinnad. Aasta muusiku preemia pälvis Venetsueela dirigent Gustavo Dudamel. Dudamel on praegu 30-aastane, ta on Los Angelese Filharmoonikute, Göteborgi sümfooniaorkestri ja Simon Bolívari sümfooniaorkestri peadirigent. Elutöö auhinna sai inglise metsosopran Dame Janet Baker ning aasta parima plaadistuse kategoorias võitis Pavel Haas Quartet Tšehhist.

Dirigent *sir* John Eliot Gardiner pälvis Gramophone'i eripreemia Bachi kantaatide eest, mis salvestati 2000. aastal ja on nüüdsest saadaval plaadimärgi Soli Deo Gloria all. Barokkmuusika instrumentaalkategoorias võitis Andreas Staieri plaat Carl Philipp Emanuel Bachi klahvpillikontsertidega, väljaandjaks Harmonia Mundi. Orkestrikategoorias saavutas võidu Naxose plaadifirma helikandja Šostakovitši Kümnenda sümfooniaga, esitajaks Liverpooli Kuninglik Filharmooniaorkester ja dirigent Vassili Petrenko. Nüüdismuusika kategoorias võitis inglise helilooja *sir* Harrison Birtwistle'i plaat "Night's Black Bird", millel kõlavad helilooja meditatsioonid inglise renessansimeistri John Dowlandi materjalil. Plaadil musitseerib Hallé orkester ja juhatab Ryan Wigglesworth. Parimaks DVD-dokumentaalks kuulutati film dirigent Carlos Kleiberist, mis kannab nime "Traces to Nowhere". Vokaalsolistide kategoorias tuli võitjaks plaat Britteni lauludega William Blake'i sõnadele, esitajateks Kanada bassbariton Gerald Finley ja pianist Julius Drake. Parima instrumentaalesituse kategoorias saavutas võidu pianist Murray Perahia oma värske salvestusega Brahmsi loomingust firmale Sony Classical. Võitjate seas olid veel sopran Anna Netrebko, pianist Jean-Efflam Bavouzet ja noor tšehhi kitarrist Miloš Karadaglić.

Daniel Barenboim La Scala muusikajuhiks

Daniel Barenboimist saab tänavu 1. detsembril Milano La Scala ooperiteatri muusikaline juht. La Scala on peadirigendita juba 2005. aastast, mil erimeelsuste tõttu juhtkonnaga lahkus ametist Riccardo

Muti. Barenboimi leping La Scalaga kehtib 2016. aastani ning tema ülesandeks on juhatada etendusi aastas kokku viieteistkümmel nädalal. Barenboimi võib peadirigendina La Scalas kuulda esmakordselt 7. detsembril, mil ta juhatab Mozarti "Don Giovanni" ning Donna Anna rollis teeb debüüdi sopran Anna Netrebko.

Ferenc Liszt 200

Tänavu tähistas muusikamaailm Liszti aastat, sest 22. oktoobril möödus välja paistva pianisti, oma ajastu superstaari ja viljaka helilooja sünnist 200 aastat. Liszti sünniaastapäeva tähistati maailma erinevates paigus kontsertide, raadiosaatepäevade ja teleülekannetega. 23. oktoobril sai kuulata-vaadata kontserti, kus pianist Lang Lang esitas Philadelphia sümfooniaorkestriga Charles Dutoit' juhatusel Liszti Esimest klaverikontserti ja teisi Liszti teoseid. Kontserti vahendasid 179 kino. Liszti muusikast on Lang Lang andnud kontserte terve tänavuse hooaja ning neid jätkub veel järgmisessegi aastasse. Lang Langilt tuli tänavu Sony firmas välja ka CD "Liszt – My Piano Hero".

Budapestis algasid Lisztile pühendatud kontserdid juba jaanuaris ning loomulikult ka Liszti sünnipäeval. 21.–23. oktoobrini toimus Budapestis Liszti sünnipäevafestival, kus avati mitmeid näitusi ja tutvustati uusi raamatuid suure meistri elust ja loomingust ning peeti ka Liszti-nimelist konverentsi. 18.–21. novembrini korraldati Budapestis veel teinegi, interdistsiplinaarne konverents "Liszt and the Arts", kus käsitleti Liszti muusika seoseid teiste kunstiliikidega.

Tänavu on Liszti loomingust välja antud rohkesti heliplaate. Osa on vanade võtete kordusväljaanded, palju on ka värskeid interpretatsioone. Pianistidest on uusi plaate salvestanud näiteks Nikolai Luganski, Cyprien Katsaris, Pierre-Laurent Aimard ja Krystian Zimerman. Kogumikplaadid Liszti teostega ilmusid firmadelt Deutsche Grammophon ja Warner Classics.

Moskva Suur Teater taas avatud

Moskva Suur Teater avas 28. oktoobril pä-



Moskva Suure Teatri fassaad pärast renoveerimist.

rast kuus aastat kestnud renoveerimist taaskesed. Teatrimaja suleti 2005. aastal ning esialgsete plaanide järgi pidi renoveerimine lõppema 2008. aastal, kuid tähtaega lükati mitu korda edasi. Moskva Suure Teatri avatõhtut said otseülekandes vaadata miljonid inimesed neljakümnest riigist. Galakontserti juhatas dirigent Vassili Sinaiski, tunnustatud staaridest esinesid Natalie Dessay, Angela Gheorghiu, Dmitri Hvorostovski, Jelena Zarembo jt.

Janáčeki ooperiteatrit Brnos ähvardab sulgemine

Brno linnavalitsus ähvardab minna kultuurielarve kärbetega nii kaugele, et Leoš Janáčeki nimelist ooperiteatrit ähvardab sulgemine. Kahekümneprotsendiline puudujääk ooperimaja eelarves tähendaks seda, et tegevuse peaksid lõpetama ooperikoor, solistid ja orkester. Brno on suuruselt teine linn Tšehhis ning linnaelanikud imestavad, kas Brno ei saa tõesti endale enam ooperit lubada. Janáčeki-nimeline ooperimaja valmis 1965. aastal ning nüüdseks on seal toimunud kahekümne ooperi- ja balletilavastuse esiettekannet.

Mark Gorensteini vahetab välja Vladimir Jurowski

Venemaa kultuuriministeerium andis tea-

da, et Vene Riikliku Akadeemilise Sümfooniaorkestri juurest vallandatud peadirigendi Mark Gorensteini asemel asub orkestriga tööle tunnustatud dirigent Vladimir Jurowski. Gorenstein vallandati seetõttu, et proovides valitses halb ja ebaproduktiivne tööõhkkond ja sellest lähtuvalt toimus orkestri taandareng. Gorenstein peab vallandamise põhjusi ebaõigeks ning ähvardab kohtuga. Ent alates 2002. aastast, mil Gorenstein orkestri peadirigendiks sai, on orkestrist lahkunud või vallandatud 280 muusikut.

Vladimir Jurowski on Londoni Filharmoniaorkestri peadirigent ning Glyndebourne'i ooperifestivali muusikaline juht. Erinevus uue peadirigendi ülesannetes seisneb selles, et kui Gorenstein oli orkestri muusikaline juht, siis Jurowskist saab kunstiline juht, kelle ülesandeks on aidata leida orkestril taas kindel kunstiline tee. Jurowski alustab tööd orkestriga lähikuu- del.

Viini sümfooniaorkester avalikustas järgmise peadirigendi

Viini sümfooniaorkestri uueks peadirigendiks ja muusikaliseks juhiks saab Fabio Luisi järel hooajast 2014/15 Šveitsist pärit 36-aastane Philippe Jordan. Fabio Luisi jääb sellest ametist kõrvale seetõttu, et hiljuti määrati ta James Levine'i asemel New

Yorgi Metropolitan Opera peadirigendiks. Philippe Jordan on üks oma põlvkonna väljapaistvamaid ja põnevamaid muusikuid ning tegutseb hetkel Pariisi Ooperi muusikalise juhina.

Anna Netrebko tühistas Carnegie Halli kontserdi

Anna Netrebko jättis ära tänavu 26. oktoobriks välja kuulutatud Carnegie Halli debüütkontserdi, sest arst määras tema häälte taastumiseks 10-päevase puhkuse pärast seda, kui Netrebko oli laulnud Metropolitan Operas seitsmes etenduses vokaalselt kurnavat nimiosa Donizetti ooperis "Anna Bolena". See on juba teine kord, mil Netrebko oma Carnegie Halli debüüdi tühistab. Esimest korda pidi see toimuma 2006. aasta märtsis, ent siis teatas lauljanna neli kuud varem, et ta ei ole debüüdiks veel kunstiliselt küps. Anna Bolena nimiosa võtab Metis seniks üle ameerika sopran Angela Meade.



Lauri Vasar (vasakul) Billy Buddi rollis.

Lauri Vasar edukas Euroopa ooperilavadel

1995. aastal EMTA ooperilauljana lõpetanud ja Salzburgi Universtit Mozarteumist magistrikraadi saanud Lauri Vasar on sel aastal teinud rohkelt tähelepanuväärseid ooperirolle. Septembrikuus esietendus Zürichi Ooperis Šostakoviitši ooper "Nina", kus Vasar on peaosatäitja. Tema varasemate rollide hulka kuuluvad osatäitmised Menotti "Konsulis", Rihmi "Jakob Lenzi", Henze "L'Upupas" ja "Phaedras", Dallapiccola "Il prigioneros", Poulenci "Karmeliitide dialoogides", Welleszi "Bakhantides", Eötvösi "Tri Sestris", Balada "Faust-bal'is" jm. Ta debüteeris esimese eesti lauljana 2002. aastal Salzburgi festivalil.

Sel aastal on Lauri Vasar laulnud veel Hamburgi Riigiooperis, kus ta on koosseisuline solist, Tšaikovski "Jevgeni Oneginis" nimiosa, teinud rolle Mozarti "Così fan tutte", Weberi "Nõidkütis" ning Britteni "Billy Buddis". Sügisel algasid Hamburgi Riigiooperis taas ka Mozarti "Võluflöödi" etendused Lauri Vasara osalusega ning 2012. aastal alustab ta seal Aribert Reimanni ooperi "Lear" uuslavastusega.

Billy Buddi rolliga oli Lauri Vasar ka Saksa rahvusliku teatripreemia "Deutsche Theaterpreis Faust" 2011 nominent.

Varia

20.–30. oktoobrini toimus Weimaris 7. rahvusvaheline Liszti-nimeline pianistide konkurss, mille ajaloos esmakordselt läksid kolm esikohata Venemaale. Esimese preemia 10 000 eurot võitis Marina Jaklakova, teise ja kolmanda koha pälvisid Sergei Sobolov ja Ilja Kondratjev.

Saksa dirigent Christian Thielemann nimetati hiljuti Londoni Kuningliku Muusikaakadeemia auliikmeks põhjendusega, et Saksamaa 19. sajandi muusikakultuur on mõjutanud tugevalt kogu Euroopa muusikaelu ning just selle ajastu muusika on Thielemanni pärusmaa.

Carlos Kleiberi nimelise preemia 10 000 eurot pälvis 37-aastane kreeka dirigent Constantinos Carydis; preemiaga kaasneb võimalus dirigeerida Baieri Riigiooperis Offenbachi ooperit "Hoffmanni lood". Võitja valisid välja dirigendid Kent Nagano ja Maris Jansons.

Gidon Kremer astus tänavu suvel tagasi Austrias korraldatava Lockenhausi festivali juurest, mida ta on juhtinud üle kolmekümne aasta. Uueks juhiks on prantsuse-saksa tšellist Nicolas Altstaedt.

Kuulsa tenori Luciano Pavarotti lesk Nicoletta Mantovani paneb 6. detsembril Pariisis oksjonile Marc Chagalli, Giorgio de Chirico ja Massimo Campigli Pavarottile kuulunud maalid, et toetada tenorite koolitamisega tegelevat instituuti. Hiljem on plaanis müüa veel umbes 250 Pavarottile kuulunud eset, nende hulgas tema sinise-valgekirju Fiat 750.

Biitlite liige *sir* Paul McCartney kirjutas hiljuti klassikalise balleti "Ocean's Kingdom", mis esietendus New Yorgis tänavu 22. septembril.

IVO HEINLOO
jazzikriitik

Romantist muusikat Silvio Berlusconi

Itaalia peaministrilt Silvio Berlusconi on peatselt ilmumas napoli armastuslaule sisaldav album "True Love". Algselt septembrisse plaanitud sentimentaalsete ballaadidega täidetud plaat on Berlusconi juba viies koostöös seitsmekümne viie aastase Napolist pärit laulja Mariano Apicellaga, kuid Itaalia päevalehe La Stampa andmetel jääb see riiki tabanud poliitilise ning majandusliku kriisi tõttu ootama paremaid aegu. Viimasel ajal pedofiilias süüdistatud ja mitme korrupsiooni-afääriga seotud skandaalse poliitiku jaoks on see praegu ilmselt küll üks väiksemaid muresid.

Berlusconi muusikaharrastus on laialt tuntud. Ülikooli ajal, enne meediaperiumi loomist ja poliitikasse astumist teenis Berlusconi elatist lauljana Vahemere kruisilaevadel. Legendaarne on lugu sellest, kuidas Berlusconi oma Sardiinia villas Tony Blairile ja tema abikaasale privaatse kontserdi andis. Berlusconi debüütalbumit "Meglio una canzone" (2003) müüdi üle neljakümne viie tuhande eksemplari.

WOMEXi maailmamuusika auhind Hugh Masekelale

26.–30. oktoobrini toimus Kopenhaagenis seitsmeteistkümnendat korda maailmamuusika mess WOMEX (World Music Expo), kus anti välja ka traditsiooniline muusikute auhind (Award for Artists). Tänavu pälvis selle Hugh Masekela, Lõuna-Aafrika trompetimängija, poliitiline aktivist ja afro-jazzi alusepanija. Masekela on mänginud olulist rolli apartheidivastases võitluses. Seitsmekümne kahe aastase muusiku pikk karjäär sai alguse 1960. aastatel, kui Ühendriikide singliedetaabelites saavutatud edu sillutas teed Masekela kujunemisele üheks Aafrika kõikide aegade tuntumaks jazzmuusikuks.

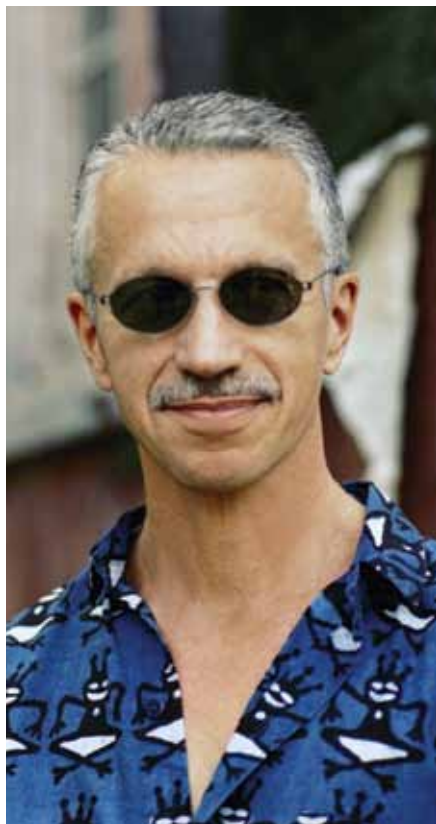
Oma maailmamuusika auhinna pani kolmandat aastat WOMEXil välja ka Roskilde festival. Tegevuse eest Egiptuse rahvamuusika säilitamisel, toetamisel ja propageerimisel premeeriti organisatsiooni El Mastaba Center.

Paari tuhandet üheksakümne kaheksalt maalt tulnud delegaati võõrustanud WOMEX on maailmamuusika äri kõige olulisem sündmus, kus saavad kokku sajad muusikaproduutsendid,



Aafrika jazz legend Hugh Masekela.

plaadifirmade esindajad ning kontserdikorraldajad. Lisaks seminaridele toimus *showcase*-festival, millest võttis osa kuuskümmend muusikut viiekümne kahelt maalt. WOMEXi avatseremoonia ning osa festivalist jõudis ka paljude raadiokuulajateni üle maailma. Üritust kajastas kolmsada ajakirjanikku.



Keith Jarrett, võlur klaveri taga.
FOTOD INTERNETIST

Keith Jarretti Brasiilia kontsert vormus plaadiks

25. oktoobril jõudis müügilettidele uus duubelplaat Keith Jarrettilt, millel on täispikk salvestus tema 9. aprillil Rio de Janeiro toimunud soolokontserdilt. Kontsert Rios oli eriline selle poolest, et Jarrett pole Lõuna-Ameerikasse oma karjääri jooksul väga tihti sattunud, Brasiiliasse varem vaid korra ja sedagi paarikümne aasta eest.

Jarretti esimesest plaadist "Facing You" möödub tänavu nelikümmend aastat. Sellesse aega on jäänud mitmed hiilgavad kontsertalbumid, nagu "The Köln Concert"

(1975), mis on müüginumbrite poolest jazziajaloo kõige edukam sooloalbum. Kriitikud on uue plaati ülivõrretes vastu võtnud. Ka Jarrett on ühes intervjuus öelnud, et Rio de Janeiro toimus üks tema karjääri meeldejäävamaid kontserte.

Jarrett on terviseprobleemide tõttu kontserttegevust oluliselt kokku tõmmanud, mistõttu iga tema etteaste on suursündmus. 2011. aasta lõpus esineb pianist Ameerikas, trios koos Gary Peacocki ja Jack deJohnette'iga, järgmisesse aastasse on planeeritud trio CD "Somewhere" väljandmine.

Jagati filmimuusika auhindu

Belgias, Genti filmifestivalil jagati oktoobri lõpus maailma filmimuusikaauhindu (World Soundtrack Awards 2011). Parima filmihelilooja tiitli pälvis juba kolmandat aastat järjest prantslane Alexandre Desplat, kes on olnud neljal korral Oscari ning viiel korral Kuldgloobuse kandidaatide hulgas. Sel aastal sai ta Briti Filmi- ja Telekunsti Akadeemia auhinna rohkelt pärjatud filmi "Kuninga kõne" muusika eest. Desplat' tööde muljetavaldavasse re-sümeeesse kuuluvad veel sellised linatöed nagu "Kuldne kompass", "Benjamin Buttoni uskumatu elu", "Süriaana", "Tütarlaps pärlkõrvarõngaga" jpt.

Elutöö auhinna pälvis samal tseremoonial itaalia komponist Giorgio Moroder. Hansjörg "Giorgio" Moroder on sündinud 1940. aastal Itaalia Alpides ning teda on auhinnatud Oscariga filmide "Kesköine ekspress" ja "Tippkutt" muusika eest. Moroderit peetakse ka üheks diskomuusika pioneeriks. Samuti on ta tuntud selle poolest, et lõi ametliku tunnusmeloodia nii 1984. aasta Los Angelese kui ka 1988. aasta Seouli olümpiamängudele, samuti 1990. aasta jalgpalli MM-ile.

David Lynch debüteerib muusikuna

Kultusrezissöör David Lynch tuli mõni aeg tagasi välja teatega, et ilmutab debüütalbumi "Crazy Clown Time". Plaadil on Lynchi originaallooming, mida autor ise nimetab moodsaks bluusiks. Lynch mängib kitarr ja laulab, plaadil teevad kaasa trummar Dean Hurley ning ansamblist Yeah Yeah Yeah tuntud laulja Karen O.

See ei tule üllatusena, sest peale selle, et

muusika on Lynchi filmides alati väga olulisel kohal, tegi Lynch koostööd oma "ihuhelilooja" Angelo Badalamentiaga filmi "Inland Empire" *soundtrack*'i luues. Kriitikud on leidnud Lynchi albumit kommenteerides sarnasusi Tom Waitsiga, kuid Lynch põikab oma plaadil paljude stiilide juurde.

Lahkus Pete Rugolo

16. oktoobril suri oma üheksakümne viiendal eluaastal jazzihelilooja ja -arranžeerija Pietro "Pete" Rugolo. Sitsiilias sündinud ning viieaastaselt perekonnaga USAsse emigreerunud Rugolot teatakse põhiliselt kui Teise maailmasõja järgse Stan Kentoni bigbändi seadete loojat. Hiljem töötas ta koos selliste kuulsate lauljatega nagu Harry Belafonte, Nat King Cole, Peggy Lee ning Mel Tormé, kirjutas muusikale ja tegutses plaadifirma Mercury Records tegevjuhina. Rugolo lõi ka arvukalt tunnusmeloodiaid telesaadetele ja -filmidele. Ajakirja DownBeat lugejad valisid Rugolo aastatel 1947–1954 viiel korral parimaks arranžeerijaks. 1940. aastate lõpul oli ta ametis Capitol Recordsis ning aitas kaasa Miles Davise legendaarse LP "Birth of the Cool" ilmumisele.

Norra kõigi aegade parim plaat valitud

Muusikaajakirjanike initsiatiivil viidi norra muusikute seas läbi küsitlus, mille tulemusena reastati kõigi aegade parimate plaatide edetabel. Sajast plaadist koosneva nimekirja koostamisel osalesid erinevaid stiile viljelevad muusikud. Parimaks valiti Radka Toneffi ja Steve Dobrogoszi "Fairy Tales" (Odin Records, 1982), mis on ilmselt üks enimmüüdud jazzialbumeid Norras.

Jazzilaulja Radka Toneffi muusikukarjäär jäi lühikeseks, kuna ta suri vaid kolmekümneaastaselt. Ometi õnnestus tal norra jazzimaastikule oma jälg jätta. 1970. aastate teisel poolel saavutas ta populaarsuse oma kvintetiga, kus musitseerisid ka Arild Andersen ja Jon Ebersson. 1977. aastal sai ta albumi "Winter Poem" eest Norra prestiižseima muusikaauhinna. Radka Toneffi nimele laekuvad honorarid lähevad tema mälestusfondi, mis annab välja jazzmuusikutele mõeldud auhinda, mille kõige värskem laureaat on Eldbjörg Raknes.

Klaverimeistritest ja klaveritootjatest

EUROPIANO delegaatide konverents Tallinnas

IA REMMEL

Novembris toimus Eestis erakordselt palju klaveriga seotud sündmusi: teine rahvusvaheline pianistide konkurss "Tallinn 2011", festival "Eesti klaver ja Euroopa" ning ka Euroopa klaveritootjate ja klaverimeistrite ühenduse EUROPIANO delegaatide aastakoosolek.

A vakoosolekul tutvustas Eesti Klaverimeistrite Koja (www.estpiano.com) juhatuse esimees, Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia häälestaja Mait Meibaum klaveriehituse ajalugu Eestis, kohalolnud klaverihäälestajaid, Eesti muusikakoolide süsteemi ja muusikaakadeemias käibelolevat elektroonilist tööde päevikut.

Aastakoosoleku raames viidi Eestis esmakordselt läbi ka rahvusvahelisel tasemel klaverimeistri kutseksam. See oli ulatuslik ja keeruline oskuste proov, jaotatud kahele

1963. aastal asutatud EUROPIANO ühendab Saksamaa, Prantsusmaa, Inglismaa, Šveitsi, Itaalia, Hispaania, Austria, Venemaa, Tšehhi, Poola, Hollandi, Norra, Soome, Rootsi, Taani, Leedu ja Eesti klaveritootjaid ja klaverimeistrid. Ühingu arvukaim liikmesmaa on 451 liikmega Saksamaa, järgnevad Šveits (227), Holland (201) ja Prantsusmaa (200). Eesti Klaverimeistrite Koda ühines EUROPIANOga 2006. aastal.



Ain Rosenstok klaverit häälestamas.



Juhan Tõhk eksamil häälestustöid tegemas.



Tõnu Ling pianinoot reguleerimas.



Kalmer Laanemägi (vasakul) ja Ago Lend remonditöid tegemas.



Fred Proso ja Mait Meibaum eksamil.

päevale ning kestis kokku kümme tundi. 9. novembri hommikul pidid Eesti klaverimeistrid Ants Saluraid, Mait Meibaum, Ago Lend, Anti Rallmann, Ain Rosenstok, Juhan Tõhk, Kalmer Laanemägi, Nicholas Bamber, Tõnu Ling, Fred Proso ja Amandus Tõnnisson tegema teoreetilise testi. Test sisaldas häälestamise teooria, materjalide tundmise, klaveri remondi ja reguleerimise alaseid küsimusi. Sellele järgnes klaveri häälestamine, kus eksamikomisjon pani hääle A1 vasaku keele ja eksaminandid pidid selle järgi häälestama kogu klaveri. Elektroonilised abivahendid selle töö juures olid keelatud.

Päeva viimane ülesanne oli pianino mudeli reguleerimine. Eksamil oli reguleerimistöökohaks mudelitel aega vaid kaks tundi; vahemärkusena võib öelda, et klaveri täisreguleerimine on aeganõudev töö, mis vajab mitut päeva ning milleks kulub ca 16–20 tundi. Seda tehakse vabrikutes pilli lõppviimistlusel, kontserdisaalides ja koolides kord aastas. Ka koduklaverid peaks vähemalt iga kolme aasta tagant üle reguleerima.

Teisel päeval järgnes veel tiibklaveri mudeli reguleerimine ning sagedamini etteantud remonditööd: pianino katkise haameri varre asendamine, haamrikapsli tihvti vahetamine, pianino silmusega üksiku keele vahetamine koos samasuguse silmuse tegemisega ning klavripolstrite vahe-



tamine. Eksam oli edukas ning kõik üksteist sooritajat said kutsediplomi.

Kõnelesin eksamist ja klaveritootjate tegevusest Euroopas ühega eksami läbiviijatelt, saksa klaverimeistri ja prestiižseima klaverimeistrite kooli Ludwigsburgi Oscar-Walker-Schule õppejõu **GUNTHER SCHAIBLEGA**.

Miks klaverimeistri kutseksam nii raske on?

Raske? Minu meelest on see küllaltki lihtne eksam. Kõik eksamil küsitud on baasteadmised, mis peavad igal klaverimeistril olema. Saksamaal, Šveitsis ja Prantsusmaal on klaverimeistrite tase küllaltki kõrge ja seal on ka koolid, kus seda ametit saab õppida. Aga kuna kõigis maades ei ole sellist õpet, siis on mõistetav, et see eksam võib ka raske tunduda; ma olen märganud, et seda ka kardetakse.

Mainisite koole, kus klaverimeistriks saab õppida – meie klaverimeistrid on ju kõik iseõppijad.

See on muljetavaldav, et teie meistrid on iseõppijatena nii kõrgel tasemel. Aga juurde õppida on alati kasulik, samuti ennast proovile panna, et näha, milles oled tugev või mida pead arendama. Selles tahabki EUROPIANO kaasa aidata, teha koolitusi, ühtlustada teadmiste taset, luua kontakte.



Klaverimeistrite eksami läbiviija Gunther Schaible.

FOTOD IA REMMEL

Eesti lähipiirkonnas, Venemaal, Lätis, Leedus, Skandinaavia maades pole enam oma rahvuslikku klaveritööstust, ainult Eestis on veel säilinud Estonia klaver. Millised muljed teil meie pillist on?

Kõigepealt on mul väga hea meel, et Estonial ei läinud nii, nagu paljudel klaverivabrikutel, kes pidid ukseid sulgema. On oluline, et Estonia ei hakanud oma klavereid liiga odavalt müüma ja ei ajanud oma toodangut liiga suureks. See päästis olukorrast, mis tekkis näiteks Venemaal, kus taheti suurelt müüa ja selle pealt teenida, aga tulemuseks oli pankrot. Klaveritootjatel pole praegu kerge. Saksamaal oli pärast sõda üle 2000 klaverivabriku, nüüd on jäänud kuusteist tootjat. Prantsusmaal on üks firma, Itaalias ka üks – Fazioli. Austria ainus firma on Bösendorfer.

Kas ostjad ei huvitu enam headest naturaalklaveritest?

Ei saaks öelda, et ei huvitu. Saksamaal on siiani igas korralikus majapidamises klaver. Eestis on vist ka veel niimoodi? Ja ma pean ütlema, et kõik see, mida ma Eesti muusikakoolides, Eesti muusikahariduses olen näinud, on palju parem kui Saksamaal. Saksamaal on ehk erakätes rohkem instrumente, aga Eesti muusikakoolid on väga heas korras ja väga hästi instrumentidega varustatud.

Turg on nüüdseks rohkem Aasiasse suundunud, kus praegu valitseb tõeline klaveribuum. Milline mulje on teil Aasia maades toodetavatest klaveritest?

Yamaha ja Kawai on erakordselt heaks muutunud – muidugi kogu aeg ka kallimaks. Nüüdseks on nende hinnatase sama Saksamaal toodetavate kvaliteetklaveritega. Aga Hiina ja Filipiinide pillid on väga problemaatilised. Nad näevad välja nagu klaverid, aga nende mehhanism... Kui pean neid reguleerima või häälestama, on mul lausa hirm. Iga hetk võib kogu mehhanism kokku variseda.

EUROPIANO aastakoosolekul oli delegaate ka klaveritööstustest, nende hulgas maineka Sauteri firma traditsiooni kandja härra ULRICH SAUTER. Kasutasin juhuslikult küsimaks teavet klaveritööstuse hetkeolukorrast.

Mis toimub praegu Euroopa klaveritööstuses?

Viimasel ajal on turg jagunenud kaheks: müüakse väga odavaid ja väga kalleid kla-

vereid. On selge, et see pole tervislik turg. Sellise olukorra tekitas kriis, mis järgnes 1970–1980ndatel aastatel valitsenud klaveritööstuse kuldajale. Siis müüdi naturaalklavereid 1 1000 000, nüüdseks on see arvanud 400 000-le. Kui kriis algas, hakati mõtlema, mida teha, et äri allamäge ei läheks. Esmane mõte sellisel juhul on muidugi alati alandada toodete hinda. Kahjuks see aga ei aita ning mitmed klaveritööstused pidid ukseid sulgema, sealhulgas just need, kes müüsid kõige odavalt, näiteks Malmjö Rootsis või Hellas Soomes. Loomulikult käis kriisiolukorraga kaasas ka klaverite kvaliteedi halvenemine. Ainult üksikud tugevad firmad säilitasid oma kvaliteedi ja jäid püsima.

Milline on teie suhtumine Aasia klaveritööstusse?

Aasia turg on järjest tugevnenud. 1992. aastal tõi Yamaha firma turule ka esimese digiklaveri. Loomulikult oli see probleem naturaalklaverite tootjatele. Paljud suhtuvad digiklaverisse siiani väga negatiivselt, aga minu arvates pole sellise klaveri turule

tulek sugugi ainult halb. Kuna selline pill on tunduvalt odavam naturaalklaverist, siis on inimestel rohkem võimalusi seda endale lubada. Huvi kasvades pööratakse aga hiljem ka naturaalklaveri poole. Paraku pole klaveriõppimine Lääne-Euroopas sugugi enam nii iseenesestmõistetav tegevus, nagu see oli varem. Lapsed hakkavad klaverit õppima, seejärel proovivad veel mitut muud instrumenti. Vanemad mõistagi ei investeerid sellisel juhul klaveri ostmisse. Klaveritootjatele on see suur probleem, sest vanasti oli klaverite müük kodusse palju suurem.

Milles näete lahendusi?

Meie tähtsaim ülesanne on vähendada kurnatust väga kallite ja väga odavate klaverite vahel. Hiina klaveri saab praegu osta 600 dollariga, meie Sauteri firmas saab selle raha eest vaid klaveripingi. Selline hindade erinevus ajab kliendid segadusse, nad ei saa aru, mis selle taga on. Peab püüdma tagasi pöörduda normaalse turu juurde, ilma selliste äärmuseta.

**L, 10.12.11
kell 12
Niguliste kirik**



Muusikatund MUSEUMI



Georg Otso nim Tallinna Muusikakooli puhkpilliorkester & seqakoor

Kavas: Britten, Ehala, Rips-Laul, Tšaikovski, Ploom, Penders jt

Sissepääs muuseumipiletiga 2 € / 3,2 €

Tallinna Muusikakeskkooli kontserdid detsembris

Tulevik täis muusikat

3. detsember kell 12.00

Kiek in de Kök
Esinevad Ira Flossi ja Eike Sild-Neeme klaveriõpilased

3. detsember kell 15.00

EMTA kammersaal
Galakontsert "Vaade tulevikku" – "Tõrudest tammedeni" preemiasaajate kontsert

4. detsember kell 12.00

EMTA orelisaal
Esinevad Marju Rootsiklaveriõpilased

4. detsember kell 15.00

Kiek in de Kök
Esinevad Mirjam Keremi viiuliõpilased

9. detsember kell 16.00

Eesti Teatri- ja Muusikamuuseum
Esinevad Kaido Väljaviiuliõpilased

10. detsember kell 12.00

EMTA orelisaal
Esinevad TMKK kammeransamblid

10. detsember kell 14.00

Lastekirjanduse keskus
Esinevad Elo Teppi viiuliõpilased

10. detsember kell 15.00

EMTA orelisaal
Esinevad Piret Habaku klaveriõpilased

11. detsember kell 12.00

Kiek in de Kök
Esinevad Sigrid Kuulmanni viiuliõpilased

11. detsember kell 16.00

Hopneri maja
Mudilaskoori, poistekoori ja solistide kontsert

16. detsember kell 19.00

Kalju kirik
Mudilaskoori ja RO Estonia poistekoori õppekooride kontsert

17. detsember kell 12.00

Keskraamatukogu suur saal
Esinevad Anu Nahkuri klaveriõpilased

17. detsember kell 14.00

Niguliste muuseum-kontserdisaal
Lastekoori, noortekoori ja segaansambli jõulukontsert

17. detsember kell 17.00

EMTA orelisaal
Esinevad Ada Kuuseoksa ja Anne Sarrapi klaveriõpilased

18. detsember kell 12.00

Kiek in de Kök
Esinevad Niina Murdveeviuliõpilased

18. detsember kell 12.00

EMTA orelisaal
Esinevad Jekaterina Rostovtseva klaveriõpilased

18. detsember kell 15.00

EMTA orelisaal
Esinevad Kersti Sumera klaveriõpilased

20. detsember kell 19.00

Metodisti kirik
Esinevad solistid, TMKK sümfooniaorkester, dirigent Mikk Murdvee
Kavas Mozart, Tšaikovski, Hüe, Sarasate

www.tmkk.edu.ee
6576 004

TALLINNA
MUUSIKAKESKKOOL



Muusikat õpib lugematu hulk lapsi – see on väga suur väärtus

Sel sügisel möödus ilus arv aastaid kahe omanäolise muusikakooli rajamisest. Poolsada aastat tagasi seadis end toonase Tallinna konservatooriumi külje all sisse Tallinna Muusikakeskkool ning kahekümne aasta eest kutsuti keskaegses ladina kvartalis ellu Vanalinna Hariduskolleegium ja koos sellega VHK Muusikakool. Ehkki TMKK kuulub riigile ja VHK Muusikakool Tallinna linnale, õpib mõlemas koolis lapsi üle Eesti ning oma struktuurilt on need õppeasutused haruldased.

Kui muusikalist põhiharidust on võimalik omandada muusikakoolides üle Eesti ning muusikalise keskhariduse saamiseks tuleb õpinguid jätkata näiteks Heino Elleri nimelises Tartu Muu-

sikakoolis või Georg Otsa nimelises Tallinna Muusikakoolis, siis TMKKs ja VHK Muusikakoolis õpetatakse lapsi 1.–12. klassini, tagades sellega süsteemse väljaõppe, mis on loomulikult oluline ka muusikalises üldhariduses, eelkõige aga pillimängu omandamisel.

Kooli vanusega ei mööda tema kvaliteeti või kogemust nii nagu võivad elatud aastad teha inimesega. Iga kevad toob uue lennu lõpetajaid ja nende edasine panus muusikaellu võib koolile küll au ja tänu tuua, kuid õppeasutus on elav-muutuv keskkond, mille nägu kujundavad inimesed, õpilased ja õpetajad, siin ja praegu.

Sünnipäeva puhul mõtisklesid ideedest ja inimestest TMKK direktor **Timo Steiner** ja VHK Muusikakooli juhataja **Peeter Sarapuu**.

Kas kakskümmend või ka viiskümmend aastat on kooli jaoks pikk aeg? On see piisav, et kujuneksid traditsioonid, n-ö oma nägu?

Peeter Sarapuu: Institutsionaalselt on kakskümmend aastat kooli jaoks väga vähe. Kui lähtuda inimesest, on see väga pikk aeg. Selle aja jooksul on õppinud VHKs tuhandeid lapsi, igäüks neist on kordumatu, terviklik universum, ning sellisena hindamatu. Mitte ühtegi nende laste koolipäeva ei tohiks kuluda katsetamisele või institutsiooni kuvandi, omanäolisuse otsimisele. Kool peab olema valmis ja terviklik sellest hetkest, kui esimene laps üle läve astub. See oleks ideaal.

Traditsioonid on aga alguse saanud juba sadade aastate eest ja nende kandjateks on ikka ja ainult inimesed. Need loovad

Tallinna
Muusikakeskkool
50
VHK Muusikakool
20

identsuse, mille puudumine, isegi kriis, on üks suurimaid meie kohal rippuvaid ohte. Õnneks on õhtumaine ajalugu jätnud meile rikkaliku traditsioonide kultuurikihi – kooli üheks tähtsamaks ülesandeks peaks olema kasvatada lapsi nende traditsioonide väärrikaiks edasikandjaks.

Timo Steiner: Kui rääkida kooli eripärast, siis vanemad kolleegid-õpetajad kipuvad vahel rõhutama TMKK elitaarsust. Mind teeb see aga nõutuks. Eestis ei olegi eliitkooli. Oleme lihtsalt kool, mis saab pakku- da parimad võimalused õpilase muusikaliseks arenguks. Loomulikult on meie õpilaste seas ka väga andekaid lapsi, aga kindlasti mitte terve koolitäis. Suurem osa on lihtsalt heade muusikaliste eeldustega ning soovivad neid eeldusi arendada. Ja see ongi normaalne.

TMKK on alati olnud kõrgel tasemel muusikuid koolitav õppeasutus. Praeguseks on aga ka teiste keskastme muusikakoolide tase märgatavalt tõusnud ning see on muutunud ka TMKK kohta laiemas kontekstis.

Olete mõlemad juba aastaid koolijuhid ametis. Mille üle te praegu kõige rohkem juurdlete? Milliste ideede teostumist kõige rohkem igatsete?

T. S.: Olen viimasel ajal palju mõelnud, kuidas tuua kooliharidust õpilasele veelgi lähemale. Kuidas saada teada, mis teda elus huvitab ja mida ta tegelikult teha tahaks? Nende asjadega tuleks koolis palju rohkem

arvestada. Tavaline masinavärk koolides eraldab ained, õpetajad ja õpilased. On küll arenguestlused ja koosolekud, aga neist ei tule kõik oluline alati välja. Vahel jõuab just mitteformaalses keskkonnas, näiteks kooli koridoris või koguni bussipeatuses paari küsimusega selle infoni, mis tunnis ei pruugi üldse ilmned.

TMKK õpilased kuuluvad küll juba koolisiselt väga erinevatesse võrgustikesse, puutudes kooris, orkestris, oma klassis ja erialaklassis kokku väga mitmekesise seltskonnaga. Kuid õpilase ja kooli suhe võiks olla palju lähedasem.

Teine asi, millega tahaksin kooli muusikahariduse poole pealt rohkem tegelda, on repertuaar. Erialakavu tuleks oluliselt mitmekesistada, seda nii õpilase kui ka õpetaja vaatepunktist. Poleks vaja erinevate õpilas-



Muusikakeskkooli kauaaegne viiuliõpetaja Ivi Tivik oma esimeste õpilaste Urmas Vulbi (vasakul), Sirje Pikknurme ja Paul Hammeriga 1961. aastal.

FOTO TMKK ARHIIVIST

tega kogu aeg samu teoseid mängida. Praegu kohtame sageli suhtumist, et õppimine peab käima ainult teatud teoste kaudu. Ka interpretatsiooni vallas on õpetaja sageli väga range eeskuju. Tekib küsimus, kas muusikaõpilane on üldse loominguline inimene. Arvan, et juba esimeses klassis tuleks rohkem tegelda kunstiliste otsustega ning julgustada last tegema oma valikuid. **P. S.:** Rääkisin enne traditsioonidest. See ongi valdkond, mis teeb kõige rohkem muret ja mille üle juurdlen kõige sagedamini. Kuidas hoida kasvatust ja haridust hälbimast oma moraalsete ja õiguspärase lätete juurest? Muusikaõpetus ei saa olla eesmärk, vaid üks vahendeid, sealjuures üks tõhusamaid, mille abil saame kasvatada vaimset pärandit edasi kandvaid ja edasi andvaid inimesi. See ongi keskne sisuline idee, mis mõtestab ja toetab pühendumist koolile ja haridusele.

Kõige õnnelikumad hetked, millest saab jõudu ülejäänud aastaks, ongi need, kus kooli kogukond – lapsed, lapsevanemad, õpetajad – tajub ühiselt, et oleme suutnud elus hoida traditsioone, ning tunneb head meelt oma laste üle. Muud praktilised probleemid – et koolimaja ähvardab kaela kukkuda, et elarvet kärbitakse järjekindlalt, et klaverid kannatavad niiskuskahjustuste käes – on seetõttu kergemini talutavad.

Kas vahel tuleb ette ka tuuleveskitega võitlemist? Õppehoonete vilets seisukord ja kehvad pillid on praegu vist paljude muusikakoolide suurimad mured?

T. S.: Õnneks unustan need "tuuleveskid" pärast võitlemist kohe ka ära. Kuigi jah, TMKK kui riiklik erivajadustega laste kool

jääb iga seadusemuudatuse ja haridusreformiga kohe süsteemi hammasrataste vahele. Sageli on vaja käia ennast meelde tuletamas ja täpsustamas, kuidas ja mille poolest uus seadus just TMKKd puudutab. Info näib liikuvat koos inimestega, ametnikud aga vahetuvad... Sageli meenuvad erandid siis, kui seadusemuudatused on juba jõustunud. Ehkki me pole sugugi riigi ainus erikool, vaid üks kolmekümnest.

VHK MUUSIKAKOOL

- Alustas tööd 1991. aastal viis aastat varem tegevust alustanud Vanalinna Muusikamaja ning 1990. aastal ellu kutsutud Vanalinna Hariduskolleegeiumi juures
- Õppetegevust alustati mõnekümne lapsega juba 1990. aasta sügisel. Järgmise aasta 1. septembril õppis koolis 111 last
- Õppetöö toimub mitmes majas Tallinna vanalinna südames, ladina kvartalis. VHKs on lisaks muusikakoolile ka kunstikool, teatrikool, keeltekoor jpm
- Koolijuhatajad on olnud Reet Marttila, Tõnu Sepp, Siiri Siimer, Aive Sarapuu ja alates 1998. aastast Peeter Sarapuu
- Esimesel õppeaastal 1991 võeti kooli vastu 111 last. Praegu õpib VHK Muusikakoolis 292 õpilast, liisaks 40 pillistuudios ja 60 eelkoolis
- Muusikakooli on lõpetanud 15 lendu ja 251 õpilast. Viimasel kümnel aastal on VHK vilistlastest rohkem kui 70 noort jätkanud kõrgkooliõpinguid muusika- ja teatrierialal
- Koostöös Vanalinna Muusikamajaga korraldatakse aastas üle 150 kontserdi
- Kooli eesmärk on leida igale õpilasele väljund muusikaliseks eneseteostuseks ja pakkuda õnnestumisrõõmu musitseerimisest, et armastus muusika vastu püsiks kogu elu. Kujundamiseks laste eetilisi tõekspidamisi on rõhk vanamuusikal, vaimulikul ja rahvamuusikal
- Kooli hümn algab sõnadega "Veni, Creator Spiritus!" ("Tule, Looja Vaim!"). Seda keskaegset palvet võib pidada ka kooli tunnuslauseks

TALLINNA MUUSIKAKESKKOOL

- Asutati 1961. aastal Tallinna Riikliku Konservatooriumi juurde
- 1969. aastal seadis kool end sisse Kivimäe mändide all, kus toimub õppetöö ka praegu
- Kooli direktorid on olnud Eugen Kapp, Jüri Plink, Endel Loitme, Harald Aasa, Ants Elvik, Tiina Ehin ning alates 2005. aasta sügisest Timo Steiner
- Esimesel aastal avati vaid 28 õpilasega 1. klass ja 24 õpilasega 8. klass. Praegu õpib TMKKs 309 last
- Aastaks 2015 peaks valmima TMKK uus õppehoone aadressil Pärnu mnt 59, kus asutakse tegutsema koos Tallinna Balletikooli ja Georg Otsa nimelise Tallinna Muusikakooliga
- TMKK on lõpetanud 47 lendu ning 1195 õpilast
- TMKKi kontserdihooaeg mahutab u 80 esinemist õpilastelt ja õpetajatelt
- Kooli eesmärk on kasvatada inspireerivas õppe- ja arengukeskkonnas haritud ja koostöövõimelisi professionaalseid muusikuid. 90 protsenti kooli vilistlasi jätkab õpinguid Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias, mõned ka muusikakõrgkoolides väljaspool Eestit
- Kooli tunnuslause on "Tulevik täis muusikat"



TMKK tänased noored muusikud Kivimäe määndide all.

TMKK / TAAVI KULL

P. S.: Lõppude lõpuks on iga “tuuleveski” taga inimene, kellel on piisavalt mõistmist, südamesoojust ja empaatiavõimet jõudmaks ühiste positiivsete lahendusteni.

Tüütu ja asjatuna mäletan algusaastate (tulid VHK Muusikakooli 1998) selgitamist ja veenmist: jah, me oleme päris muusikakool; jah, meie lapsed õpivad ja harjutavad tõsiselt iga päev jne. See aeg sai läbi, kui õpilased hakkasid edukalt esinema konkurssidel, sealhulgas rahvusvahelistel. Olen läbi aegade kahtlustanud, et VHK Muusikakooli näitel viiakse läbi ühiskondlikku eksperimenti, kui vähese rahaga on võimalik korraldada täisprogrammilist muusikaõpet. Üks, mis on meid aidanud kõigest hoolimata toime tulla, on väike administratsioon – muusikakooli õppetööd korraldab ainult kaks inimest.

Õppehooned ja muud materiaalsed küsimused on kindlasti VHK Muusikakooli igapäevane mure. Peamine õppehoone, mis oma üheteistkümnepäevase klassiruumiga mahu-

tab ainult 30 protsenti õppetundidest, on juba 1995. aastal tunnustatud ekspertiisikaitiga varisemisohhtlikuks, lisaks on seal tõsine hallitus- ja niiskusprobleem. Nõnda toimuvadki muusikakooli tunnid erinevates õppehoonetes üheksal aadressil, täiesti puudub tööruum õpetajatele.

T. S.: Aktuaalne probleem on muidugi pillide seisukord. Uute instrumentide ostmiseks koolil oma eelarvest raha ei jätku, kuid riik pole selle tarbeks lisaraha eraldanud. Pillid on aga tõepoolest kallid. Viie aasta eest ostsime TMKK-le viis Kawai klaverit ja mõned head keelpillid, kuid see oli väga erandlik.

P. S.: VHK Muusikakool asutati ajal, mil isegi Estonia klavereid müüdi Tallinna Mööblimajas ainult Soome markade eest, igasugune riiklik muusikainstrumentide varustussüsteem oli kokku kukkunud. Nõnda ei ole VHK Muusikakool kogu oma tegutsemisaja jooksul saanud osta mitte ühtegi uut klaverit, enamik on hangitud oksjonitelt või ajalehekuulutuste kaudu ning taastatud. Heaperemeheliku hoidmise tõttu on need pillid siiani veel täiesti arvestatavad. Väga palju oleme pillide ostmisel saanud tuge eraannetustest ning teinud koostööd lastevanematega.

Tegevmuusikuna on mul üle Euroopa ka päris hea pillimeistrite ja -vahendajate suhtevõrgustik, kust oleme saanud väga hea hinnaga kvaliteetseid pille.



Lugesin hiljuti ühest Soomes tehtud uuringust, et mitmekülgsete ja muu hulgas ka süvendatult muusikaga tegelevate laste enesehinnangu kujunemises osutub kõige määravamaks teguriks just see, kuidas nad õnnestuvad muusikas. Hoolimata sellest, et nad võivad olla andekad sportlased, kunstis, reaalinetes, on tugevaimaks mõjutajaks muusikaline edu!”

Peeter Sarapuu

Vahel kostab meedias ja avalikes aruteludes hääli, et muusikaharidus on väga kallis ja kas meil on üldse tarvis nii palju muusikuid. Millisena näete muusikahariduse ja oma kooli tulevikku?

P. S.: Kui palju on nii palju? Ja kui kallis on kallis? Muusikahariduse puhul räägime ju eelkõige lastest. Kui kallis on laps? Olen kuulnud mitme poliitiku suust, et Eesti kõige suurem rahvuslik rikkus on andekad inimesed ja et Eestis ei tohiks ükski anne kaotsi minna. Vastuseks neile loodetavasti mitte tühjadele sõnadele: eeldused kujunevad talendiks ainult keskkonnas, kus talent leiab väärtustamist ja rakendust! Kui me lähtume sellest, et koolitame muusikuid ainult mingi teatava kokkuleppelise limiidi alusel, siis tõenäoliselt ei koolita me varsti enam mitte kedagi.

Üha selgemalt on mõistetav Lennart Meri väljaöeldud mõte tõelisest varandusest – loetud raamatud, reisitud reisid. Tegelikult pidas president silmas enamat, kõike seda, mida saame endaga südames ja peas pidevalt kaasas kanda. Need, kes on leidnud kutsumuse selliseid väärtusi otsida, vastu võtta ja edasi anda, peaksid püramiidmajanduse kollapsis leidma hoopis suuremat mõistmist ja toetust. Vaimsete väärtuste ning traditsioonide elushoidjaid ja edasikandjaid ei ole kunagi liiga palju. Neid on alati olnud liiga vähe.

Tõdemus, et haridus on kallis, on isenesest absurdne. Kas tervis on liiga kallis? Nii nagu ei saa mõelda, et nüüd aitab, rohkem ma oma tervisesse ei investeerin, läheb kalliks, nii ei saa me mõelda ka hariduse puhul. Iga sent, mis õnnestub haridusse mahutada, on kõige paremini kulutatud raha.

T. S.: TMKK koolitab eelkõige tulevase professionaalseid muusikuid, see on üks vähe- seid koole, mille hariduse maksab kinni



Hea kool on nagu tipule pööratud püramiid. Kõige kõrgemal on lapsed, veidi allpool õpetajad, seejärel administratiivpersonal ja kõige all on koolijuhataja, kes peab tagama, et kõik oleksid õnnelikud, vajadusel ka operatiivselt ükselinde parandama ja WCst ummistusi välja pumpama.”

Peeter Sarapuu



VHK Muusikakoolis ei pääse muusikategemisest lastevanemadki ning lapse kontserdile tuleb ka endal pill kaasa võtta. Foto 2011. aastast.

FOTO AIVE SARAPUU

ühiskond. Teiste muusikakoolide eelarve ja õppemaks tuleb ju enamjaolt omavalitsuselt ja lastevanematelt. Samas pole huvikoolidel ka sundust viia kõik oma õpilased professionaali tasemele.

Kvaliteet muidugi kõigub. Tegijaid on palju ja konkurents on arvuliselt olemas, aga alati mitte kvaliteedi poolest. Napib värskeid ideid ja originaalseid tegijaid. Suhtumine, mida tuleks muuta, on see, et me konkureerime omavahel või et Eestis on minu konkurendid. Olen püüdnud seda kolme kooli konkurssidel vahel meelde tuletada. Palju rohkem tuleks end võrrelda naabermaadega ja korraldada avatud kursuse.

Usun, et muusikakeskkool säilitab ka tulevikus tippude koolitajana liidripositsiooni. Liiguksime selles suunas, et meil õppinud muusikutel oleks muusikas nii kindel kvaliteet kui ka isikupära.

P. S.: Võimatu on panna kahtluse alla tõdemust, et kultuur iseloomustab läbivalt ühis-

konna kvaliteeti (sealhulgas sotsiaalset) ja arengutaset. Kultuur elab ja uueneb inimestes. Pahatihti ei saa ka muusikud aru, et neil on ühiskonnas oluline osa, et muusikal on oluline roll sotsiaal-kultuurilise tegijana, puutudes vahetult kokku tõelise maailma, tõelise elu, majanduse ja poliitikaga. Selle rolli alatähtsustamine ka muusikute endi poolt võibki tõstatada küsimuse, kas muusikaharidust on liiga palju. Muusikaõpingud on iseväärtus protsessina, lapse isiksusearengut, aktiivsust ja omaalgatuslikkust toetava loominguilise tegevusena.

See oleks ka vastus küsimusele, millise näen VHK Muusikakooli tulevikku – toetava ja laste loominguilist väärtustava keskkonnana, kus muusikaõppe võimalus oleks loodud võimalikult paljudele lastele.

Millisena paistab teile meie praegune muusikaelu ja millega võiksid VHK muusikakooli ja TMKK vilistlased seda tulevikus täiendada ja rikastada?

T. S.: Mulle näib, et valitseb dünaamiline defitsiit, põhjamaale omane vitamiinivaegus – kardetakse äärmusi ja teistsuguseid valikuid interpretatsioonis, repertuaaris, ideedes jne.

Kui võrrelda spordiga, siis kohati on probleemid samad. Väikesel rahval on ikka raskusi meeskonnaaladega. Väga keeruline on kokku saada ühtlaselt heal tasemel meeskonda, et näiteks jalgpallis oleks korraga väljakul ainult väga head mängijad. See on peaaegu võimatu. Samamoodi ei saa



Gardneri käsitluse "Theory of multiple intelligences" järgi avaldub lapse intelligentsus ja andekus korraga mitmel alal ja väga sageli kipuvad vanemad oma lapse erialavalikut suunama pragmaatilis-materiaalsetest seisukohtadest lähtudes. Muusiku elukutse, vähemalt Eestis, ei pruugi nende kriteeriumide alusel valitaks osutada. Ometi olen hämmeldusega jälginud, kui tugev mõju on muusikal ja kuidas lõpetajad, kelle ees on avatud kõik teed ja ülikoolide ukSED, järgivad oma südame kutses ning valivad õpingud EMTAs."

Peeter Sarapuu

me loota, et meil oleks orkestris korraga 70 suurepärasemat muusikut, kel pole mingeid tehnilisi probleeme. Sellega tuleb lihtsalt leppida – me pole eliit. Ausam olekski endale tunnustada, et me oleme pigem kesk-pärased, kel on võime tööd teha ja selle kaudu areneda. Selles mõttes oli Tammisaarel õigus, tööga võime oma ande puudu jääke tasa teha ja andekatest möödagi minna.

P. S.: Muusikaelu Eestis on osaliselt tõepoolest tardunud, juba pikalt kestnud talveune seisundis, eriti kui võrrelda viiekümne aasta taguse olukorraga. Potentsiaali on palju rohkemaks, aga see ei leia rakendust, või kui – siis väljaspool Eestit. Eriti kurb on olukord just projektipõhiste kontsertide ja festivalide korraldamisel. Finantsprobleemid on viinud tardumusse mitmed põnevad kooslused, ka näiteks NYYD Ensemble'i.

Muusikaelu haakub väga tihedalt muusikaharidusega. Tegelikult pean oluliseks, et noored muusikud võrsuksid sotsiaalselt sidus keskkonnas, koolis, mille õpilaskond moodustaks ühiskonna minimudeli. See looks parema arusaama nii muusikute osast ühiskonnas kui ka nende tee okkalisusest täiuslikkuse poole. Kaasaelamine ja toetus, millega tänased õpilased jälgivad oma kaasõpilaste muusikuks kujunemist, toob neid nii praegu kui ka hiljem kontserdisaalis. See

Muusikat õpib lugematu hulk lapsi ja see on väga suur väärtus, mida tuleb hoida ja toetada, mitte kahtluse alla seada.

Küsinud **Kristina Körver**



Tõsised olmeprobleemid ohustavad pikemas perspektiivis ka muusikahariduse siulisist külge. Näiteks kuue-seitsme aasta eest tõi märksa väiksem arv lapsevanemaid oma lapsi lagunenud hoonetega TMKK esimesse klassi. Nüüd, kui uue maja valmimine on käeulatuses, on see probleem vähenenud."

Timo Steiner

Toivo Unt: oleme pelgalt sõnumitoojad

HELI REIMANN
jazzmuusik ja pedagoog

Tänavuse Elioni jazziedendaja auhinna pälvis “Nõmme jazz” kunstiline juht **Toivo Unt**. Tema initsiatiivil toimub jazzifestival ja märkimisväärse rahvusvahelise haarde saavutanud noorte jazzmuusikute võistlus, mille kaudu on tuntuks saanud paljud lauljad ja viimastel aastatel ka instrumentalistid. Ent muusikaavalikkus teab hiljuti kuuekümnendat juubelit tähistanud Toivo Unti eelkõige kui tippbassisti, kes on professionaalina tegutsenud juba nelikümmend kaks aastat. Tema nimekaamateks mängupartneriteks on olnud Ted Curson, David Kikoski, Ryo Kawasaki, Vjatšeslav Novikov, David Gološtšokin, Joe Lee Wilson, Kenny Werner jt.

Alustame “Nõmme jazzist”, mida olete korraldanud juba üksteist aastat. Kust tuli idee?

Oluliseks inspireerijaks sai “Pori jazz”. Idee luua midagi Pori festivaliga sarnast võib esialgu tunduda liiga suurejooneline, aga ideed peavadki olema suured, siis on ka nende realiseerumise tõenäosus suurem. Võtame näiteks Nõmme rajaja ja suure visionääri Nikolai von Glehni, kelle kõige suurejoonelisem idee Nõmmele sadama loomisest jäi küll tegemata, aga meil on olemas Glehni loss ja vaatetorn. “Pori jazzil” olin mänginud juba aastaid, mulle väga meeldis sealne korraldus. Pori ja Nõmmel on muuseas mõlemas umbes nelikümmend tuhat elanikku. Minu mõtet toetas ka “Pori jazz” tollaegne kunstiline juht Jyrki Kangas. Teisalt andis tõuke tõsiasi, et olen elupõline nõmmeke ja oma kodukandi fänn. Nõmmel oli midagi, mida võib tinglikult nimetada jazzitraditsiooniks. Nimelt eksisteeris kunagi kahe Trummi tänava basseini vahel restoran, kus mängis Raimond Valgre ja laulis Georg Ots. Miks mitte seda järjepidevust edasi kanda?

Konkursil on osalejaid mitmelt maalt. Kuidas tundub selles kontekstis noorte Eesti muusikute tase?

Eesti tase on väga hea, kuigi meil pole suurt hulka inimesi, kelle seast valida. Hiljuti Otsa kooli ja Muusikaakadeemia lõpetajate kontserte kuulates häämmastas erakordne professionaalne tase, mis on kümneid kordi kõrgem kui meil omal ajal. Ainuke asi, millesse soovitaksin veidi kriitiliselt suhtuda, on tõenäoliselt Eesti väiksuse tõttu tekkinud teatud ebaadekvaatne orienteerumine muusikamaailmas



Nelikümmend aastat kontrabassiga.
FOTO INTERNETIST

ja iseendas. Sageli kaldutakse arvama, et kui oled NO-teatris esinenud, siis oled juba kõva tegija.

Jazzmuusikute harimisega seoses on mul käimas üks huvitav projekt Sillamäel. Tänu sealse muusikakooli entusiasmile ja linnavalitsuse toele avatakse Sillamäe muusikakoolis sügisel jazzmuusika osakond. Loodan, et sellest kujuneb Viljandi ja Saue muusikakooli kõrval kolmas algtasemel jazziharidust pakkuv keskus.

Räägime teist kui muusikust. Üks oluline mõjutaja muusikuks kujunemisel on kodune keskkond. Kuidas teie kodus lood

muusika tegemisega olid?

Mu isa mängis kannelt, aga kahjuks pole ma seda kunagi kuulnud. Kandlemänguga seoses liikus meie perekonnas legend isast ja Richard Ritsingust. Nimelt olevat neil olnud ühine pruut, keegi Palu Anna. Tol ajal oli popp ehal käia. Võtnud siis minu vanagi ühel hommikupoolel öötunnil kandle kaenlasse ja läinud Anna akna taha kanneldama. Korruga olevat aken lahti läinud ja sealt kuri vend välja tulnud. Isa esimene mõte oli, et nüüd läheb andmiseks, aga tüüp ütles hoopis, et mängi veel seda lugu. Nii olevat nad seal koos kanneldama kukkunud ja Anna jäi tagaplaanile. Oma pärane viis suhete klaarimiseks kandle abil, kus duellist sai hoopis duett.

Kui tõsisemalt rääkida, siis meil kodus pilli ei mängitud. Lauudi küll. Tollal olid moes käsitsi kirjutatud laulikud. Sisuliselt raadiost maha kirjutatud laulusõnade hulgast võis leida kõike, mida eesti rahvas teadis – Miljutinit, “Läänemere laineid”, Georg Otsa. Sellega kaasnes ka ilus traditsioon laulikuid vahetades üksteisele laulusõnu kinkida. Loomulikult võeti laulikud alati välja, kui oli sünnipäev või mõni muu sündmus.

Teie muusikaline karjäär ei saanud algust mitte klassikalisest muusikast ega ka jazzist, vaid hoopis popmuusikast.

Tahtsin oma sõprade, vendade Ike ja Peeter Volkovi eeskujul muusikakooli astuda, aga flöödiõpinguteks ei jagunud raha. Neljandas klassis sattusin Tombi poistekoori, kus sain olla vaid kaks aastat, sest häälumurre tuli peale.

Esimene muusikaline sündmus, mis mul “jalad alt” löi, oli Marino Marini kontsert Estonia kontserdisaalis 1963. aastal. Kuulasin kontserti raadiost, kuna piletit polnud lihtsast töölisperest pärit poisil võimalik osta. Tegelikult on see ju imalavõitu estraadimuusika, mis mõjus tollal tänu täiesti uuele helikeelele ja *sound*’ile. Elektripillid, mida me olime siin vaid “nagu kuulnud”, ja ääretult primitiivne kajaefekt jätsid unustamatu mulje. Siis tulid biitlid. Me mitte üksnes ei tahtnud ansambli luua, vaid soovisime ka biitliteks saada. Aga kuidas? Tollel ajal hakkasid levima SDV klantsajakirjad, millest me loomulikult sõnagi ei mõistnud. Aga pildid olid ju arusaadavad. Jõudsime pilte jäljendades selleni, et kasva-

tasime endale pikemad juuksed, nii umbes kraeni. Teine oluline element oli kitarr. Sel ajal hakkasid Eestis liikuma esimesed elektritarid. Kuna originaalinstrumentide soetamisest ei julgetud tol ajal unistadagi, tuli rakendada insenerimõtlemist ja ise pilli meisterdada. Saagisime saepuruplaadist pilli välja, hiljem aitas vanaema pilli riidevärviga üle värvida, et ta rohkem originaaliga sarnaneks. Suurim probleem oli helipeadega. Õnneks olid olemas vanemat sorti telefoniputkad, mille telefonidel olid torus helipeadeks kõlblikud mähised. Kuna ühest telefonitorust jagus traati kolme keele alla, läks meil ühe kitarr ehitamiseks kaks telefonitoru. Tegelikult olime sõna otseses mõttes pätid, kes rüüstasid telefoniputkaid. Basskitarristi suurim probleem oli keeled, sest Nõukogude Liidus polnud sellist asja nagu basskitarr olemas. Esialgu proovisin mandoola keeli, aga need osutusid lühikeseks. Minu klarneti õppiva sõbra tädi oli sümfooniaorkestri harfimängija, kellelt sain vanu harfikeeli. Hiljem õnnestus hankida Viru tänava komisjonikauplusest klaverivabrikust varastatud keeli, mida müüdi leti alt paberosside Kazbek karbis, kaksteist rubla tükk. Olime nüüd “relvastatud” ja mängisime koolides tantsuks. Heli võimendasime Genapi võimendusega – see on sama aparaat, mida omal ajal kinos kasutati. Ei suuda meenutada häält, mis sealt välja tuli, aga kujutan ette, et see oli väga “eksklusiivne”. Sama omapärane oli ka potentsiomeetrite kasutamine, kus oma pillile volüümi lisamisega kaasnes ka teiste instrumentide helitugevuse tõus. Võimas!

Siis tuli Otsa kool?

Kaheksanda klassi lõpus oli selge, et tahan muusikuks saada. Läksin Otsa kooli vanemate teadmata, kuna isa ei tahtnud muusikuks saamise soovist midagi kuulda. Erialavalik langes kontrabassile – laulmise jaoks oli liiga vara, aga basskitarri ja bassmandoolat olin juba natukene mänginud. Ütlen ausalt, et ei kannatanud alguses seda pilli silmaotsaski, sest see oli füüsiliselt väga raske. Aga noore inimese värk, algus läheb ju ruttu. Mäletan, et ühekuise õppimise järel ei saanud ma ema sünnipäeva-peol osaleda, sest läksin oma esimesele mängule. Aga sõna “jazz” ei tahtnud ma esialgu kuulda, olin endiselt biitlite fänn.

Praegu olete tegev nii jazzis kui ka klassikalises muusikas. Kuidas need kaks maailma kokku sobivad?

Peaaegu ennast eelkõige ikkagi jazzmuusikuks. Ent samas olen terve elu olnud seotud klassikalise muusikaga. Oman klassikalist haridust, olen töötanud nelikümneks aastaks Estonia teatris ja suur osa mu mängupartneritest on klassikalise taustaga. Jazzmuusikuna olen üritanud neid kahte seni kahjuks suhteliselt lepimatut muusikalist lähenemist kokku panna. Näidetena võiks tuua kava “Ooperjazz” koos René Soomi, Janne Ševtšenko ja Priit Volmeriga või plaadiprojekti “Paintings” koos Brian Melvini ja Vjatšeslav Novikoviga, mis koosneb klassikalisest muusikast inspireeritud improvisatsioonidest. Klassikalise muusika ja jazz ühendamine on delikaatne teema, kerge on teha maitseväärtusi.

Olete välja öelnud mõtte, et pole kunagi elus tööl käinud.

Tõepoolest, olen alati läinud mängule, mitte tööle. Ma ei poolda nõukogudeaegset seisukohta, et mingi oskuse omandamine koosneb üheksakümnest üheksast protsendist tööst ja ühest protsendist andekusest. Pigem on vastupidi. Õppenõukogus kuulen tihti, et õpilasel tuli hästi välja, aga ta pole töökas. Me ju ei riputa afišile informatsiooni selle kohta, kas muusik on töökas või laisk! Ma ei hakka teistele seletama, et pesin täna hommikul kodus hambaid. See on intiimne asi ja on minu otsustada, kas teen seda või mitte. Sama kehtib ka muusika puhul. See, kui palju keegi harjutab ja milliseid vahendeid kasutab, on väga individuaalne. Selline suhtumine on ilmselt pärit minu kontrabassiõpingute algusest. Harjutamine oli füüsiliselt sedavõrd raske, et suure osa ajast olin lihtsalt klassis ilma pilli puutumata, üritades endast läbi lasta seda, mida tahtsin saavutada. Järgisin põhimõtet, et üheksa korda mõtle ja üks kord proovi. Peaaegu tänaseni õigeks meetodikat, kus mängimisele eelneb analüüs tunnetuslikul tasandil. Ent lõpuks on muusika vaatamata meie tehtud töö hulgalole või valitud stiilile sõnum jumalalt ning meie, muusikud ja heliloojad, oleme pelgalt sõnumitoojad, vahendajad. Vahe on ainult sellest, et osa meist on tippvahendajad ja teised mitte.

Tulevikusümfooniade mängulisus ja rõõm

Rahvusvaheline uue muusika festival "NYYD '11"

ANU VEENRE
muusikateadlane

Kaheteistkümnes NYYD-festival 20.–28. oktoobrini Estonia kontserdisaalis, RO Estonia kammersaalis, Jaani kirikus, Kanuti gildi saalis ja vene kultuurikeskuses. Kunstilised juhid: Erkki-Sven Tüür ja Madis Kolk.

Astate jooksul on NYYD-festivalide kava koondunud erinevate teemade ümber, lähtudes peaheliloojate loomingulistest suundumustest. Tänavu iseloomustas seda püüde pehmendada kuvandit nüüdismuusikast kui elitaarsest ja tõsisest žanrist. Esmapilgul seostus alapealkiri "Tulevikusümfooniad" küll millegi ulmelisega ja sisendas seetõttu, vastava kirjanduse ja filmide eeskujul, võitluslikku vaimu. Tegelikult oli nii repertuaari kui esinejate valikul pööratud tähelepanu just muusika ja kunstnikuisiksuste mängulisele poolele, (instrumentaal)teoste teaterlikule elemendile ja improvisatsioonile. Samuti muusikale, mis sündinud traditsiooni vaimust.

Kunstmuusika, sealhulgas sümfooniliste teoste tulevik näib erinevat möödunud sajandi muusikakogemusest. Vähemalt arvas nii üks festivali tänavustest peaheliloojatest šotlane **James MacMillan** telesaatele "MI!" antud intervjuus: "Erinevalt kolme- või neljakümne aasta tagusest ajast on tänapäeva heliloojad mineviku suhtes teadlikud ja lugupidavad. Traditsioon toidab ja



Stuart Gerber koputas ja prõmmis, anus ja nõudis, et taevauks ometi avaneks.

varustab uut muusikat praegu rohkem kui 20. sajandil.” Teine festivali helilooja, austerlane **HK Gruber** rõhutab aga sageli muusika meelelahutuslikku joont, mida tema hinnangul on 20. sajandi kunstmuusikas liigselt välditud. Mõlemad mehed on ka tunnustatud dirigendid, kellest esimest võis näha festivali avakontserdil juhatamas Britten Sinfoniat ja teist lõppkontserdil Eesti Riikliku Sümfooniaorkestri ees.

Kaks kontserti James MacMillaniga

Festivali tellimisel valmis neli uudisteost eesti heliloojatelt. Esiettekandele tulid Tõnu Kõrvitsa, Helena Tulve ja Mirjam Tally orkestriteosed ning Tatjana Kozlova muusika kammeransamblile. Festivali avalooks oligi **Britten Sinfonia** esituses **Kõrvitsa** “Hymns to the Northern Lights” (“Hümnid virmalistele”) I–V, mille tegus algus, muusikaliste karakterite mitmekesisus ja teatav jõulisus kujutasid rütme, milles virmalised võiksid end tõepoolest taevalaotuses näidata. Loo esituses kohtas aga ebakindlust ühise väljenduse leidmisel, seda nii dirigendi kui mängijate poolelt. Lüürika ja laulvus, mida olnuks sobiv esile tuua teose teises pooles, jäi tagasihoidlikuks. Dünaamilisem fraasikujundus või kohati liikuvam tempo kandnuks ehk arendust paremini edasi, seekord tuli ette põhjendamatu “seisakuid”. Dirigent **James MacMillan** tundis end kindlamalt enda loomingut juhatahes. 2010. aastal kirjutatud Oboekontserdis kõitis mõistagi tähelepanu eeskätt solist **Nicholas Daniel**, kes esitas tehniliselt ülikeerulise partii tõesti suurepäraselt. Kohati saavutas oboe Danieli huulil lausa metalse värvingu, mida küll ilmselt toetas ka helilooja orkestratsioon. Et Britten Sinfonia kuulub Euroopa väljapaistvamate kammerorkestrite hulka, avaldus selgemalt MacMillani loos “Tryst” (“Kokkusaamine”, 1989), milles koosmäng oli särav. Teose trumbiks, mis andis 1990. aastal tõuke autori laiemale tuntusele, on ehk helikeelelt modernistliku väljenduse seotus kuulajasõbraliku dramaturgiaga, välistades samas suuremaid stiililisi kontraste. Väga meeldis ka MacMillani dirigeerimislaad, millega seostub kaks asja: rütm ja rahu. Dirigendist õhkus inimlikku poolehoidu, soovust orkestrantide ja publiku vastu, mis andis ka esitusele palju juurde.

Festivali teisel õhtul kõlas MacMillani

looming **Tõnu Kaljuste** juhatusel **Tallinna Kammerorkestri** ja **Eesti Filharmoonia Kammerkoori** esituses. Meeleolult ja stiililt oli see eelmisest õhtust erinev, pakkudes modernistliku helikeele asemel kuulamiseks muusikat, mida tonaalsuse, aeglase tempode ja sakraalse meeleolu või ainstiiku tõttu on lihtne siduda uuslihtsuse kontseptsiooniga. Kuid erinevalt oma kaasteelitest (Tavener, Górecki jt) põimib MacMillan muusikasse intonatsioone, mis pärinevad ka väljastpoolt õhtumaade kunstmuusika traditsiooni. Näiteks meloodiates, mille rahulikkul kulgemisse on lisatud idamaiseid mordente. Mitmed viisid kulgesid ka kunst- ja levimuusika piiril ning sagedased olid viited šoti rahvamuusikale. Seejuures olid stiililised üleminekud väga sujuvad. Kontserdi kolm teost moodustasid terviku, mille vorm on lihtne: aeglane, kiire, aeglane. “Sinfonietta” (1991) ja “Cumnock Fairi” (“Cumnocki laul”, 1999) järel kõlas ulatuslik kantaat koorile ja keelpillidele **“Seven Last Words from the Cross”** (“Seitse viimast sõna ristilt”, 1994). Kooripartiist oli mõjuvaim meeshääle n-ö *de profundis*-karakter, samuti naishääle kandvus ja kaunistuste filigraansus. Samas tuli soprani ja tenori häälerühmas ette häälestumisprobleeme ja raskusi ühise tämbri leidmisel. Kammerorkestri mäng oli aga algusest lõpuni nii lummas – hingestatud, täpne, nüansirikas –, et kontserdilt saadud elamus jääb kauaks alles.

Alice imedemaal

Väga huvitava kava oli dirigent **Olari Elts** pannud kokku ERSO kontserdiks, mille kaks ulatuslikumat teost lähtusid Lewis Carrolli “Alice’i” lugudest. Neist muusikaliselt põnevam oli **Unsk Chini** looming – stseenid 2007. aastal valminud ooperist “Alice imedemaal” sopranile (**Karen Wierzba**), metsosopranile (**Belinda Williams**) ja orkestrile. Nii nagu Carrolli Alice’i-raamatute ekstsentriline jutustuslaad võib ajada lugeja pöördesse, iseloomustab ka Unski muusikat pidev liuglemine äärmuslike meeleolude skaalal. Teose vokaalpartiid hõlmavad traditsioonilise meloodika kõrval palju kõneteksti ja kõnelaulu. Mõlemad solistid olid võrratud –

Williams oma sumeda tämbriaga, Wierzba aga ülima väljenduslikkuse ja näitlejameis-terlikkusega (Alice’i pidev vaimustumine millestki või kellestki ja lakkamatu ülemee-likus). Nii keeleliselt kui muusikaliselt säilitas Wierzba intonatsioonipuhtuse isegi üli- kõrges registris laulmisel.

Tänavust festivali iseloomustas püüpehmen-dada kuvandit nüdismuusikast kui elitaarsest ja tõsisest žanrist.

Ameerika populaarsemaid heliloojaid **David Del Tredici** on 1960. aastate lõpust alates loonud terve rea Alice’i-ainelisi teoseid ja teinud sellest oma loomingu peamisi kaubamärke. **“Vintage Alice (Fantascene on a Mad Teaparty)”** / “Vana hea Alice (fantaasi-mäng jabura teelaudkonnaga)” on selles reas üks esimesi ja kirjutatud 1972. aastal võimendatud sopranile, folkansamblile ja kammerorkestrile. Koosnedes viieteistkümnest episoodist, oli siingi muusikaliste karakterite galerii lai, kuid erinevalt Unski teosest rippus siin muusikaline lahendus ehk liiga otseselt teksti küljes ega andnud sellele uut mõõdet juurde. Arvestades Alice’i lugude temaatikat, oleks oodanud ka orkestrantidelt suuremat lavalist kaasaelamist oma mängule või vähemalt rõõmsamaid nägusid, praegu läks see solisti ja dirigendi väljendusrikkusega vastuollu.

Kontserdi avalooks oli **Helena Tulve** uus teos sümfooniaorkestrile **“Anastatica”**, mis on NYFD-festivali ja Uppsala kammerorkestri ühistellimus. Inspireerituna sufi luulest, on sel kaks osa pealkirjadega “Me kõrb on lõputu” ja “Kaevud”. Võrreldes Tulve varasemate orkestriteostega on siin esituskoosseis väiksem, kuid oma väljendusliku intensiivsuse poolest järgib see kindlasti varasemate eeskujule. Dramaturgia ei lähtu mitte rütmi- ega meloodiavormelite arendusest, vaid muusika pidevast muutumisest tämbrikombinatsioonide vaheldumise kaudu. Et lisanduvate pillide atakk on enamasti n-ö ära peidetud, mõjubki liikumine väga sujuvalt ja annab hästi edasi pilti juurtetu, pidevalt tuulte poolt ringi veeretavast kõrbetaimest, millele teose pealkiri viitabki. Samas kostavad faktuurist välja meloodialiinid oma rahuliku kulgemise, ühetaolise rütmi ja valdavalt diatoonilise ülesehitusega, aidates ka kuulamisel järke pidada.

Kaks improvisatsioonikontserti – Eesti Elekter ja ansambel U:

Üheksast festivalikontserdist nelja või kas lavalise ilmekuse või visuaalsete rakenduste tõttu käsitleda etendustena. Kanuti gildi saalis toimunud **Eesti Elektri** etteastest **Taavi Kerikmäe** eestvedamisel said puudutatud nii emotsioonid kui ka füüsis. Kahtlemata oli nende tegevus muusikaline, sest helidega opereeriti kavatsuslikult ning seda tunnistasid muusikaks nii tegijaid kui ka kuulajad. Et pillide või arvutite asemel kasutati improviseerimiseks hoopis mitmesuguseid elektrilisi heli tekitavaid seadmeid – lintmakke, mikrofone, *looper*’eid jm –, on ainult instrumentaariumi küsimus. Tundlikkus selliste helide vastuvõtmisel on suurem ja individuaalsem kui muidu, tuleneb kas või sellest, kui palju keegi sellist elektroonilist kõrgepinget talub. Avatuks jääb küsimus, kas see taluvus on ka harjutamise asi või mitte, kuid pooltund elektroonilist suplust oli päris meeldiv.

Ansambli **U**: kontsert oli välja kuulutatud koostöös publikuorkestriga ja kogu selle kontseptsioon tugines lihtsale ideele luua kordki elus improvisatsioonilist muusikat viisil, mis lähtuks või kohanduks esituse käigus publiku eelistustega – demokraatlikku muusikat! Oma ootustest ja maitsest kõlava muusika suhtes (pillivalik, helikõrgused, tempo jm) said kuulajad anda märku elektrooniliste seadeldiste abil, mis olid paigutatud istekohtade kõrvale ja ühendatud arvutiga. Tarkvara abil, mille loojad ja arendajad on **Hans-Gunter Lock** ja **Gerhard Lock** ning mida kontserdil haldasid **Tammo Sumera** ja **Tarmo Johannes**, taandati tulemused keskmisele näitajale ja projitseeriti ekraanidele, millega siis muusikud omakorda arvestasid. Ehkki ettevõtmise taga näis olevat muusikute ironia laiemal kontserdipubliku ja kriitikute aadressil, kellest suurem osa pole nagunii kunagi rahul sellega, mida neile kontserdisaalis pakutakse – olgu nad siis selle ise valinud või mitte –, oli sündmus valatud mõnusalt meelelahutuslikku vormi ja sellisena end ka õigustas.

XXII sajandi orkester ja koor

Ka XXII sajandi improorkestri ja -koori

Esiettekandele tulid Tõnu Kõrvitsa, Helena Tulve ja Mirjam Tally orkestriteosed ning Tatjana Kozlova muusika kammeransamblile.



Tatjana Kozlova prepareerib klaverit Ictusele loodud teose “Towards Inward (Dissolution)” ettekande eel.

kontsert pakkus head meelelahutust, kusjuures esinejate endi rõõm oma tegevusest oli silmapaistev ja inspireeriv! **Anto Peti** ja **Anne-Liis Polli** juhatusel kõlas neli “teost”: topelkontsert häälele ja klaverile (solistideks Poll ja Pett), teos koorile, kontsert violale ja orkestrile (solistik

Tanya Kalmanovich) ja viimane lugu “Kõik koos”. Koori vokaalikasutus, mille tehnikaid käsitleb Poll ka oma vast valminud doktoritöös “Häälemängud”, on vaimus-

tavalt mitmekesine ja virtuoosne – koori kümnest lauljast neli õpivadki EMTAs improvisatsiooni erialal. Väljamõeldud keeltes arendatud “vestlused” lauljate vahel olid tõeliselt põnevad ja sõnuleletamatutena täiesti kaasaelatavad.

Muusikaliselt oli huvitav kooriteosele lisatud instrumentaalpartii, harf (Liis Viira) ja bassklarnet (Meelis Vind), mille tämbrid ja motiivid haakusid omavahel imeliselt. Orkestrantide hulgas oli nii klassikalise kui ka džassi-popi kooliga muusikuid, mis väljendus ka erinevas mängustiilis, valitud rütmides ja meloodiakujundites.

Stuart Gerber taevaukse lävel

Festivali kõige kammerlikum õhtu, löökpillimängija **Stuart Gerberi** kontsert Kanuti gildi saalis oli nädala üks meeldjäävamaid sündmusi. **Karlheinz Stockhauseni** “Himmels-Tür” (“Taevauks”,

2006; kuulub tsüklisse “Klang”) on erakordne teos, mille peamise esituskoosseisu moodustavad üks mees, kahepoolne uks ja kaks paari nuiasid. Ukse jagavad võrdseteks sektoriteks kaksteist eri puiduliigist valmistatud paneeli, mida lüües või mida mööda libistades-põristades tekivad erinevad kõlad. Et aga erinevused paneelide vahel pole suured, mõjub lugu esialgu rütmiteosena. Tasapisi siiski tämbrid ja helikõrgused selginevad ning lõpuks võib kogu liikumist tajuda ka meloodilisena. Kui Gerberi tegevust ukse ees visuaalselt isoleerimustada ja optiliselt vähendada, võiks saada pildi ööliblikast, kes peksleb tiibadega vastu akent pääsemaks valguse poole. Teost ongi nimetatud ka etenduseks ja ta väärib seda nimetust igati. Pärast ukse avanemist – lõpuks ometi! – siirdub mängija sireenide saatel (ainus loo eelsalvestatud materjal) lava taha ja haarab oma valdusse taldrikud ja tamtammid, et väljendada taevast kõla – jõudu ja energiat, milles lahustuvad individuaalsus ja vastutus. Kauni žestina lõpetab teose väike tüdruk, astudes üle ukseläve taevasse.

“Taevauksele” järgnes kontserdil elektroonmuusika kompositsioon “Türin”.

Telegrammid Ictuselt

Maailma tuntumaid nüüdismuusikaansambleid Ictus Brüsselist andis vene kultuurikeskuses multimeediaetenduse “**Telegramms from the Nose**” (“Telegrammid ninast”), mis on valminud 2008. aastal maailmakuulsa kujutava kunstniku **William Kentridge**’i ja prantsuse heliloo-

ja **François Sarhani** koostöös ning mida on kantud ette mitmel festivalil. Etenduse video ja muusika lähtuvad jutustaja tekstist, mis viib kuulaja 1930. aastate Venemaale ja põhineb Nikolai Buhharini näidisprotsessi kohtuprotokollidel ja kirjanik Daniil Harmsi absurdiluulel. Ühiskonnakriitiline tekst on esitatud vaheldumisi inglise, prantsuse ja vene keeles. Jutustaja osa lugeski Sarhan ise, kuid kahjuks puudus sel tõlge ja nii läks ka osa video ja muusika sõnumist kaotsi. Kentridge'i animatsioon oli muidugi visuaalselt leidlik ja toonilt groteskne, sisaldades ajaleheväljalõigete taustal võimusümbolitena näiteks kõnepulte ja kirvest, ratsahobuseid, ühiskonnakriitika avaldusena Šostakovitši ooperist tuttavat Nina jm. Muusikalises kujunduses äratasid tähelepanu pillivalik (klaver ja süntesaator kõrvuti eksootiliste Stroh-instrumentidega, nagu viiul, tšello ja kitarr, mille resonaatoriks on metallmembraan ja grammofoonilehtrit meenuv metalltoru) ning stiililine mitmekesisus. Kuid iseseisva materjalina polnud see nii huvitav: katkendlik faktuur ja muutlikud meeleolud mõjunuksid kogu teksti mõistmisel veenvamalt.

Muusikaliselt köitis aga **Tatjana Kozlova** uudisteos "**Towards Inward (Dissolution)**" / "Suunaga sissepoole (Lahustumine)", mille esituskoosseis kattus "Telegrammide" omaga (v.a süntesaatorid). Klaveri keeltele olid asetatud plakatiplastiiliini ribad, mille tõttu atakk ja kõla muutusid ning tulemus sarnanes klavikordiga – lihtsa prepareerimisega suurepärase maskeerimise! Teoste puhul, mida iseloomustavad hõre faktuur ja motiivide eraldatus nagu siin, on nende mõju keerukas põhjendada. Ehkki kõrv ei püüdnud kinni, mis selle arendust dikteeris, oli tervikutunne ikkagi tugev.

Kummitusoooper

"Kummitusoooperi" -nimelisel kontserdil esinesid **Risto Joosti** juhatusel **Tallinna Kammerorkester** ja **NYJD Ensemble** ning **NYJD Kvartett**. Esiettekandes kõlas **Mirjam Tally** kaheosaline "**Signals**" ("Signaalid") kammerorkestrile ja *pipa*'le (solist **Lan Weiwei**). Neist esimest tahaks nimetada mažoorseks, kuid mitte helikõrguslikult, vaid karakteri pärast – mõnusalt rütmikas liikumine, *leggiro* ja täis ostinaatsust, mis kõlas värske ja rõõmsana. Pillidest jäid kõrvu fagott ja ksülofon ning



HK Gruber ERSO ees dirigeerimas oma löökpillikontserti "Rough Music", solist Colin Currie.
FOTOD HARRI ROSPU

ohtrad *staccato*-strijhid. Teose teine osa oli aga unistuslik, mida autor kirjeldas "nagu üht tardunud hetke, mille impressionismiajastu maalikunstnik on jäädvustanud kusagil mere kaldal". Ja tõesti, lisaks impressionistlikule allusioonile, mida toetasid liikumise puhangulisuse kõrval ka *pipa* õrn kõla ja mänguviis, oli selle lõpulõiguse viiteid idamaisele meloodikale, mis omakorda sobis hästi sissejuhatusseks õhtu teises pooles kõlanud Tan Duni muusikale. Kuid veel enne tuli **Leho Karini** soleerimisel ettekandele **HK Gruberi** Tšellokontsert (1989), mis on kirjutatud Yo-Yo Ma'le ja kujunenud üheks helilooja mängitumaks oopuseks. Muusikaliselt oli see ettekanne huvitavam kui päev hiljem Gruberi autorikontserdil kuulnud teosed. Ilmselt viitab see dirigendi ja solisti heale (koos)tööle.

Tan Duni 1994. aastal loodud "**Ghost Opera**" keelpillikvartetile ja *pipa*'le kuulub 20. sajandi muusika krestomaatiasse ja kõlas Eestis esmakordselt. NYJD Kvarteti muusikud Harry Traksmann, Juta Õunapuu, Torsten Tiebout ja Leho Karin on ansambli repertuaari tõttu pidanud varemgi peale pillimängimise tegelema laval ka "muude asjadega", kuid nii palju askeldamist kui seekord, polnud varem ette tulnud. Muusikaliselt tuldi teosega väga hästi toime, sh kivide klopsimise, vee sulistamise ja mitmemetrise paberi lainetama panemisega. Visuaalselt jäi "Kummitusoooperi" esitus aga natuke kangeks – rahu ja voolavust, mida ettekande muusikalises pooles oli piisavalt, võinuks olla rohkem ka lavaliises liikumises.

HK Gruberi autorikontserdist

Gruberi looming ei eelda nn pikamaakuulamist, vaid on haaratav (peamiselt) lühemate löikude kaupa ning üsna elamuslik ka muude mõtete mõlgutamise kõrvalt. Rütm, meloodia ja harmoonia on need kolm elementi, mis saavad tema loomingu väljendusvahenditest enim tähelepanu ja olid esiplaanil ka festivali lõppkontserdil kõlanud teostes, 1980. aastate algul loodud löökpillikontserdis "**Rough Music**" ("Tooress muusika"), solistik **Colin Currie**, ning orkestriteostes "**Northwind Pictures**" ja "**Dancing in the Dark**" (vastavalt "Põhjatuule pildid" 2011 ja "Tantsides pimeduses" 2003). Neist enim meeldis ja jäi meelde löökpillikontsert – ühelt poolt solisti uhke instrumentaariumi ja selle vähemalt samavõrra uhke valdamise pärast, teisalt leidlike kõlalahendustega. Gruberi jutust jäi mulje, et tema teosed ei eeldagi publikult sügavat kontemplatsiooni, vaid on mõeldud niisama heaks kuulamiseks. Kuid õhtu jooksul sai selle meelelahutuslikust joonest, efektsetest soolodest, kiiretest passaažidest, pidevast rütmi tagumisest, orkestri lakamatust *tutti*'st küllalt. Esitus jäi eeskätt dünaamiliselt ühekülgseks, sest väheste (!) eranditega saatis kogu ettekannet pidev *fortissimo*, mis väsitas kõrvu. Dirigendina oli aga Gruber vaimustav; kogu tema olek kiirgas mängulisust ja rõõmu, mis, nagu meile tänavusel festivalil meelde tuletati, pole muusikategemise juures mitte vähetähtis asi.

Uute mängudeni aastal 2013?

Interpretatsiooni piirimail

AGE JUURIKAS

pianist, EMTA õppejõud

Legendaarne pianist Ivo Pogorelič 24. oktoobril Vilniuse Rahvusliku Filharmoonia kontserdisaalis.

24. oktoobril väljus Eesti Teatri- ja Muusikaakadeemia eest buss pikale teele Vilniusse, reisijateks seltskond põnevil pianiste. Et väsitav sõit end ära tasus, sai selgeks kohe kontserdi algul.

Kui kümme minutit enne kontserti saal kiiresti täituma hakkas, mängis kentsakalt riides ja suusamütsiga mees laval kummali dissonantseid intervale, vaatles publiku saginat ja suhtles inimestega. Üsna peagi ilmnes, et tegu on legendi endaga! Mõni minut enne kontserdi algust lahkus ta laval. Jõudnud kiiresti ümber riietuda, astus ta koos lehekeerajaga, noodid kaenlas, publiku ette. Otseselt noodist ta küll ei mänginud, aga ilmselt oli neid kindlustunde jaoks talle ikkagi vaja.

Kontserdi avalooks oli Chopini Teine sonaat. Haaranud jõuliselt esimese vasaku käe oktavi, kohendas ta samal ajal teisega tooli kõrgust, tekitades sellega esimesele noodile justkui fermaadi. *Show* oli alanud. Rahutu peateema võttis publiku kohe oma haardesse ning mäng jätkus sama intensiivselt väga väljendusjõulises kõrvalteemas. Pogorelič mängis suurte tempoliste vabadustega, jäädes tihti mõnele eriti ilusana tundunud harmooniale justkui fermaati tehes pidama. Selline omapärane harmooniate maksimaalne ärakuulamine oli tüüpiline kõigis lüürilistes teemades ning ikka ja jälle kasutas Pogorelič oma haruldast võimet aeg seisma panna. Sonaadi teine osa läks juba ootuspäraselt sujuvalt üle kolmanda osa leinamarsiks, mis võttis aga kuulaja nii hingetuks, et kõrvalteema ajal hakkasid inime-

sed hinge kinnipidamisest järjest kõhima. Seda mängis ta igasuguse liigse sentimentaalsusega kaunis *legato*'s. Järgnes finaal, mis tõepoolest kõlas kui "tuul haudade kohal". Pianisti värvipalett oli väga rikkalik. Publik oli kogetuga silmanähtavalt rahul.

Seejärel kõlas Liszti "Mefisto-vals".

Peaaegu ütles, et pole kunagi nii kummalist "Mefisto-vals" kuulnud. See oli vastupidine kõigile kuulaja ootustele: aeglane, robustne, ebaloogiline, moonutatud ja ebardlik. Aeg-ajalt ta lihtsalt lajatas stiihilise jõuga vastu klaverit. Miks Pogorelič siis nii mängis, siin polnud ju küsimuseks tema ebaprofessionaalsus või saamatus? Esitus oli nii veenev, et andis pigem mõtteainet, kas me ikka teame, kes oli Mefistofeles. Oleme harjunud aina siledamate ja kiiremate "Mefisto-vals"idega, kus otsitakse mahlakat kõla, suurt haaret ja kaunist keskmise osa kantileeni. Aga võib-olla ongi töö-

line Mefisto sedavõrd võigas, kole ja ebardlik? Igatahes püstitas Pogorelič siin mitmeid suuremaid küsimusi kui lihtsalt interpretatsioon. Kontserdi esimese poole lõpp ajas publiku põnevile, kuulnud-kogetud oli juba nii taevast kui põrgut, tulemas oli aga veel Liszti sonaat h-moll...

Kontserdi teise poole algul esitas Pogorelič Chopini Nokturni c-moll op 48, mis nii suuri üllatusi enam ei pakkunud. Teos kulges tavapärasest aeglasemalt ning pianist leidis faktuurist palju kibekauneid kõlahetki, mis kiiremas tempos kuulmata jäävad. Ning seejärel hakkas kõlama Liszti sonaat h-moll. Sissejuhatus "allmaailma" laskuva kujundi motiiv tekitas saalis lausa vaakumi. Mefistofelese teemas läks taas lahti pöörane lahing. Kohati liialdas Pogorelič kõlatugevusega lausa jahmatavalt. Tema nägemuses ongi Mefisto moondunud robustne ja sellele ei saa vastu vaielda.



Eriline Ivo Pogorelič.
FOTO INTERNETIST

Ivo Pogorelič on 1958. aastal Belgradis sündinud pianist, kes ei saanud maailmakuulsaks mitte konkursivõidu, vaid konkursikaotusega. Olles eelnevalt juba võitnud mõned rahvusvahelised konkursid, ei pääsenud ta 1980. aastal Varssavi Chopini konkursil finaali, mille peale Martha Argerich protestiks žüriist lahkus. Skandaal "kinkis" Pogoreličile debüüdid maailma olulisemates kontserdisaalides ja mitu plaadistust prestiižses plaadifirmas Deutsche Grammophon. Pikantselt isikupärane mängustiil ja äärmiselt sugestiivne väljendusjõud tegid temast kiiresti legendi. Tema elu on olnud täis vastuolusid ja ebaharilikkust. Läänud lapseas õppima Moskvasse, jõudis ta õpingutega 18-aastaselt grusiinlanna Aliza Kezeradze klassi, kellega ta nelja aasta pärast abiellus. Abielu kestis Kezeradze surmani 1996. aastal. Abikaasa surm vallandas Pogoreličis sügava vaimse kriisi, mis kestis peaaegu kümme aastat. Pärast pikka "vaikset perioodi" tuli ta välja veelgi vastuolulisemana kui enne, tema uued tõlgendused kompavad interpretatsiooni võimaluste ja ka kuulaja taluvuse piire. Pogoreliči kontserdid ükskõikseks ei jäta, kriitika on kas ülistav või mahategev.

Narratiivis vaheldusid Gretcheni ja Fausti, Jumala ja Mefistofelese kujundid erinevate agoogiliste, kõlaliste ja tempoliste erinevustega, jättes mulje ehtsast kõnelusest. Kohati lahendas Pogorelič *forte* tavamõistes ebatraditsiooniliselt, raiudes lausa alarmeriivalt saatefaktuuris korduvaid noote ja seades nende peale moonutatud rütmiga meloodia, tekitades nii mulje iseseisvatest faktuuriliinidest. Sonaadi ülesehitus oli kujundatud vägevalt ja vaatamata kohatisele detailide kuulamisega kaasnevale "seismapanemisele" jõudis teos ülivõimsalt kulminatsioonini, millele järgnes hüpnootiseeriv ja tarduma panev kooda. Kuigi publik aplodeeris püsti seistes, pianist lisapalu enam ei mänginud.

Kontsert oli sedavõrd mõjuv, et põhjustas nii mõnelegi kuulajale unetuid öid ja pani taas kord mõtlema, kas tänapäeva sileduse ja sarnasusele kalduv esitus on ikka kõige õigem säilitamiseks väljasuremisohus klassikalist interpretatsioonikunsti.

1st Xinghai Prize International Choir Championships

Guangzhou (Canton), China
November 8 – 14, 2012



Guangzhou is different!

- Join choirs from all over the world in China's capital of choral music!
- Be part of the big international Festival Choir
- Compete in one of 11 categories in the Open Competition! Or go for the Xinghai Prize and win € 5,000 in one of 7 categories!
- High class accommodation at low prices
- Best time to visit Southern China: sunny weather and pleasant temperature
- Combine your journey with additional concerts in Hong Kong and Macao



AN INTERKULTUR EVENT
in cooperation with the City of Guangzhou

<http://xinghai.interkultur.com>



Eesti muusika ajakirjas The Wire

31. oktoobril toimus Londonis rahvusvahelisel festivalil IFEM värskelt valminud CD "Estonian Music Now 2011" esitluskontsert. Plaat jõudis ajakirja The Wire kaasandena kaheksa tuhande viiesaja adressaadini eeskätt Suurbritannias ja USAs, aga ka mujal maailmas.

Heliplaadi esitluskontserdil esinesid Londoni eksperimentaalmuusika klubis Cafe OTO duo **Taavi Kerikmäe – Mart Soo, Taavo Remmel** ning **Free Tallinn Trio**.

Heliplaadi väljaandmist toetasid Eesti Muusika Eksport, Välisministeerium, Kultuuriministeerium, Eesti saatkond Londonis, Rahvusringhääling, Estonian Record Productions, hyper. records, The Red Orange Arts Agency ja The Wire. Materjali aitas ette valmistada **Immo Mihkelson**.

The Wire on Londonis väljaantav ajakiri, mis kajastab avangardmuusikat jazzist nüüdisklassikani. Ajakiri on tegutsenud kolmkümmend aastat ja selle moto on "Adventures in Modern Music".

Plaat sisaldab Galina Grigorjeva, Rainer Jancise, Jürgen Kaarnametsa, Tuule Kanni ja Jaak Sooääre, Erkki Luugi ja Raul Kellari, Taavo Remmeli, Celia Roose, Tuule Kanni, Robert Jürjendali ja Arvo Urbi, Lauri Sommeri, Mart Soo, Taavi Kerikmäe ja Andres Noormetsa, Taavi Tulevi, Peeter Vähi, Kreatiivmootori, LokaalRaadio, UMA ja Weekend Guitar Trio muusikat. Muusikavaliku tegi Londoni agentuur The Red Orange Arts Agency. (Jazzliit)

VI Eesti noorte keelpillimängijate konkurssifestival Tartus

Konkurss tähendab noortele interpreetidele sisuliselt sama mis võistlus sportlastele. Selle leebem variant on konkurssifestival, kus on küll žürii ja vanuserühmad, aga esiletõstetud jagatakse kahte kategooriasse: laureaadid ja diplomandid. Just konkurssifestivaliks ümberkasvamise teed on läinud kunagi kolme keskastme muusikakooli vahelisest keelpillimängijate konkursist alguse saanud n-ö laiendatud variant, kuhu kuulub ka kolmas vanuserühm, mis valmistab ette keskastme koolidesse tulijaid.

1.–4. novembrini Tartus toimunud **kuuenda konkurssifestivali** korraldajaks oli **Eesti Keelpilliõpetajate Ühingu** juhatuse tuumik koosseisus Andres Leivatægija, Tiina Pangsep ja Ardo Västrik. Sellist mitmepäevast, üle kuuekümmene osavõtjaga üritust korraldama ei sunni keegi, korraldamine on sügavalt seotud missioonitundega.

Konkurssidel on alati nii pooldajaid kui vastaseid. Poolt räägib see, et konkurss innustab noori intensiivsemale ja arukamale harjutamisele, suure hulga repertuaari omandamisele. Õppejõududele annab selline võistlus ülevaate mängijate paremiku tasemest, õpilastele innustust edasi püüdlimeks.

Seekordse konkurssifestivali mängijate tase oli väga erinev. Laureaatide või diplomiga pärjatute mäng vääris tõsist austust. Laureaatidest on nii mõnigi juba pärvinud tunnustust ka rahvusvahelistel konkurssidel. Kavas oli ülimalt keerukaid teoseid, mida mängiti isikupäraselt ja hästi. Sarasate, Popperi, Paganini, Wieniawski, Saint-Saënsi, Rimski-Korsakovi-Zimbalisti jt virtuoossed palad kõlasid väljendusrikkalt ja efektselt. Ka kõige nõudlikumate lugude puhul ei kohanud "lati alt läbijooksmist". Rõõmu tegi see, et palju kõlas eesti viiulimuusikat. Erinevus laureaatide ja diplomandide vahel paistis vahest kõige enam välja esituse täpsuses ja artistlikkuses. Nõrgematel jäi ilmselt puudu kava piisavast väljaõppest. Vahel mängiti ka liiga raskeid lugusid. Konkursil on see riskantne.

Sinna kahe vahele jäi hulk noori mängijaid, kes alles alustavad tõusu oma konkursside edukuse redelil. Nende kavad olid



Üks laureaatidest, Valle Rasmus Roots esineb konkurssifestivali lõppkontserdil Tartu Ülikooli aulas.

FOTO ESTA EESTI

hästi ette valmistatud ning õnnestunult ja nauditavalt esitatud. Tagasihoidlikum isikupära ja oskuste kohatine ebakindlus ei võimaldanud neil veel tõusta esiletõstetute hulka, aga see tee on nii mõnelgi veel ees, kui aga tööd ja kirglikku huvi asja vastu jätkub.

Konkursi žürii oli soliidsetl kõrgkooli-hõnguline, esimeheks Diana Ozoliņa Vitolsi-nimelisest Läti Muusikaakadeemiast ja liikmeteks Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia professorid Urmas Vulp ja Tõnu Reimann. Auväärt žürii tunnustas meie toredaid noori muusikuid ja soovis pärast pidulikku lõppkontserti neile edu ja tuult tiibadesse. Laureaate ja diplomande premeeris omalt poolt meenetega muusikapood Concerto Grosso.

Niina Murdvee

Laureaadid: Siluan Hirvoja, Maria Tiimus, Katariina Maria Kits, Valle Rasmus Roots, Johannes Välja, Linda Anette Suss, Kaia Voitka, Kaarin Lehemets, Susan-Elisabeth Eessaar.

Diplomandid: Rebekka Airin Siimer, Jekaterina Sizova, Lisanne Altrov, Mart Kuusma, Greta Ernesaks, Maarja Helen Oserov, Peeter Margus, Johanna Randvere, Kristin Kuldkepp, Mari-Liis Urb, Leevi Nielson ja Johannes Põlda.

Eesti Muusikakogude Ühendus sai kahekümneaastaseks



EMKÜ, Eesti muusikakogude koostööd arendav ja erialahuve esindav organisatsioon, mis on ühtlasi Rahvusvahelise Muusikaraamatukogude Liidu (IAML) Eesti rahvuslik sektsioon, ühendab eri tüüpi raamatukogusid, muuseume ja teisi asutusi ning üksikisikuid, kes tegelevad muusikateavikute ning muusikainfo kogumise ja vahendamisega.

Ühenduse loomise idee autor on **Mart Vainu** ning ühenduse juhtidena on tegutsenud **Avo Kartul** ja **Aurika Gergeleži**. Alates 2009. aastast on juhiks **Kaie Viigipuu-Kreintaal**. EMKÜ tegeleb erialainfo levitamise, praktiliste juhendmaterjalide koostamise ning täiendkoolituse korraldamisega. Viimastel aastatel on oluliseks tööloiguks autoriõigusealaste probleemide lahendamine.

EMKÜ tähistas oma 20. aastapäeva 27. oktoobril EMTA orelisaalis toimunud konverentsiga. Avasõnad lausus rektor **Peep Lassmann**, kes rõhutas muusikaraamatukogude olulisust iga muusikaõppuri, aga ka tegevmuusiku töös. Nii Kaie Viigipuu-

Kreintaali kui ka Soome koostööpartneri **Heikki Poroila** ettekandes arutati muusikakogude rolli ja paiknemise üle uues nn suures digiajastu mudelis, räägiti sellest, milliseid teenuseid tuleks arendada, kuidas peaks muutuma raamatukoguhoidja hoiakud, missuguseks kujuneb tarbija infokäitumine ning poliitiline- ja õigusruum. Ajaloolistel teemadel rääkisid **Ilvi Rauna**, kes andis ülevaate EMTA raamatukogu seitsmekümne kuuest tegevusaastast, ning **Katre Riisalu**, kes tutvustas Eesti heliplaadi arenguteed saja kümne aasta jooksul. Originaalse töövahendi (ehk mustrit) konstrueerinud **Tiina Kriisa** tutvustas seda oma ettekandes "Auvised rahvaraamatukogudes: mustrite kee". Eesti Rahvaluule Arhiivi muusikakogusid ning nende kaasajastatud kasutusvõimalusi tutvustas **Mari Sarv**. Sütitava ettekande rahvusvahelise Arvo Pärdi keskuse argipäevast ja unistustest pidas **Kaire Maimets-Volt**. Konverentsi lõpetuseks musitseeris organist **Andres Uibo**.

Pikemalt saab teema kohta lugeda ajakirjast Raamatukogu 6/2011.



Liszt'i päev

Eesti Klaveriõpetajate Ühing tähistas **Liszt'i 200. sünniaastapäeva** II Bruno Luki nimelisel klaverikonverentsil Liszt'i teemaliste ettekannete ja galakontserdiga "Noored Lisztiga".

Toivo Nahkur kõneles Lisztist ja tema ajast, **Lembit Orgse** ettekande teemaks oli "Liszt ja Bach: teisevad ideaalid". **Mati Mikalai** käsitles Liszt'i teemat virtuoossuse aspektist, **Age Juurikas** kõneles konkurssidest ja nendega seonduvast. **Airi Liimetsa** ettekande teemaks oli "Bruno Luki legendaarsusest", **Martti Raide** rääkis Bruno Lukist kammeransambli ja **Urve Lippus** klaverist kodumusteerimise pillina. Konverentsi lõpetas **Alo Põldmäe** ettekandega "Ferenc Liszt ja klaverileiud Eestis".

Kontserdisari "Odessa pop" tähistas viiendat tegevusaastat

12. novembril tähistas klubikontsertide sari "Odessa Pop" Eesti Kaasaegse Kunsti Muuseumis viie aasta möödumist esimest selle nime all toimunud klubiõhtust. Esimene "Odessa pop" leidis aset 2006. aasta novembris Kuku klubis, kus esinesid **The Ladybug Transistor** ja **Amy Linton** USAst ning **Vaiko Eplik**. Täna on "Odessa popi" klubiõhtutel astunud üles kolmkümmend kuus välismaist ja kolmkümmend neli kohalikku bändi ja sooloartisti.

Sünnipäevapeo väliskülaliseks oli viimaste aastate üks säravaimaid Soome indie-popi bände **Burning Hearts**. Üle pika aja esines laval ka kodumaine ansambel **Bad Apples**. Tantsuks ja kuulamiseks mängisid plaate **Neeme Lopp**, **Martin Jõela** ja "Odessa popi" DJd.



Näitus Marje Singi elust ja loomingust

Heino Elleri nimelises Tartu Muusikakoolis on aasta lõpuni avatud näitus "Marje Sink 100 – otsides taevast", mis tutvustab pikkadeks aastateks unustusse jäänud heliloojat, kes säilitas vaatamata raskustele erksa loominguvõime, organiseeris arvukaid koore ja kasvas kümneid soliste. Ekspositsioon koosneb kolmekümne kaheksast pildist, sealhulgas fotod, tekstid, reprod ja plakat. Näituse kuraator on **Erkki Juhandi**, selle on koostanud **Ülar Linnuste**.

"Marje Sink oli esimene kompositsioonilase hareduse saanud eesti naishelilooja, kelle looming suruti õige varsti pärast 1938. aastal Artur Kapi käe all lõpetamist pooleldi põranda alla," ütles tema poeg **Tunne Kelam**. Kuna Marje Sink keeldus täitmast okupatsioonivõimude tellimustöid ja jäi truuks kristlikele veendumustele, heideti ta heliloojate liidust välja ning tal puudusid järgneva kolmekümne aasta jooksul võimalused oma heliloomingu avalikustamiseks.



Hispaania flamenkoartist Ana Salazar.
FOTO INTERNETIST

Festival **“Jõulujazz”** toob kuni 10. detsembrini kuulajate ette kakskümmend vaimustavat kontserti, mis toimuvad kirikutes, klubides, kontserdi- ja teatrisaalides, kokku kuues Eesti linnas. Festivalil esinevad USA, Hispaania, Prantsusmaa, Šveitsi, Saksamaa ja paljude teiste maade muusikud.

“Jõulujazzi” peaesinejad on hispaania flamenkoartist **Ana Salazar**, stiilne Prantsuse vokaalgrupp **Voice Messengers** ning armastatud vokaalansambli M-Pact liider **Britt Quentin**, kes annab ühiskontserdid eesti vokaalseksetega **Estonian Voices**.

Võluva laulja-näitleja-tantsija Ana Salazari kontserdil “Canta a Edith Piaf” kõlavad prantsuse šansoonilegendi laulud – hispaania keeles ja flamenkorütmis. Meisterlikke vokaalansambleid on festivalil seekord kaks. Esmakordselt esineb Eestis prantsuse Voice Messengers, mis järgib vo-

kaaljazzi parimaid traditsioone, pakkudes kõrke harmooniaid ning kütkestavat lava-show'd. Noor grupp **Estonian Voices** astub kuulajate ette aga uue kavaga, mis sündinud koostöös USA laulja ja arranžeerija Britt Quentiniga, kes on meil korduvalt esinenud M-Pacti liider ja kehastab praegu Londoni West Endi etenduses Michael Jacksonit.

Tõusva staari staatuses on Šveitsis elav eesti lauljatar **Ingrid Lukas**, kelle teine album “Silver Secrets” ilmus oktoobris Universali väljaandel. Ansambel **Five Senses** musitseerivad koos **Kristjan Randaluga** kitarrivirtuoos ja helimaag **Nguyen Lê** Prantsusmaalt, saksofoniduo **Shorn-Puntin** Saksamaalt ja poola multiinstrumentalist **Bodek Janke**. Norra uue jazz kontseptsiooni looja, klahvpillivirtuoos **Bugge Wesseltoft** esitab seekord klaveril südamliku jõulukava. Soome tippsaksofonisti **Mikko Innaneni** juhitud **Gourmet Sexteti** kontserdil kõlab rütmikas ning huumoriga vürtsitatud muusika.

“Jõulujazz” toob kuulajani ka mitu uut projekti Eestist. **Andres Mustonen Crossover Quartet** esitab palu uuelt CDlt “Aria”, mis pälvis Tallinn Jazz Weekendil rahvusvaheliste professionaalide vaimustunud vastuvõtu. Kandle ja kitarrid duo **Tuule Kann & Jaak Sooäär** toob festivalile värsked lood ja laulud CDlt “Teisele kaldale”. Klarinetist-saksofonist **Meelis Vindi** kavale “Kauge vaikus kostab läbi kõige” annavad sooja ja intiimse kõla keelpillikvartett ning sitar ja tablad. (Jazzkaar)

Uued pillid Georg Otsa Muusikakoolis

Georg Otsa nimeline Tallinna Muusikakool sai Euroopa Regionaalarengu Fondi ERF toel värsket lisa kooli pillipanka. Klaveriklassides on nüüd kolm uut Kawaid, akordioniosakonnale muretseti akordionid Exelsior Converter, bassakordion ning bandoneon Victoria Astor. Kooli pillikogusse lisandusid veerand- ja poolviil Stentor, viiuli- ja tšellopognad Dörfler ning hulgaliselt löökpille: marimbafon, kellamäng, gong Paiste firmalt ja timpanid. Tulekul on monitorkraanid üldainete klassidesse, arvutid Sibeliuse programmidega ning kaks projektorit kooli saali. Rütmimuusika osakonda on oodata Euroopa Regionaalarengu Fondi toetusest süntesaatoreid, elektriklavereid, elektrikitarrid, trummikomplekte ja võimendeid ning stuudio- ja helisalvestusaparatuuri helindajatele.



Uued akordionid kooli saalis.

Riho Maimets pälvis Karen Kieseri nimelise Kanada muusikaauhinna

Karen Kieseri muusikaauhinda annab iga-aastal Toronto ülikool tudengile, kelle teose tunnustab žürii eriti silmapaistavaks. Sel aastal auhinna pälvinud teos “iil” kahele flöödile, tšellole ja klaverile valmis 2011. aastal.

Noore helilooja jaoks on see tänavu juba teine suur tunnustus – Maimets pälvis heliloojapremia ka juulikuus Paviais toimunud festivalil “HighSCORE

2011”. Võidutöö tuleb ettekandele Toronto ülikooli muusikaosakonna uue muusika festivalil 27. jaanuaril. Samal kontserdil mängitakse ka eelmistel aastatel auhinna tud helitöid.

Riho Esko Maimets (sündinud 1988. aastal Torontos) alustas kompositsiooniõpinguid 2004. aastal Alan Toroki juhendamisel. 2010. aastal lõpetas ta Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia kompositsiooni

erialal (juhendajad René Eespere ja Helena Tulve) ning praegu jätkab ta magistriõpinguid Toronto ülikoolis Christos Hatzisi juures. Riho Maimetsa loomingunimekirja kuulub kammermuusikat, kooriteoseid, filmi- ja lastemuusikat ning elektroonilisi teoseid. Erilise tähelepanu on pälvinud tema EMTA diplomitööna valminud orkestriteos “...aux étoiles” (2009–2010). (EMIK)

Philips ja Tanel Padar andsid välja kogumiku “The Best of The Sun”

10. novembril esitleti kogumikku “The Best of The Sun”, kust leiab ka seni avalikkusele tundmata lugusid. Kogumik valmis koostöös Philipsiga ja on avalöögiks kampaaniale, mis ärgitab koolinoori muusikat looma. Esmakordselt Eestis on kasutamiseks saadaval ringiliikuv Philipsi salvestusstuudio, mis asus novembris Kristiine keskuses. Stuudio järgmised peatuspaigad on Rocca al Mare keskus ja Viru keskus.

Aasta lõpuni kestab koolikonkurss, kus võistlevad omaloomingulised heliteosed. Heli võib luua ükskõik mil viisil, olu-

lisimad märksõnad teose loomisel on “heli” ning võidutöö valimisel “huvitav” ja “loov”. Teos tuleb salvestada videona ja postitada Philipsi veebilehele. Konkursi peaauphind on laulu salvestamine koos **Tanel Padariga** ja ansambliga **The Sun**. Kolm enim hääli kogunud esitajat saavad auhinnaks Philipsi MP3 mängija, kuhu on laetud Tanel Padari & The Suni album.

Lõppvõistlus toimub detsembris, kui kaksümmend finalistit esitavad oma teoseid kontserdil. Konkursi peavõitja kuulutavad välja The Suni liikmed.

Pühendusalbum Arvo Pär dile

Arvo Pär di sünnipäeva puhul valmis tema teoste töötlustest koosnev kogumik “Külmkõlad – 9 heliloomingulist pühendust helilooja Arvo Pär dile”, mis on saadaval kassetina, kuid on ka digitaalformaadis allalaetav. Albumil on Pär di teoseid töödeldud tema kodulinna Paidega seotud muusikud ja ansamblid Tehnoloogiline Päike, Sinine, Kali Briis, Ki En Ra, Tiiu Kiik, Kaido Kirikmäe, Kurt Webbers Pink Band, Ansambel Teisikud ja Ans. Andur. Albumi esitus toimus 3. novembril Tallinnas Kullo galeriis, esinesid Tiiu Kiik ja Kaido Kirikmäe.

VABANDUS

Eelmise kuu Eesti muusikauudistesse on sattunud kaks kahetsusväärset viiga.

Aadu Regi ei olnud aastatel 1945–1951 mitte Vanemuise direktor, vaid dirigent.

Kultuuripealinna programmi raames Eesti Heliloojate Liidu poolt algatatud linnaosade resideerivate heliloojate programmis Lasnamäel resideerinud helilooja Urmas Sisaski muusika kontserdil ei kõlanud spetsiaalselt Lasnamäele kirjutatud “Koolide regilaul ja hümn”, vaid “Koolide regilaul ja hümn” kogu Eesti üldhariduskoolidele.

Toimetus vabandab



Õpilased tutvumas omaloomingulise heliteose konkursiga.

Kodused pärimuslaulud said rõõmsaks CD-plaadiks

5. novembril esitleti Viljandi Pärimusmuusika Aidas uut kogumikku **“Sõit-sõit-sõit külla”**, millele on talletatud laulud, mida eesti pärimusmuusikud sageli koos oma laste ja lastelastega laulavad.

Plaat valmis kogumisretke tulemusel: viljandlanna **Annika Mändmaa** külastas eesti rahvamuusikuid ning salvestas laule, mida nende kodudes koos lastega lauldakse. Mändmaa tahtis veenduda, et pärimusmuusika ei püsi tänapäeval elus üksnes vanade salvestiste ja arhiivimaterjalide toel, vaid et seda antakse põlvest-põlve edasi elusa traditsioonina. “Nii siis võtsingi ette ringkäigu Setust Saareni ja uurisin, milliseid laule pered isekeskis iga päev laulavad,” selgitas ta.

Et lapsi stuudioatmosfääriga mitte ehmata, käis Mändmaa kodust kodusse ja salvestas laule kohapeal, siit ka plaadi nimi. Kuna aga kodudes on erinev akustika, võttis ta kaasa püstkojale sarnaneva ränd-



studio, kuhu laulvad pered end salvestuste ajaks mahutasid. “Privaatsuse huvides ei teinud ma esitajatest fotosid, vaid palusin lastel oma pere ise üles joonistada,” rääkis Mändmaa.

Kogumisretk näitas, et tänapäeva Eesti perede pärimus pole üksnes eestikeelne. Kuna mõned muusikud on Eestisse elama asunud teistest riikidest, lauldakse tihti ka nende maade laule. Nii kõlavad **Sofia Joonsi** kodus sageli rootsikeelsed ja **Ruslan Trochynsky** pereringis ukrainakeelsed laulud, millest mõned plaadilgi koha leidsid.

Kokku käis Annika Mändmaa külas viieteistkümmel perekonnal. Albumile on talletatud kaksikümme kaks laulu, valdavalt on need rahvalaulud, aga on ka autoriloomingut. (folk.ee)



Vello Mäeots.

Uus raamat Rahvusmeeskoori seikluslikust kontserdielust

16. novembril, Eesti Rahvusmeeskoori 67. sünnipäeval esitleti Eesti Kontserdi RAMi saalis Vello Mäeotsa raamatut **“RAMipalavik”** (alapealkirjaga **“Rammipoiste purju(e)tamisi elumere lainetel”**).

“RAMipalavik” räägib Eesti Rahvusmeeskoori (endise Riikliku Akadeemilise Meeskoori) ehk lihtsalt RAMi kirjust, seiklusrikkast ja sageli ka uskumatust (kontserdi)elust nii maailma kuulsaimatel lavadel kui ka lava taga. Raamat pühendab palju ruumi seni rääkimata, sageli anekdootlikele juhtumistele, mis saatsid koori pikkadel reisidel Nõukogude Liidus, aga ka visalt avanenud läänemaailmas. Palju on juttu ka inimestest RAMi ees ja sees, aga ka sellest, mis mööda maailma rändavat meesteväge paratamatult saadab – napsust, naljast ja naistest.

“RAMipalaviku” autor Vello Mäeots on olnud RAMiga seotud ligi nelikümmend aastat, esmalt lauljana ja viimased seitse aastat koori direktorina. Värvikalt kirjutatud ning ohtra pildimaterjaliga varustatud huumori- ja informatsioonirohke raamat on meeleolukas lugemine kõigile, keda huvitab meie koorimuusika ja kultuurielu ühe sümboli ametlik ja ka veel avalikkuse ette toomata elulugu.



Annika Mändmaa oma õpilastega.



Heino Eller. Complete Piano Music Volume One. Sten Lassmann.

Toccata Classics

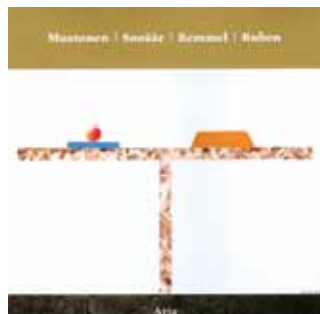
Eestis kipub olema nii, et kui vane ma põlve heliloojal ei ole oma isiklikku eestvõitlejat-ihuinterpreti, kes järjekindlalt tema loomingut esitamiseks tegeleb, siis võib ka parima meistriga juhtuda nii nagu Elleriaga – hea kui vahel üldse midagi mängitakse, Elleri päeval, sundkorras ja enamasti õpilaste (õpilasklassi) esituses. Ja siis hakkab meelest minema, et Eller üleüldse kunagi peale “Koidu” ja “Kodumaise viisi” midagi kirjutas... Minu lugupidamine noorele mängijale, kes on võtnud ette suure ning, nagu eelnevast järeldub, ääretult tänuväärse ja vajaliku töö anda plaadil välja meie klassiku kogu klaverilooming. Tegu on osaga Sten Lassmanni doktoritööst.

Plaati oli kerge kuulata. Pianisti käsutuses on töökorras vahendid – esmaklassiline klaver ning suurepärase mängutehnika. Elleri sageli skrajabiinlikult paljulüüsiiniline faktuur (eriti prelüüdides) avaneb kogu ilus siis, kui mängija sellest näiliselt muretult üle saab. Lassmanni mäng on “autentne” – kõlav on kooskõlas noodipildiga, ei mingit helilooja niigi väga plastilise rütmimustriga laiutamist ja niigi ülimalt subjektiivsele helikoolele omapoolse vindi pealekeeramist, nagu mõnel varasemal plaadil kuulda. Faktuur muutub kõnekaks ja “ellerlikuks” just siis, kui kõik on täpne. Lassmannil on ka hea karakteritaju, oskus mängida säravaks mis tahes pala või tants. Kui midagi üldse soovida, siis v e e l avaramat dünaamikaskaalat *piano* suunal. Elleri on väga palju märkusi vaikselt ja kergelt mänguks. Kaunilt laulma pandud ja välja kuu-

latud *piano* on meistri tunnus, seda ei tasu karta. Ilusasti on õnnestunud ka veidi problemaatilise valdkonda kuuluvate rahvaviisiliste palade esitus. Mida lihtsamalt nad on mängitud, seda loomulikumad nad on. Ka siin annaks veel tibakese kaugeemale minna.

Valik pole ei kronoloogiline ega žanriline, vaid siit ja seal, hulgas ka esmasalvestusi. Elleri tuntuimate teoste kõrval (“Kellad”) on harva kuulud, üks lugu parem kui teine. Kui tore teos on Teine sonaat, mis-sugune vahva suurvorm on “Tantskapriis”? Meisterliku helilooja meisterlike teoste meisterlik plaadistus.

VIRGE JOAMETS muusikateadlane



Aria. Mustonen, Sooäär, Rimmel, Ruben.

AVA Muusika

Nelja üliaktiivse ja -produktiivse muusiku värske plaat sisaldab baroki lemmikpalu, selliseid nagu Händeli “Ombra mai fu” ja “Lascia ch’io pianga”, Purcelli “Dido’s Lament” ning osi Bachi “Goldbergi variatsioonidest”, “Pulmakantaadist” ja mujalt. Klassikalise muusika, sealhulgas baroki sidumises jazziga pole ammu enam midagi uut ega uudislikku (võtkem või Jacques Loussier, kes on avaldanud swingivaid plaate eelkõige Bachi, aga ka Vivaldi, Händeli, Beethoveni ja teiste muusikaga juba üle viiekümne aasta). Vanadele meistritele on lähenedud mitmel moel, aupaklikult, kuid ka meelega vanu väärtusi lammutades. Mustoneni, Sooääre, Rubeni ja Rimmeli lähenemine on vaba soovist riietada tuttavad teo-

sed kummalistesse, ebamugavatesse kostüümidesse. Pigem on ehk otsitud puutepunkte nii barokki kui ka jazzi iseloomustava tõlgendusvahetuse ja improvisatsioonilisuse vahel. Lugude ülesehitus on kõige sagedamini selline, et Mustonen esitab vabalt fraseerides ja nii barokseid kui ka jazzilikke melismse lisades teose teema, meloodia. Selle järel võtab järje üle Sooäär, kes mängib enamiku plaadi soolodest. Album on suurepäraselt salvestatud, sügavust on nii Rimmeli bassil kui ka Rubeni trummidel. Ka Sooääre kitarrikõlad on rikkalikud, ulatudes eeleegilisest, voogavast akordisaatest särtsakate soolosõostudeni. Meie ühe tegusama ja kõige rohkem plaadistava kitarristi mäng ongi kvarteti sisuline ja kõlav raskuse. “Aria” peaks meeldima nii baroki kui ka jazz austajale, eelkõige aga kuulajale, kes leiab väärtusi mõlemast, vana ja nüüdisaegset muusikat teineteisele vastandamata.

JOOSEP SANG



Leigh's Spider Jam. Andres Roots Roundabout.

Roots Art

See pole kindlasti mitte maavillane, vaid päris ehtne puuvillane bluus. Mis sest, et valge mehe tehtud. Eks need piirid pragise igal pool. Maailm on näinud seda, et parim golfimängija on must ning parim räppar valge. Viimaste aastate kõige sügavam ja kvaliteetsem *reggae*-albumi tegi hoopistükki ortodoksne ameerika juut Matsiyahu. Elame põneval ajal, pole midagi õelda.

Tartlase Andres Rootsi taga ei

ole enam Bullfrog Browni. Muusikutevalik on oluliselt laienenud, seoses sellega ka tegevusraadius. Vähesed saavad uhkeldada sellise haardega nagu Andres Roots Roundabout. Mõõdunud suvel andis ansambel näiteks viie eri koosseisuga kuues linnas kuuteistkümmene päevaga kuusteist kontserti. Laias laastus sama seltskond mõttekaaslasina on nüüd jõudnud käesoleva kaumängivani. Ajalookroonika tarkbeks olgu üles tähendatud, et see pehmelt öeldes liikuva koosseisuga ansambel sündis 17. novembril 2010 Tallinna pubis Rockstar's, mil sooloplaadi “Roundabout” ilmumist tähistanud Roots palus lavale jämmima oma kunagise kitarrilõplase Martin Eessalu ja suupillimängija Indrek Tiiseli. Peale Rootsi, Eessalu ja suupillikonkursil “Baltic-Nordic Open” hõbemedali võitnud Tiiseli teevad plaadil kaasa kauaaegne Bullfrog Browni trummar Raul Terep, klahvpillimängija Ahti Bachblum ja USA bluusimees Bert Deivert, kelle mandoliinipartii salvestati Rootsis. Ühe loo orkestriseadega aitasid Altsoo ja Hanno Maadra ning neli pala laulis sisse Soomes elav briti muusik Leighton L.R. Phoenix.

Kõik plaadi üheksa lugu on inglise keeles. Rahvusvahelisi sihte silmas pidades on see muidugi õige valik, ent sellegipoolest oleks huvitav kuulda, kuidas nad kõlaksid eesti keeles.

Bluusile iseloomuliku kitarritehnika omandamine on kahtlemata keeruline, kuid võimalik. Pingetest sündinud ning pingeid maandama mõeldud bluuši tunnetamine on aga selline asi, mida ilmselt õppida ei saa. Nii polegi midagi imestada, et Roots on Inglise bluušiajakirja Blues Matters kriitike aastatabelis rahvusvaheliste soloartistide kategoorias igati auväärse ning kadedaks tegeval viiendal kohal.

MARGUS HAAV



Warsoul. Shirubi Ikazuchi.

Shirubi Ikazuchi

Shirubi Ikazuchi on eelkõige iseõppinud muusik ja lauljatar Silvi Pilt, kes rõhutab, et “Warsoul” ei ole mitte niivõrd debüüt-, kuivõrd ise relüüsitud demoplaat. Kümnest loost koosnev plaad on saadaval piiratud tiraažis CD kujul ning on tasuta ja piiramatus koguses allalaetav artisti kodulehelt.

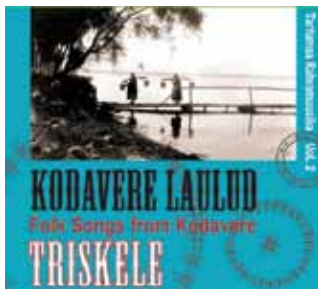
Tegemist on tamedapoolse elektroonilise muusika loojaga, kelle muusika on sünge tunnetusega mikstuur ambientlikust *trip-hop*’ist kuni industriaalsete biitideni. “Warsoul” on nii sisult kui ka vormilt põhimõtteliselt puhas kaheksakümnendad, ent oluliselt depressivemas toonis, kui viimasel ajal selle üldiselt toreda ja sinisilmse kümnendi reanimeerimisel tavaks on saanud. Imestada pole aga midagi – muusiku kinnitusele tegemist konserveeritud postapokalüptilise tuleviku maailma *soundtrack*’iga, mida on kogutud ja talletatud kaks aastat. Maailmalõpujärgne ajastu ja androidid. Shirubi Ikazuchi atmosfäär on seega teadlikult sünge, röske, külm ning eeldatavasti ilma igasuguse õnneliku lõputa. Juba plaadi nimi kõlab kurjakuulutavalt ning seda kontseptsiooni järgib nii ähvardav sisu kui ka rõhutatult steriilne vorm. Mida see kõik peab lõpude lõpuks sümboliseerima, jääb tõttõelda samuti natuke hämaraks.

Muusik on eeskujudena nimetanud Nobuo Uematsut, Ike Yoshihirot, Björki ja Massive Attacki. Parematel hetkedel segunevad plaadil gooti maailmavaade ja jaapani kultuur koos anime, videomängude ja kõikvõimalike fantaasiahoovustega. Kindlasti on mõjutajate hulgas ka

müstika ja mütooloogia, sõltumata viimase geograafilisest päritolust.

Mõjutajaid tundubki olevat oluliselt rohkem, kui kolmekümne seitsme minutisele albumile mahub. Ilmselt seetõttu ongi vaatamata suhteliselt lihtsale vormile sõnumit keeruline tabada, konkreetsest järjehoidmisest rääkimata. Komponendid on justkui kõik õiged, tervik aga jääb tekkimata, kildudest mossaiki ei sünni. Suured eksistentsiaalsed küsimused jäävadki õhku rippuma. Ambitsioonikas *underground*-maailm on kahtlemata huvitav ning kunstilised eksperimendid tasuvad tegemist. Shirubi Ikazuchi on kindlasti oma teekonna alguses ning jääb loota, et see ei kujune nii troostituks kui tema armastatud illusioonivaba tuleviku maailm. Potentsiaali on kindlasti.

MARGUS HAAV
kultuuriajakirjanik



Kodavere laulud. Triskele.

Helikodu Studio & Triskele

Võttes kirjutada uuest Triskele plaadist, on kõrvus veel eelmise plaadi täiuslikud kõlad. Oli see tõesti 2005. aasta, kui ilmusid “Ridala vaimulikud rahvalaulud”? Kriitik arvas siis, et “üks ring on täis, edasi võiks tulla sakraalne elektroonika, puristlikud esitused, pööraسته prohvetite kombel kristluse ja šamanismi segamine...” Triskele esimesed viis plaati on kinnistanud meie vanadel (vaimulikel) talupojamaailma lauludel põhineva Eesti oma vanamuusika. Just sellise muusikaga on Tartu muusikud festivalidel, kirikutes ja mujal esinenud. Uue CD ilmumine võttis aega kuus aastat.

Kodavere kihelkonna (regi)lauludega liigub Triskele lauluvaramu

vanemasse kihistusse, eemaldudes samas paradoksaalselt ansamblike omaseks saanud vanamuusika kaanonist. Instrumentaalselt on ansambli muusika muutunud vaoshoitumaks, üha rohkem tõuseb esiplaanile vokaalne meisterlikkus. Eestlauljate loodud meeleolu süvendab filigraanne mitmehääline refrään või kordus. Kuid ega Via Sonora aegadest pärit vanamuusika pärand kadunud ole. Vaimliselt peitub see ikkagi ansambli muusikas, kuid hoopis küpsemal moel. Tänu sellele on lood nauditavalt terviklikud. Vaid paaris laulus läheb instrumentaalne vaheosa mõneks hetkeks uitama vanamuusikalistele (stamp)radadele. Laulude temaatika varieerub orjusaluludest lustakate naljalugudeni, ühtviisi nauditavalt on esitatud kõik. Lausa minimaalstiikult rahulik löökpilliseade palas “Oh imetä” on tõeline pärl; parmupillile toetuv ja puhtasse mitmehäälsusse lõppev “Koes, koes lätssi” on täiuslik; kandleimprovisatsiooniga algav ja lõppev “Veere, veere päevakene” on kui harras meditatsioon. Kui lisada mõnusa huumoriga laulud “Elistvere poisid” ja sama meelolu kandev, vene mõjudega “Veikene vaemupoiss” või setu (gruusia?) mitmehäälsust meenutav “Iiru-tiiru linnukene”, tuleb tõdeda, et Triskele on astunud tubli sammu edasi. Tegemist on kompaktse, läbitunnetatud ja erakordse sisemise jõuga esitusega. Kindlasti peab ära märkima ka plaadi väljaandja, rahvamuusikale spetsialiseeruva plaadifirma Helikodu Studio. “Kodavere laulud” on uustulnuka teine plaad sarjast “Tartumaa rahvamuusika”.

Jääb ainult üle kahetseda, et plaadil ilmus veidi hilja, siis, kui juba käis küsitlus parima pärimusmuusikaplaadi väljaselgitamiseks. Triskele album oleks väärtinud Viljandi Pärimusmuusika Aida lõikuspeol välja antud parima plaadi Etnokulpi. Ehkki siin plaatidele hindeid ei anta, panen mina Triskele uuele lapsukele viis punkti viiest.

AVO KARTUL
muusikavaatleja

Detsember

Tallinnas

1. 12 kell 10 ja 12 "Mõmmi jõuluaabits" Estonia talveaias
1. 12 kell 19 Puccini ooper "Manon Lescaut" Rahvusoper Estonias
2. 12 kell 10 ja 12 "Mõmmi jõuluaabits" Estonia talveaias
2. 12 kell 19 Hyndi ballett "Rosalinde" Rahvusoper Estonias
2. 12 kell 19 "Salong Peterburg": Valentina Kremen (metsosopran), René Soom (bariton), Alina Sakaloukaya (mandoliin), Piia Paemurru (klaver) Mustpeade majas
2. 12 kell 19 Jõulujazz: Bugge Wesseltoft Kumu auditoriumis
2.12 kell 19 Advendikontsert: ERSO, Eesti Filharmoonia Kammerkoor: Daniel Reuss (dirigent), Pirjo Püvi (sopran) Estonia kontserdisaalis
2. 12 kell 22 Jõulujazz: Gourmet Sextet Teater NO99 Jazzklubis
3. 12 kell 10 ja 12 "Mõmmi jõuluaabits" Estonia talveaias
3. 12 kell 12 Orelipooltund: Toomas Trass toomkirikus
3. 12 kell 14.30 Tuuli Tauli ansambel Nõmme Rahukirikus
3. 12 kell 16 Väravatorni külalised. Jõuluaaria: Kädy Plaas (sopran), Robert Staak (barokk-kitarr), Tõnu Jõesaar (gamba) Väravatornis
3. 12 kell 17 Jõulujazz: Mustonen Crossover 4tet Kumu auditoriumis
3. 12 kell 18 "Örn södal" Hillar Kareva 80. sünniaastapäevale pühendatud kontsert: Ivo Lille (saksofon), Mati Mikalai (klaver), Doris Kareva (vahtekstid) raekojas
3. 12 kell 19 Straussi operett "Nahkhiir" Rahvusoper Estonias
4. 12 kell 17 Flöödi rõõmuaed: Jacob van Eyck ja Hollandi kuldaja muusika. Cantores Vagantes Viimsi Püha Jaakobi kirikus
4. 12 kell 17 Straussi operett "Nahkhiir" Rahvusoper Estonias
4. 12 kell 18 Jõulujazz: Hanna-Liina Võsa & Band Sokos Hotel Viru restoranis Merineitsi
4. 12 kell 18 Jõulujazz: VindProject3 Nigulistest
5. 12 kell 18 Flöödi rõõmuaed: Jacob van Eyck ja Hollandi kuldaja muusika. Cantores Vagantes Vanalinna Muusikamajas
5. 12 kell 18 Lastekontsert. Lastekraani muusikastuudio: Muusikaline muinasjutt "Pähklipureja"

Estonia kontserdisaalis
6. 12 kell 13 Lastekontsert. Lastekraani muusikastuudio: Muusikaline muinasjutt "Pähklipureja" Estonia kontserdisaalis
6. 12 kell 18 "Mõmmi jõuluaabits" Estonia talveaias
6. 12 kell 19 Sõna ja muusika. Schubert "Talvine teekond": René Soom (bariton), Piia Paemurru (klaver), Tõnu Aav (tekstid) Estonia kontserdisaalis
6. 12 kell 19 Jõulujazz: Britt Quentin & Estonian Voices Vene Teatris
7. 12 kell 10 Hyndi ballett "Rosalinde" Rahvusoper Estonias
7. 12 kell 18 "Mõmmi jõuluaabits" Estonia talveaias
7. 12 kell 19 Violino bis!: Jüri Gerretz 70 Estonia kontserdisaalis
7. 12 kell 19 "Kohtumised kamina juures": Kristiina Ehin (poeet), Kulno Malva (akordion) Kloostri Aidas
8. 12 kell 17. 30 "Poeemid Mi-le": Villu Vihermäe (tšello), Kai Kallastu (sopran), Kadri-Ann Sumera (klaver) Tallinna Keskraamatukogu saalis
8. 12 kell 19 Kálmáni operett "Silva" Rahvusoper Estonias
8. 12 kell 19 Kristiina Kriit (viilul), Malle Maltis (elektroonika) Mustpeade majas
8. 12 kell 19 Jõulujazz: Ana Salazar Vene teatris
9. 12 kell 10 ja 12 "Mõmmi jõuluaabits" Estonia talveaias
9. 12 kell 13 ja 19 Mackintoshi muusikal "Mary Poppins" Nokia kontserdimajas
9. 12 kell 17 ETV tütarlastekoor, Aarne Saluveer (dirigent), Olav Ehala, Lembit Saarsalu, Aivar Vassiljev, Toivo Unt Nõmme Rahukirikus
9. 12 kell 19 Puccini ooper "Manon Lescaut" Rahvusoper Estonias
9. 12 kell 19 Jõulujazz: Voice Messengers Vene teatris
10. 12 kell 11 "Mõmmi jõuluaabits" Estonia talveaias
10. 12 kell 12 Vinteri ja Raudmäe muusikal "Pipi Pikksukk" Rahvusoper Estonias
10. 12 kell 12 Orelipooltund: Ene Salumäe toomkirikus
10. 12 kell 13 ja 19 Mackintoshi muusikal "Mary Poppins" Nokia kontserdimajas
10. 12 kell 16 Jõulujazz: ER laululapsed ja Birgit Õigemeel Vene Teatris
10. 12 kell 16 "In dulci jubilo" 2.

advendi kontsert: Hortus Musicus Väravatornis
10. 12 kell 17 Johann Joachim Quantz ja Carl Philipp Emanuel Bach. Cantores Vagantes Viimsi Püha Jaakobi kirikus
10. 12 kell 18 Jõuluaaria: Oliver Kuusik (tenor) raekojas
10. 12 kell 19 Hyndi ballett "Rosalinde" Rahvusoper Estonias
10. 12 kell 19 Jõulujazz: Five Senses feat. Nguyen Le & Kristjan Randalu Kumu auditoriumis
11. 12 kell 11 ja 14 "Mõmmi jõuluaabits" Estonia talveaias
11. 12 kell 12 Ehala muusikaline lasteetendus "Käsikivi kosmosest" Rahvusoper Estonia kammersaalis
11. 12 kell 13 ja 19 Mackintoshi muusikal "Mary Poppins" Nokia kontserdimajas
11. 12 kell 13 koorikontsert: Naiskoor Vanaemad Silvia Melliku juhatusel
11. 12 kell 17 Sofia Gubaidulina 80: ERSO, segakoor Latvija, Andres Mustonen (dirigent), Vadim Repin (viilul), Raminta Vaicekauskaitė (sopran), Mati Turi (tenor), Vytautas Juozapaitis (bariton), Vladimir Miller (bass) Estonia kontserdisaalis
11. 12 kell 18 Johann Joachim Quantz ja Carl Philipp Emanuel Bach. Cantores Vagantes Vanalinna Muusikamajas
11. 12 kell 19 Verdi ooper "La traviata" Rahvusoper Estonias
12. 12 kell 19 YES'i Euroopa turnee kontsert Nokia kontserdimajas
13. 12 kell 12 ja 14 Ehala muusikaline lasteetendus "Käsikivi kosmosest" Rahvusoper Estonia kammersaalis
13. 12 kell 19 Kálmáni operett "Silva" Rahvusoper Estonias
13. 12 kell 19 Eliitkontserdid IV: Mihkel Mattisen (klaver) Estonia kontserdisaalis
14. 12 kell 10 ja 12 "Mõmmi jõuluaabits" Estonia talveaias
14. 12 kell 11 ja 14 Ehala muusikaline lasteetendus "Käsikivi kosmosest" Rahvusoper Estonia kammersaalis
14. 12 kell 15 In natali Domini – Issanda sünnipäeval: Hortus Musicus Estonia kontserdisaalis
14. 12 kell 19 Vinteri ja Raudmäe muusikal "Pipi Pikksukk" Rahvusoper Estonias
15. 12 kell 19 Tšaikovski ballett "Pähklipureja" Rahvusoper Estonias
15. 12 kell 19 Püha Mauritiuse

barokkõhtud: Oksana Sinkova (flööt), Alina Sakaloukaya (mandoliin), Ene Nael (klavessiin), Villu Vihermäe (gamba, barokktšello, *pardessus de viole*, kommentaarid) Mustpeade majas
15. 12 kell 19 Eesti Filharmoonia Kammerkoori jõulukontsert Viimsi Püha Jaakobi kirikus
15. 12 kell 19 Jassi Zahharov ja Tartu Poistekoor Tallinna Jaani kirikus
16. 12 kell 12 ja 19 Tšaikovski ballett "Pähklipureja" Rahvusoper Estonias
16. 12 kell 16 Ehala muusikaline lasteetendus "Käsikivi kosmosest" Rahvusoper Estonia kammersaalis
16. 12 kell 19 Jubilate: ERSO 85 "Sõjasümfoonia": ERSO, Neeme Järvi (dirigent) Estonia kontserdisaalis
17. 12 kell 10 "Mõmmi jõuluaabits" Estonia talveaias
17. 12 kell 12 Ehala muusikaline lasteetendus "Käsikivi kosmosest" Rahvusoper Estonia kammersaalis
17. 12 kell 12 Orelipooltund: Kadri Ploompuu toomkirikus
17. 12 kell 16 Au olgu Jumalale kõrges ja rahu maa peal: Hortus Musicus Väravatornis
17. 12 kell 18 Jõuluaaria: Pirjo Püvi (sopran) raekojas
17. 12 kell 19 Verdi ooper "La traviata" Rahvusoper Estonias
18. 12 kell 11 "Mõmmi jõuluaabits" Estonia talveaias
18. 12 kell 12 ja 17 Tšaikovski ballett "Pähklipureja" Rahvusoper Estonias
18. 12 kell 14 Ehala muusikaline lasteetendus "Käsikivi kosmosest" Rahvusoper Estonia kammersaalis
18. 12 kell 15 (L)ootuse aeg: Greesi Langovits (sopran), Kristi Veeber (sopran), Anne Rajaste (klaver), Aivi Tiik (akordion), Mall Türk (flööt) Agape keskuses
18. 12 kell 18 Jõulud Toompeal: vokaalansambel Chilliin Ungern-Sternbergi linnapalees
18. 12 kell 19 Jõuluõhtu Monte Carlos: Eesti Draamateatri kvartet: Tiit Sukk, Taavi Teplenkov, Märt Avandi, Mait Malmsten, Siim Selis (klaver), vahepalad Mingo Rajandi (kontrabass), Hele-Riin Uib (vibrafon) Estonia kontserdisaalis
18. 12 kell 19 Nova Gaudia: vana-muusikaansambel Rondellus Nigulistest
18. 12 kell 18 Jassi Zahharov ja Tartu Poistekoor Tallinna Kaarli kirikus

20. 12 kell 10 ja 12 "Mõmmi jõuluaabit" Estonia talveaias
20. 12 kell 12 ja 14 Ehala muusikaline lasteetendus "Käsikivi kosmosest" Rahvusooper Estonia kammersaalis
20. 12 kell 17. 30 Jõulukontsert "Laudamus Te": Anna Dõtõna (metso-sopran), Sigrid Mutso (sopran), Egle Troon (sopran), Aule Urb (metso-sopran), Kristi Veeber (sopran), Farištamo Susi (klaver), Aivi Tilk (akordion) Tallinna Keskraamatukogu saalis
20. 12 kell 19 Kálmáni operett "Silva" Rahvusooper Estonias
20. 12 kell 19 Talendid kodus: Tallinna Kammerorkester, Risto Joost (dirigent, kontratenor) Mustpeade majas
21. 12 kell 10 ja 12 "Mõmmi jõuluaabit" Estonia talveaias
21. 12 kell 12 ja 14 Ehala muusikaline lasteetendus "Käsikivi kosmosest" Rahvusooper Estonia kammersaalis
21. 12 kell 19 Tšaikovski ballett "Pähklipureja" Rahvusooper Estonias
21. 12 kell 19 Kontsertjazz "Born to be free": Tõnu Naissoo Hammond-Group Estonia Talveaias
22. 12 kell 12 Tšaikovski ballett "Pähklipureja" Rahvusooper Estonias
22. 12 kell 19 Verdi ooper "La traviata" Rahvusooper Estonias
23. 12 kell 16 Jõulureede kontsert "In natali Domini": Hortus Musicus Väravatornis
23. 12 kell 18 Rahvusooperi jõulukontsert Tallinna metodisti kirikus
23. 12 kell 19 John Adams Jõuluroorium "El niño": ERSO, Eesti Rahvusmeeskoor, Eesti Kontsertkoor, Tõnu Kaljuste (dirigent), Kädy Plaas (sopran), Ingebjørg Kosmo (metso-sopran), Daniel Bubeck (kontratenor), Brian Cummings (kontratenor), Steven Rickards (kontratenor), René Soom (bariton) Estonia kontserdisaalis
24. 12 kell 12 orelipooltund: Kadri Ploompuu, Maire Martinson (sopran) toomkirikus
24. 12 kell 16 Jõulumuusika kontsert: Kadri Ploompuu (orel), toomkoguduse koor Laudate Dominum Veijo Reieri juhatusel toomkirikus
25. 12 kell 17 "Kaunimad jõululaulud" toomkirikus
26. 12 kell 15 Tallinna Poisterkoor Nigulistest
27. 12 kell 19 Kálmáni operett "Silva" Rahvusooper Estonias
27. 12 kell 19 Mari Pokinen ja Riho Sibul Viimsi Püha Jaakobi kirikus
28. 12 kell 19 Tšaikovski ballett

"Pähklipureja" Rahvusooper Estonias
28. 12 kell 19 Pühademuusika The Sun Symphonics Nokia kontserdimajas
28. 12 kell 19 Mari Pokinen ja Riho Sibul Tallinna Kaarli kirikus
29. 12 kell 19 Tšaikovski ballett "Pähklipureja" Rahvusooper Estonias
29. 12 kell 19 Kirikupühad Maarjamaal. Jõululugu poistekoorige: Püha Miikaeli poistekoor, Eesti Meestelaulu Seltsi üle-eestiline poistekoor Kalev, Corelli Barokkorkester, Martin Sildos (dirigent) Tallinna Jaani kirikus
29. 12 kell 19 Aastalõpukontsert: Tanel Joamets (klaver) Mustpeade majas
31. 12 kell 12 Orelipooltund: Gustav-Leo Kivirand toomkirikus
31. 12 kell 13, 15 ja 17 Marko Martin (klaver) ja Tallinna Keepillikvartett raekojas
31. 12 kell 14 ja 16 Pidu Taani Kuninga aia väravatornis: Hortus Musicus Väravatornis
31. 12 kell 17 Aastalõpukontsert: Tallinna Kammerorkester, Mihkel Kütson (dirigent), Sophie Witte (sopran, Saksamaa) Estonia kontserdisaalis

Tartus

2. 12 kell 19 Vokaalansambel Witloof Bay (Belgia) Vanemuise kontserdimajas
3. 12 Vanemuise sümfooniaorkestri adventikontsert: Vanemuise sümfooniaorkester ja Tartu Noortekoor, Lauri Sirp (dirigent), Pirjo Püvi (sopran) Tartu Jaani kirikus
4. 12 kell 16 Tšaikovski ballett "Pähklipureja" Vanemuise suures majas
4. 12 kell 18 Jõulujazz: Mustonen Crossover 4tet Tartu Jaani kirikus
5. 12 kell 12 ja 19 Mackintoshi muusikal "Mary Poppins" Vanemuise suures majas
6. 12 kell 12 ja 19 Mackintoshi muusikal "Mary Poppins" Vanemuise suures majas
7. 12 kell 12 Mackintoshi muusikal "Mary Poppins" Vanemuise suures majas
7. 12 kell 19 Lehári operett "Löbus lesk" Vanemuise suures majas
7. 12 kell 19 Eliitkontserdid IV: Mihkel Mattisen (klaver) Tartu Ülikooli aulas
8. 12 kell 19 Jõuluõhtu Monte Carlos: Eesti Draamateatri kvartett: Tiit Sukk, Taavi Teplenkov, Märt Avandi, Mait

Malmsten, Siim Selis (klaver), vahepalad Mingo Rajandi (kontrabass), Hele-Riin Uib (vibrafon) Vanemuise kontserdimajas
9. 12 kell 12 Lastekontsert. Lasteekraani muusikastudio: Muusikaline muinasjutt "Pähklipureja" Vanemuise kontserdimajas
9. 12 kell 19 Bonzo: Oodates õhtutes Tartu Athena keskuses
9. 12 kell 13 ja 19 Mackintoshi muusikal "Mary Poppins" Vanemuise suures majas
10. 12 kell 13 ja 19 Mackintoshi muusikal "Mary Poppins" Vanemuise suures majas
11. 12 kell 13 ja 19 Mackintoshi muusikal "Mary Poppins" Vanemuise suures majas
14. 12 kell 19 Purcelli semiooper "Haldjakuninganna" Sadamateatris
14. 12 kell 19 Sound of Africa: etnofolkansambel Aafrikast Vanemuise kontserdimajas
15. 12 kell 12 Tšaikovski ballett "Pähklipureja" Vanemuise suures majas
15. 12 kell 19 Lehári operett "Löbus lesk" Vanemuise suures majas
16. 12 kell 12 ja 19 Mackintoshi muusikal "Mary Poppins" Vanemuise suures majas
17. 12 kell 12 Mackintoshi muusikal "Mary Poppins" Vanemuise suures majas
17. 12 kell 19 Rodgersi-Hammersteini muusikal "Helisev muusika" Vanemuise suures majas
18. 12 kell 16 Tšaikovski ballett "Pähklipureja" Vanemuise suures majas
20. 12 kell 19 Rodgersi-Hammersteini muusikal "Helisev muusika" Vanemuise suures majas
21. 12 kell 12 ja 19 Mackintoshi muusikal "Mary Poppins" Vanemuise suures majas
21. 12 kell 19 Jassi Zahharov ja Tartu Poistekoor Tartu Peetri kirikus
22. 12 kell 12 ja 19 Mackintoshi muusikal "Mary Poppins" Vanemuise suures majas
22. 12 kell 19 John Adams. Jõuluroorium "El niño": ERSO, Eesti Rahvusmeeskoor, Eesti Kontsertkoor, Tõnu Kaljuste (dirigent), Kädy Plaas (sopran), Ingebjørg Kosmo (metso-sopran), Daniel Bubeck (kontratenor), Brian Cummings (kontratenor), Steven Rickards (kontratenor), René Soom (bariton) Vanemuise kontserdimajas
27. 12 kell 19 Thank You For The

Music: Tribute to ABBA Vanemuise kontserdimajas
27. 12 kell 19 Pühademuusika: The Sun Symphonics Vanemuise kontserdimajas
28. 12 kell 19 Thank You For The Music: Tribute to ABBA Vanemuise kontserdimajas
28. 12 kell 19 Kirikupühad Maarjamaal. Jõululugu poistekoorige: Püha Miikaeli poistekoor, Eesti Meestelaulu Seltsi üle-eestiline poistekoor Kalev, Corelli Barokkorkester, Martin Sildos (dirigent) Tartu Jaani kirikus
29. 12 kell 19 Thank You For The Music: Tribute to ABBA Vanemuise kontserdimajas
29. 12 kell 19 Pidu Taani Kuninga aia väravatornis: Hortus Musicus Tartu Jaani kirikus
29. 12 kell 19 Mari Pokinen ja Riho Sibul Tartu Peetri kirikus
31. 12 kell 12 Hennessy ja Eesti Kontserdi aastalõpukontsert: Tallinna Kammerorkester, Mihkel Kütson (dirigent), Sophie Witte (sopran, Saksamaa) Vanemuise kontserdimajas

Pärnus

3. 12 kell 19 Vokaalansambel Witloof Bay (Belgia) Pärnu kontserdimajas
7. 12 kell 11 Lastekontsert. Lasteekraani muusikastudio: Muusikaline muinasjutt "Pähklipureja" Pärnu kontserdimajas
7. 12 kell 19 Sõna ja muusika. Schubert "Talvine teekond": René Soom (bariton), Piia Paemurru (klaver), Tõnu Aav (tekstid) Pärnu kontserdimajas
9. 12 kell 19 Pärnu ooperipäevad: Donizetti "Lucia di Lammermoor" Pärnu kontserdimajas
10. 12 kell 18 Pärnu ooperipäevad: Ooperigala "Õhtusöök paruniga" Pärnu kontserdimajas
14. 12 kell 19 Kuldne Hiina Tširkus Pärnu kontserdimajas
16. 12 kell 19 Sound of Africa: etnofolkansambel Aafrikast Pärnu kontserdimajas
17. 12 kell 19 Annelly Peebo, Mart Sander ja Bel-Etage jõuluturneel Pärnu kontserdimajas
19. 12 kell 19 Jõulukontserdid: Ivo Linna, Maria Listra ja Eesti Raadio laululapsed Pärnu kontserdimajas
21. 12 kell 19 Eesti Draamateatri kvartett: Tiit Sukk, Taavi Teplenkov, Märt Avandi, Mait Malmsten, Siim Selis

(klaver), vahepalad Mingo Rajandi (kontrabass), Hele-Riin Uib (vibrafon) Pärnu kontserdimajas

22. 12 kell 19 Pühadeks koju: Pärnu Linnaorkester, Jüri Alpernt (dirigent), Tuuli Taul (vokaal), Raivo Tafenau (saksofon) Pärnu kontserdimajas

25. 12 kell 15 Pühademuusika: The Sun Symphonics Pärnu kontserdimajas

27. 12 kell 19 Noorkuu 15: jõulukontserdid, külaline Rosanna Lints Pärnu kontserdimajas

30. 12 kell 19 Hennessy ja Eesti Kontserdi uusaastakontsert: ERSO, Andres Mustonen (dirigent), Ety Ben-Zaken (sopran, Iisrael), Mario Stefano Pietrodarchi (bandoneon, Itaalia), Andrus Vaarik (õhtu juht) Pärnu kontserdimajas

Jõhvis

1. 12 kell 19 Vokaalansambel Witloof Bay (Belgia) Jõhvi kontserdimajas

10. 12 kell 17 Jõuluõhtu Monte Carlos: Eesti Draamateatri kvartett: Tiit Sukk, Taavi Teplenkov, Märt Avandi, Mait Malmsten, Siim Selis (klaver), vahepalad Mingo Rajandi (kontrabass), Hele-Riin Uib (vibrafon) Jõhvi kontserdimajas

12.12 kell 19 Kuldne Hiina Tsirkus Jõhvi kontserdimajas

13. 12 kell 11 Lastekontsert. Lasteekraani muusikastuudio: Muusikaline muinasjutt "Pähklipureja" Jõhvi kontserdimajas

15. 12 kell 19 Annelly Peebo, Mart Sander ja Bel-Etage jõulturneel Jõhvi kontserdimajas

17. 12 kell 19 Sound of Africa: etnofolkansambel Aafrikast Jõhvi kontserdimajas

18. 12 kell 14 Jõulutsirkus Jõhvi kontserdimajas

21. 12 kell 18 Kuninglik kvintett Jõhvi Mihkli kirikus

25. 12 kell 18 "Vene talve muinasjutt" Jõhvi kontserdimajas

26. 12 kell 12 ja kell 14 "Külmataat" Jõhvi kontserdimaja kammersaalis

26. 12 kell 19 Pühademuusika: The Sun Symphonics Jõhvi kontserdimajas

30. 12 kell 19 Hennessy ja Eesti Kontserdi uusaastakontsert: Tallinna Kammerorkester, Mihkel Kütson (dirigent), Sophie Witte (sopran, Saksamaa) Jõhvi kontserdimajas

Viljandis

2. 12 kell 22 Raaga õhtu: Krista Citra Joonas (bansuri), Arno Kalbus (tabla), Jaak Johanson (tanpura) Pärnumuusika Aida väikeses saalis

7. 12 kell 19 Britt Quentin & Estonian Voices Pärnumuusika Aidas

9. 12 kell 15 Jõululavastus "J.O.R.R. ja Regi-Villu ajamasin" Pärnumuusika Aida väikeses saalis

9. 12 kell 19 Five Senses feat Nguynèn Lè & Kristjan Randalu Pärnumuusika Aidas

10. 12 kell 11 Pärimumuusik: Jalmar Vabarna Pärnumuusika Aida väikeses saalis

11. 12 kell 12 Jõululavastus "J.O.R.R. ja Regi-Villu ajamasin" Pärnumuusika Aida väikeses saalis

12. 12 kell 12 ja 18 Jõululavastus "J.O.R.R. ja Regi-Villu ajamasin" Pärnumuusika Aida väikeses saalis

13. 12 kell 12, 15 ja 18 Jõululavastus "J.O.R.R. ja Regi-Villu ajamasin" Pärnumuusika Aida väikeses saalis

16. 12 kell 22 Ansambli Metsatõll albumi "Ulg" esitluskontsert Pärnumuusika Aidas

17. 12 kell 15 Jõululavastus "J.O.R.R. ja Regi-Villu ajamasin" Pärnumuusika Aida väikeses saalis

19. 12 kell 12 ja 18 Jõululavastus "J.O.R.R. ja Regi-Villu ajamasin" Pärnumuusika Aida väikeses saalis

20. 12 kell 12 ja 15 Jõululavastus "J.O.R.R. ja Regi-Villu ajamasin" Pärnumuusika Aida väikeses saalis

22. 12 kell 19 Eesti Filharmoonia Kammerkoori Meeskvarretti jõulukontsert Pärnumuusika Aidas

31. 12 kell 21 Aastavahetus Aidas Supernovaga

Mujal Eestis

2.12 –4.12 Väike-Maarja muusikafestival Väike-Maarja Muusikakoolis, rahvamajas, Kilti lossis ja Väike-Maarja kirikus

2. 12 kell 18 Meelis Vind (klarnet/saksofon), Raivo Tafenau (saksofon) Vastseliina rahvamajas

3. 12 kell 18 Tšellokvartett C-JAM lisaku rahvamajas

3. 12 kell 16 Meelis Vind (klarnet/saksofon), Raivo Tafenau (saksofon) Haanja rahvamajas

4. 12 kell 16 Triinu Taul ja Peeter Rebane Abja kultuurimajas

6. 12 kell 19 Maian Kärmas (laul), Andre Maaker (kitarr), Ain Agan

(kitarr) Türi kultuurimajas

8. 12 kell 18 Oksana Sinkova (flööti), Andreas Lend (tšello), Lea Leiten (klaver) Sindi Muusikakoolis

10. 12 kell 16 Tallinna Poistekoor, Lydia Rahula, Tomi Rahula (dirigendid) Elva huviala- ja kultuurikeskuses

13. 12 kell 19 Eesti Filharmoonia Kammerkoori jõulukontsert Haapsalu toomkirikus

13. 12 kell 18 Sound of Africa: etnofolkansambel Aafrikast Valga kultuuri- ja huvialakeskuses

14. 12 kell 19 Eesti Filharmoonia Kammerkoori jõulukontsert Türi Kultuurikeskuses

15. 12 kell 18 Sound of Africa: etnofolkansambel Aafrikast Põlva kultuurikeskuses

16. 12 kell 19 Eesti Filharmoonia Kammerkoori jõulukontsert Tapa kultuurikojas

17. 12 kell 19 Tallinna Poistekoori jõulukontsert Loo keskkoolis

17. 12 kell 18 Kirikupühad Maarjamaal. Jõulud mõisas: vokaalansambel Chillin Puurmani lossis

18. 12 kell 14 Triinu Taul ja Peeter Rebane Rõuge rahvamajas

18. 12 kell 16 Tallinna Poistekoor, Lydia Rahula, Tomi Rahula (dirigendid) Tõrva kirik-kammersaalis

20. 12 kell 19 Kuninglik kvintett Paide Püha Risti kirikus

23. 12 kell 15 Eesti Filharmoonia Kammerkoori meeskvarretti jõulukontsert Kõrgessaare vaba aja keskuses

27. 12 kell 18 Aastalõpukontsert: Tanel Joamets (klaver) Narva linnuses

Muusikasaated Eesti Televisioonis

1. 12 Kes oli Jacqueline du Pré? (Inglise 2001) ETV 1

4. 12 Milarepa laulud (Eesti 1989) ETV 2

8. 12 Ludwig van Beethoveni klaveritrio. Vaim (Inglise 1970) ETV 1

15. 12 Muusikafilmi: Hingesugulased (Inglise 2009) ETV 1

22. 12 Muusikadokk: Sting If on a Winter's Night (Inglise 2009) ETV 1

23. 12 Kultuuripealinna lõpetamine ETV 1

24. 12 Andrea Bocelli ja David Foster. Minu jõulud ETV 1

25. 12 Stingi kontsert "Ühel talve-ööl..." Durhami katedraalis (Inglise 2009) ETV 1

26. 12 Kontsert "Mille cherubini – tuhat inglit" Duetid Pavarottiga (Inglise 2008) ETV 1

30. 12 Kultuuripealinn Tallinn 2011 ETV 1

Andmed on kontrollitud 18. novembril. Täpsem info kodulehekülgedel. Detsembri kontserdiinfot COLLAGE'is avaldamiseks ootame hiljemalt 12. detsembriks aadressil kristina@ema.edu.ee.

Saksofon

JANDRA PUUSEPP

saksofonist

28. juunil 1846 patenteeris Belgia pillimeister Adolphe Sax kaks rühma pille, mõlemas seitse instrumenti sopraniinost kontrabassini, B- ja Es-pillid sõjaväeorkestrite tarvis ning C- ja F-pillid sümfooniaorkestri jaoks. Adolphe Saxi eesmärk oli leiutada pill, mis sulataks tämbriliselt kokku orkestri puu- ja vaskpillirühma, pill, millel oleks vaskpillide kõlajõud ning puupillide väledus.

Kuigi Sax ei jätnud oma leiutamistegusest maha kirjeldusi, on oletatud, et saksofoni “vanemateks” olid ofikleid ja bassklarnet. Ofikleid oli sel ajal prantsuse orkestrites levinud bassiregistris, puupillidele omase klapisüsteemiga vaskpill. Ofikleidilt päris saksofon metallist koonilise kere, bassklarnetilt aga ühekordse lestuuliku.

Puhkpilliorkestrites saavutas leiutis kiiresti populaarsuse, Prantsuse sõjaministeeriumi käskkirjaga kinnitati saksofon sõjaväeorkestrite koosseisu ning orkestrantide koolitamiseks avati Pariisi konservatooriumis peagi saksofoniklass, mis küll 1870. aastal seoses Prantsuse-Preisi sõja puhkemisega suleti.

Sümfooniaorkester oli aga saksofoni leiutamise ajaks juba oma klassikalise koosseisu saavutanud ning vaatamata sellele, et näiteks Berlioz, Massenet, Bizet ja Saint-Saëns saksofoni aeg-ajalt partituuri lisasid,

ei leidnud pill seal püsivat kohta, mistõttu kadusid C- ja F-pillid käibelt ja suurt menu saksofon akadeemilises muusikas 19. sajandil ei saavutanudki.

Saksofoni päästjaks sai tantsu- ja džässmuusika ning tõeline kuldaeg saabus 1920. aastate Ameerikas. Selle ajastu märgiks võib pidada C-melody-saksofoni – tenor-saksofonist tooni võrra kõrgemat pilli, mis oli eriti armastatud harrastajate hulgas, kuna vabastas mängijad tülikast transponeermise vaevast.

Tõelise läbimurde klassikalisse muusikasse tegi saksofon 1930. aastatel. Marcel Mule asutas 1828 orkestrikaaslastega Pariisi Rahvuskäärdiväe saksofonikvarteti, millele hakati pärast esimesi avalikke kontserte kiiresti originaalmuusikat komponeerima. Saksa päritolu Sigurd Raschelile kirjutasid oma saksofonikontserdid Aleksandr Glazunov, Jacques Ibert, Lars-Erik Larsson. 1942 avati Pariisi konservatooriumis taas saksofoniklass.

Saksofon on väga rikka “pesakonnaga” puhkpill. Perekonna tuntuimad liikmed on B-häälestuses sopran- ja tenor- ning Es-häälestuses alt- ja baritonsaksofon – klassikalise saksofonikvarteti liikmed. Vähem kasutatakse sopraniino- ja bass-saksofoni, kontrabass on juba päris haruldane. Kuid tõelistele fännidele polnud see valik ilmselt ikka veel piisav, sest aastal 1999 konstrueeris Saksa pillimeister Benedikt Eppelsheim subkontrabass-saksofoni *tubax*, mille madalaim noot on subkontraoktavi As, ning aastal 2004 ainult 30 sentimeetri pikkuse pikolosaksofoni *soprillo*, mille tutvustuse on kirjutatud hoiautus, et ekstreemse ulatuse tõttu suudavad seda mängida ainult professionaalid ning ülemiste nootide kättesaamine võib võtta aega mitu kuud.

Saksofoni kere valmistamiseks kasutatakse erinevaid metalle. Kõige levinum on vasesulam, kasutatakse ka pronksi, puhast vaske ja hõbedat. Täishõbedast pilli probleemiks on peale hinna ka kaal, seetõttu valmistatakse eraldi hõbedast pillikaelu ehk



S-e. Pole kuulnud, et saksofone oleks valmistatud kullast, küll aga leidub kullatud pille. Legendaarsed ja väga kõrges hinnas pillid on pärast Teise maailmasõja lõppu vanadest pommikestadest valmistatud Selmer Mark VI-d.

Saksofonil on klarnetiga sarnane ühekordne lestuulik. Huulikud on tänapäeval tehtud eboniidist, plastikust või metallist, varem kasutati ka puust, klaasist, kristallist, portselanist ja luust huulikuid. Huulik on saksofoni tooni kujundamisel üks määravaid osi, suurim vahe klassikalise ja džäss-saksofoni tämbris tulenebki just huuliku erinevusest.



Saksofon oma nooruspäevil.

Arundo donax'i roost troste saab osta valmiskujul poest. Valik on suur, nii et igaüks võib leida endale sobivate kõlaomaduste ning paraja tugevusega keele. Legend räägib, et raskel nõukogude ajal meisterdasid saksofonistid endale troste *arundo donax*'ist valmistatud suusakeppidest. Viimasel ajal võivad aina rohkem populaarsust plastikust keeled, mille eeliseks on oluliselt suurem vastupidavus ja stabiilsus.

Tänapäeval on saksofon igati tunnustatud sooloinstrument, leides kasutust kõigis muusikažanrites ning väga erinevates koosseisudes. Interpreetide ja heliloojate koostöös laieneb saksofoni mänguvõtete arsenal üha edasi. Samas pole kuhugi kadunud traditsioonilise saksofonikvarteti menu, alates eelmise sajandi keskpaigast leiab saksofon aina sagedamini tee sümfooniaorkestrisse.



Saksofon ja tema leiutaja Belgia 200-frangisel.

HUVITAVAD FAKTE SAKSOFONIST

- 1950. aastatel toodeti odavaid plastikust saksofone
- Saksofon ja tema leiutaja on leidnud koha Belgia 200-frangisel rahatähel
- Maurice Raveli "Bolero" soolo on originaalis kirjutatud F-sopraniinole
- Eduard Tubin oli esimene eesti helilooja, kes kasutas saksofoni akadeemilise kammermuusika žanris. Tema sonaat valmis 1951. aastal
- Edison Denisovi sonaat alt-saksofonile ja klaverile aastast 1970 on esimene trükitud teos, kus on kasutatud multifoone. (Multifoonid on ühehäälsel pillil eriliste mänguvõtete abil kuuldavale toodud kooskõlad, kasutatakse peamiselt puupillidel)
- Saksofon pole populaarne mitte üksnes muusikute, vaid ka näiteks poliitikute ja multifilmitegelaste hulgas; kuulsamaid neist on Bill Clinton ja Lisa Simpson



Harrastussaksofonist Bill Clinton mängimas Boriss Jeltsini kingitud pillil.

FOTOD INTERNETIST

TALLINNA FILHARMOONIA KONTSERDID



DETSEMBER 2011

2. DETSEMBER 19.00
MUSTPEADE MAJA

SARI SALONG PETERBURG 1850

Tuntud vene ja mustlasromansid:

VALENTINA KREMEN metsosopran, Teater Vanemuine
RENE SOOM bariton, Rahvusooper Estonia
ALINA SAKALOUSKAYA mandoliin
PIIA PAEMURRU klaver

Stiil LIIVIKA PÕVAT-STRAUS
Stiilifotograaf SVEN TUPITS
Video KÜLLI MARISTE

Piletihinnas kaetud laudadel suupisted ja joogid.
Kohtade arv on piiratud.
Piletid 20 €



KRISTIINA EHIN

7. DETSEMBER 19.00
KLOOSTRI AIT

KOHTUMISED KAMINA JUURES

Maailmamuusikast inspireeritud autorilood.
Jazzi ja kirjandust ühendav sari, kus elava
tulega kamina juures kohtuvad Poet ja Muusik.
Hubane atmosfäär, kus mõelda ja tunda.

KRISTIINA EHIN poeet
KULNO MALVA akordion

Piletihinnas tervitusjook
Piletid 9 €



RISTO JOOST

15. DETSEMBER 19.00
MUSTPEADE MAJA

PÜHA MAURITIUSE BAROKKÕHTUD JÕULUD SAKSA JA INGLISE MOODI

OKSANA SINKOVA flööt
ALINA SAKALOUSKAYA kunstiline juht, mandoliin
ENE NAEL klavessiin
VILLU VIHERMÄE gamba, barokktšello,
pardessus de viole, kommentaarid

Piletihinnas tervitusjook
Piletid 12 € / 8 €

20. DETSEMBER 19.00
MUSTPEADE MAJA

SARI TALENDID KODUS JÕULUKONTSERT

RISTO JOOST dirigent, kontratenor
TALLINNA KAMMERORKESTER
Kontratenori haruldane ja särav hääel
talveteemalises kavas. Teosed barokiajastu
suurmeisteritelt ja Tõnu Kõrvitsalt.

Piletid 10 € / 7 €



9 771406 946018

Tallinna Filharmoonia • tel +372 6699 940 • www.filharmoonia.ee

Piletid müügil Piletilevi ja Piletimaailma müügikohtades, www.piletilevi.ee ja www.piletimaailm.com. Soodustused EMÖL liikmetele, pensionäridele, (üli)õpilastele.